صبح صادق

۸-۹ پرونده
منطقه‌آزاد!
بررسی آسیب‌های فرهنگی شبکه نمایش خانگی

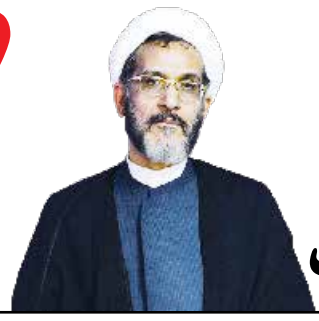

گفت وگوی صبح صادق با رئیس کمیته فرهنگ، هنر و رسانه مجلس

نظارت بر VOD‌ها در انتظار تصویب مجلس

هفته‌نامه داخلی | سیاسی، فرهنگی و اجتماعی | سال بیستم | شماره ۹۲۲ | دوشنبه ۲۷ آبان ۱۳۹۸ | ۲۰ ربیع‌الاول ۱۴۴۱ | ۱۸ نوامبر ۲۰۱۹ | ۱۶ صفحه

۲ سرمقاله — محمد صرفی — یهودستیز نیستیم
۲ دیدگاه — علی قاسمی — رانت پنهان
۳ نگاه — سیدفخرالدین موسوی — وداع با دوقطبی
۲ دیدگاه — نوید کمالی — موج دوم

تعبیر سردار سلامی از حضور سپاه در مناطق زلزله‌زده میانه و سراب

نخستین گروه آمدیم آخرین گروه می‌رویم

گفت‌وگوی اختصاصی صبح صادق با فقیه اهل بیت(ع) استاد سیدمرتضی خاتمی‌خوانساری

۱۰ دین — فرمانبر باشیم خداوند هدایتش را می‌رساند

چرایی اصرار دولت بر روند دیپلماسی و مذاکره با وجود تهدیدنمایی اروپایی‌ها

۴ راهبرد — برجام مصرف داخلی دارد!

گزارش صبح صادق از همایش فصلی مسئولان دفاتر نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه

ظرفیت‌های سپاه گره‌گشای مشکلات کشور خواهد بود

۱۵ سپاه

سرمقاله

یهودستیز نیستیم

محمد صرفی
کارشناس سیاسی

یکی از موضوعاتی که رهبر معظم انقلاب در دیدار با مسئولان نظام و میهمانان نشست وحدت اسلامی به آن اشاره کردند، مسئله فلسطین و لزوم محور رژیم صهیونیستی بود؛ اما رسانه‌های معاند سخنان معظم‌له را تحریف کرده و مدعی شدند رهبر ایران لحن خود درباره رژیم صهیونیستی را تغییر داده و این لحن ملایم‌تر شده است.

رهبر معظم انقلاب در این دیدار درباره این موضوع فرمودند: «ما طرف‌دار فلسطین و استقلال و نجات آن هستیم و محو اسرائیل به معنای محو مردم یهودی نیست؛ چراکه ما با آنها هیچ کاری نداریم؛ همچنان که در کشور ما نیز جمعی از یهودیان در کمال امنیت زندگی می‌کنند.»

آیا نظر ایشان درباره محور رژیم صهیونیستی و ساکنان سرزمین‌های اشغالی تغییر کرده است؟ مروری بر بیانات ایشان طی چند دهه گذشته نشان می‌دهد، از منظر ایشان یک راه حل منطقی و کاملاً مبتنی بر مردم‌سالاری در این زمینه وجود دارد که بارها به صورت مشروح یا مختصر بیان شده و آن، عبارت است از برگزاری انتخابات میان ساکنان واقعی سرزمین فلسطین اعم از مسلمان، مسیحی، یهودی و پیروان دیگر ادیان که به صورت طبیعی و از دیرباز در این منطقه ساکن بوده‌اند.

برای نمونه، رهبر معظم انقلاب اسلامی سه‌ده پیش به‌پرچسب یهودی‌ستیزی اشاره کرده و می‌فرمایند: «حرف، همانی است که امام راحل عظیم‌الشأن فرمود: «اسرائیل بایستی محو بشود.» یهودی‌های فلسطین، اگر دولت اسلامی را قبول می‌کنند، در آنجا زندگی کنند. بحث، بحث یهودی ستیزی نیست. مسئله، مسئله غصب خانه مسلمین است.» (۱۳۶۹/۹/۱۳) این موضع از ابتدا به همین صورت بوده و تغییری در آن به وجود نیامده است. کما اینکه ایشان خرداد ماه سال گذشته در این باره فرمودند: «در قضیه رژیم اشغالگر، جمال عبدالناصر، شعار می‌داد که ما یهودی‌ها را می‌ریزیم به دریا؛ یعنی [وقتی] می‌خواست علیه اسرائیل حرف بزند، می‌گفت یهودی‌ها را می‌ریزیم به دریا؛ جمهوری اسلامی از روز اوّل چنین حرفی نزده.»

چهار دهه است که رژیم صهیونیستی با تبلیغات گمراه‌کننده و دروغ‌پردازی، چنین عنوان می‌کند که جمهوری اسلامی دشمن یهودیان و به دنبال کشتار آنان است. هرکس در هر گوشه‌ای از جهان علیه جنایت‌های رژیم صهیونیستی سخنی به زبان آورده و کوچک‌ترین انتقادی کند، ماشین عظیم تبلیغاتی صهیونیسم وی را به یهودی‌ستیزی متهم می‌کند و چنان تحت فشار قرار می‌دهد که دیگران فکر انتقاد از این رژیم را هم کنار بگذارند.

برچسب «یهودی‌ستیزی» که اوج آن را می‌توان در افسانه هلوکاست دید، یکی از اصلی‌ترین اسلحه‌های رژیم صهیونیستی در جنگ سیاسی و رسانه‌ای است. ما برای خنثی کردن این سلاح تاکنون کاری بایسته و شایسته انجام نداده‌ایم. چندی پیش، یک فیلم کوتاه از ادای احترام چند نفر از فرماندهان سپاه به شهدای کلیمی کشورمان در فضای مجازی منتشر شد و بازتابی جهانی یافت. فیلمی که نشان داد در این عرصه چقدر خلأ وجود داشته و دشمن از آن، چه سوءاستفاده‌هایی که نکرده است. نباید اجازه داد صهیونیست‌ها به راحتی جای جنایتکار و قربانی را در این نبرد مظلومانه عوض کنند. کار دشواری نیست و کمی خلاقیت می‌خواهد و البته همت.

یادداشت

رانت پنهان

نگاهی به بهره‌مندی ۲۳ برابری ثروتمندان از یارانه بنزین

علی قاسمی
تحلیلگر ارشد اقتصادی

یکی از مباحث کلان هفت‌گانه طرح تحول اقتصادی اصلاح نظام یارانه‌ها در کشور بود که همه کارشناسان و همه جریان‌ها و جناح‌های سیاسی متفق‌القول بودند که باید این اقدام بنیادین هر چه سریع‌تر صورت بگیرد. در کنار این موضوع، از سال گذشته بحث یارانه‌های پنهان به طور جدی‌تر در دولت مطرح و برای اولین بار ارقام کلانی در این زمینه منتشر شد.

سازمان برنامه و بودجه اعلام کرد، دولت سالیانه بیش از ۹۰۰ هزار میلیارد تومان یارانه پنهان پرداخت می‌کند و در ادامه جزئیات این رقم از این حکایت داشت که حدود ۶۰۰ هزار میلیارد تومان آن مربوط به حوزه انرژی، نفت و مشتقات آن است و جالب‌تر آنکه از این حوزه بالغ بر ۲۵۰ هزار میلیارد تومان یارانه به بنزین تعلق می‌گرفت.

مضاف بر این، بنزین به جز اینکه یارانه بالایی مصرف می‌کند، یکی از کالاهای ضروری و اساسی است که به هر نحو ممکن باید به آسانی و فراوان در دسترس مردم قرار گیرد و لازمه آن ساخت جدید پالایشگاه‌ها برای مصارف روزافزون بود. از آنجا که پس از راه‌اندازی پالایشگاه ستاره خلیج‌فارس که روزانه بین ۴۰ تا ۴۵ میلیون لیتر بنزین تولید می‌کند، پروژه خاصی در این بخش طراحی نشده است و اگر هم آغاز شود، حداقل سه سال زمان نیاز دارد و از سوی دیگر واردات از خارج در این وضعیت اقتصادی بسیار پیچیده است و بعضاً با محدودیت‌هایی به جهت تحریم‌ها و فشار حداکثری مواجه است، بهترین اقدام مدیریت داشته‌ها و منابع داخلی با سهمیه‌بندی و افزایش قیمت خارج از سهمیه بود که در حال اجراست.

افزون بر این، یک سری ملاحظات دیگر هم در این بین وجود دارد که خود آنها عامل تشدیدکننده و تسریع‌کننده در اجرایی شدن این موضوع شد که به اجمال به آنها اشاره می‌شود. «قاچاق سوخت» دلیل عمده‌ای در اصلاح قیمت‌ها بود. یارانه‌ای که بابت سوخت و به ویژه بنزین پرداخت می‌شد، سبب شده بود اختلاف قیمت زیادی بین ایران و کشورهای همسایه ایجاد شود و عاملی باشد برای افزایش قاچاق سوخت و هدررفت منابع یارانه‌ای که دولت پرداخت می‌کرد.

ایران دومین کشور در جهان است که بنزین ارزان دارد و این در حالی است که در کشورهای همسایه، مانند ترکیه، پاکستان، آذربایجان عراق و افغانستان قیمت این کالا چند برابر است و بررسی‌ها نشان می‌دهد، قیمت بنزین در ایران حداقل فاصله‌ای ۴۸۰۰ تومانی با ارزان‌ترین کشور همسایه دارد. قیمت بنزین در ترکمنستان که ارزان‌ترین بنزین پس از ایران را در میان همسایگان عرضه می‌کند، ۵۸۰۵ تومان است؛ در ترکیه در هر لیتر به ۱۶ هزار و ۶۰۰ تومان، در افغانستان به ۱۰ هزار تومان، در پاکستان به ۸۰۵۰ تومان و در جمهوری آذربایجان در هر لیتر به ۶۳۰۰ تومان می‌رسد. هر چند ۱۰ سال پیش و در قانون هدفمندی یارانه‌ها مصوب شده بود حامل‌های انرژی ۱۰ درصد ارزان‌تر از قیمت تحویل روی کشتی (فوب) در خلیج‌فارس باشد. اجرا نشدن این قانون خودبه‌خود سبب شده بود حاشیه سود برای قاچاقچیان بسیار بالا باشد و لذا افراد سودجو با ترفندهای گوناگون سوخت را به کشورهای همسایه قاچاق می‌کردند. «توزیع نامناسب یارانه بین دهک‌ها» عامل بعدی است. طبق آخرین گزارش سازمان برنامه و بودجه دهک بالای درآمدی به دلیل مصرف بیشتر تا ۲۳ برابر بیشتر از سایر دهک‌ها از یارانه بنزین استفاده می‌کنند.

همچنین در جریان تدوین لایحه بودجه سال آینده قرار است تأمین مالی از طریق نفت در بودجه به حداقل برسد، افزون بر افزایش پایه‌های مالیاتی، تأمین منابع از طریق اصلاح یارانه‌های پنهان هم جزء موارد اصلی است که باید مقدمات کار فراهم می‌شد. در ضرورت این موضوع کسی تردید ندارد؛ اما در این بین دولت باید بر اساس منافع ملی اقدامات اساسی را با لحاظ کردن آثار جانبی و با درایت و تدبیر مدیریت کند تا همان‌گونه که قول داده است پول حاصل از افزایش بنزین به خوبی در بین مردم توزیع شود و مشکلاتی که در موضوع کارت سوخت وجود دارد، با سرعت مرتفع شود.

خوب بود دولت در فرایند چند ساله و به تدریج این کار را انجام می‌داد تا ناچار نباشد با افزایش سنگین گام بعدی را بر دارد. با این حال اکنون به متولیان امر در این حوزه توصیه می‌شود در این زمینه به طور مداوم و شفاف اطلاع‌رسانی کنند تا فضای روانی جامعه را با خود همراه سازند. در همین راستا، گفتنی است بازتوزیع درآمد حاصل از بنزین برای ۱۸ میلیون خانوار با کمی تأخیر بیان شد که اگر این کار زودتر انجام می‌گرفت، همراهی‌ها بهتر و انتقادات کمتر می‌شد. در پایان باید گفت، حجم عظیم یارانه انرژی و به ویژه بنزین از طریق مداخلات مستمر دولت در امر قیمت‌گذاری، پیامدهای منفی فراوانی شامل مصرف بی‌رویه سوخت، افزایش شدید قاچاق، آلودگی هوا و تخریب محیط زیست، کاهش بهره‌وری و دامن زدن به شکاف طبقاتی از طریق توزیع ناعادلانه یارانه سوخت را برای اقتصاد کشور به همراه داشته است. ضمن اینکه در وضعیت دشوار تحریم که اقتصاد ایران با تنگناهای متعدد مواجه شده است، اثرات نامطلوب فوق و همچنین فشار مضاعف به بودجه دولت به صورت پررنگ‌تر ظاهر خواهد شد؛ از این رو حذف و کم کردن یارانه و جلوگیری از سرکوب قیمتی بنزین به عنوان یکی از مهم‌ترین اصلاحات اقتصادی ضرورت جدی دارد.

«ر. د» چگونه رفت و چگونه برگشت؟!

نگاهی به عملیات پیچیده اطلاعات سپاه در دستگیری یک مفسد اقتصادی

علی بهروان
کارشناس امنیتی

برگرداندن یک متهم فراری به داخل کشور بدون کمک پلیس اینترپل تنها از عهده پاسداران گمنام امام زمان(عج) بر می‌آید. «رسول دانیال‌زاده» متهمی است که هزار میلیارد تومان جلوتر از «خاوری» است. «دانیال‌زاده» حدود ۴ هزار میلیارد تومان از سرمایه کشور را به تاراج برده و با همکاری برخی مسئولان داخلی به خارج از ایران فرار کرده بود. بازگشت وی به کشور با هدایت اطلاعاتی صورت گرفت و این کار دومین شاهکار اطلاعاتی سپاه در طول یک ماه گذشته است.

با گذشت اندک زمانی از رسیدگی به این پرونده، مسئولان دستگاه قضایی بازداشت این فرد را تأیید کردند و سخنگوی دستگاه قضا نیز عنوان کرد بررسی پرونده وی آغاز شده است.

سخنگوی قوه قضائیه در بهمن ماه سال ۱۳۹۵ درباره دستگیری «رسول دانیال‌زاده نمین» گفته بود که او از بدهکاران بزرگ بانکی است و با «حسین فریدون» ارتباط داشته است. دختر «حسین فریدون» در لندن و کانادا زندگی می‌کند و «رسول دانیال‌زاده» یکی از مرتبطان فریدون با خارج از کشور بود.

پس از بازداشت «دانیال‌زاده» و آغاز رسیدگی به پرونده وی، همچنین پس از گذشت حدود چهار ماه از دستگیری وی و برگزاری جلسات بازپرسی و تحقیق مشخص شد یکی از متهمان کلان این پرونده قضایی، که در چرخه فساد «دانیال‌زاده» نقش داشته به خارج از کشور گریخته است.

در ابتدای مهر ماه سال جاری خبرهایی در مورد فراری شدن «رسول دانیال‌زاده» از کشور به گوش می‌رسید. گفته شده «دانیال‌زاده» برای پروسه درمانی به خارج از کشور سفر کرده بود و وکیل این فرد به وکالت از وی پرونده را پیگیری می‌کرد.

«رسول دانیال‌زاده» سلطان فولاد ایران، یکی از بزرگ‌ترین بدهکاران به شبکه بانکی کشور است که نامش در کنار مدل‌ها و «حسین هدایتی»، «بهروز ریخته‌گران» و «اگره جهانبانی» به عنوان ایربدهکاران بانک سرمایه در سال ۱۳۹۷ اعلام شد. «رسول دانیال‌زاده» از دوستان «حسین فریدون» (برادر رئیس‌جمهور) است و نامش همواره در کنار نام برادر «حسن روحانی» دیده می‌شود. «حسین فریدون» به جرم دریافت رشوه ۳۱۰ میلیارد ریالی و اتهامات اقتصادی، اوایل مهر ماه سال جاری به پنج سال زندان و رد مال محکوم شد. «دانیال‌زاده» و «ملامیری» با سفارش «حسین فریدون» از بانک ملت شعبه دبی، ۴۰۰ میلیون درهم با کارمزد صفر درصد وام گرفتند و با سپرده‌گذاری آن در بانک ملت شعبه جهان کودک تهران، سود ۲۲ درصدی گرفتند.

همچنین «دانیال‌زاده» با همکاری شماری از پزشکان و مهندسان تجهیزات پزشکی، دو شرکت به نام «طب و توسعه تپش» و «توسعه طب قلب» تأسیس کرده و در زمینه صنعت سلامت کشور، از صنایع پر سود ایران عصر ۱۴۰۰، فعالیت دارد.

وی که چندین شرکت را با هیئت مدیری همسرش، پسرش و دخترانش اداره می‌کند، در پوشش تأمین مواد اولیه سه کارخانه فولادسازی خود (فولاد گیلان، نورد و لوله سمنان و مجتمع فولاد کاویان) با L.Cهایی که افتتاح می‌کرد، ضمن جذب سهمیه ارزی، زمینه خروج ارز از کشور را با صورت معامله با شرکت‌های صوری نیز فراهم می‌کرد.

«رسول دانیال‌زاده نمین» به منظور فرار مالیاتی و پرداخت بدهی‌های بانکی و استهلال چند باره بدهی، به شبکه بانکی کشور رشوه می‌داد. «حسین فریدون» و «دانیال‌زاده» با سفارش «حسین فریدون» از بانک ملت شعبه دبی، ۴۰۰ میلیون درهم با کارمزد صفر درصد وام گرفتند و با سپرده‌گذاری آن در بانک ملت شعبه جهان کودک تهران، سود ۲۲ درصدی گرفتند.

«رسول دانیال‌زاده» از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۷ در ده‌ها شرکت تجاری، تولیدی، وارداتی و صادراتی فعالیت داشته و تلاش کرده تا حوزه کسب و کار خود را از فولاد به تجارت‌های گوناگون در حوزه ساختمان‌سازی و واردات گسترش دهد و حیطه فعالیت‌هایش، صرفاً در کامرانیه و الهیه و فرمانیه تهران و ساخت برج‌های لاکچری در محدوده شهرداری منطقه ۱ محدود نبود و در استان گیلان، سمنان و قزوین، شرکت‌ها و مجمع‌های تولیدی و صادراتی داشت.

خواست دشمنان!

«محمدرضا عارف» رئیس فراکسیون امید ایجاد شکاف بین مسئولان نظام را خواست دشمنان ملت ایران دانست و گفت: «متأسفانه از تریبون‌هایی که باید منادی وحدت باشند، بعضاً سخنانی شنیده می‌شود که در راستای ایجاد تفرقه در درون خانواده انقلاب است. جای تعجب است وقتی دولت در صف مقابله با تحریم‌های ظالمانه قرار دارد برخی به جای آنکه در این کارزار سخت پشتیبان دولتمردان باشند، با توهین و حمله به مدیران دولتی، همسو با دشمنان این نظام عمل می‌کنند.» گفتنی است، حسن روحانی در سفر به یزد در اظهاراتی تعجب‌برانگیز مبارزه با فساد از سوی قوه قضائیه را زیر سؤال برده و عمل جناحی دانست!

انقلابی و اثرگذار

«حجت‌الاسلام والمسلمین سیدابراهیم رئیسی» رئیس دستگاه قضا در همایش فرصت‌های تحول در سازمان قضایی نیروهای مسلح با بیان اینکه حقوق عامه باید محترم شناخته شود، گفت: «نگاه انقلابی در سازمان قضایی نیروهای مسلح همواره حاکم و فرصت‌های تحول در این سازمان باید با تحول در نیروهای مسلح و تحول در قوه قضائیه تناسب داشته باشد. نیروهای مسلح که کشور را از توطئه‌ها حفظ می‌کنند، باید همچنان کارآمد، منضبط، انقلابی و اثرگذار باقی بمانند.» وی افزود: «باید جامعه احساس کند که عدالت اجرا و با فساد مبارزه می‌شود، اینکه برخی از اشخاص از این روند رضایت ندارند، مهم نیست.»

ثمره مقاومت!

«امیر حاتمی» وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با اشاره به خیانت‌های نظام سلطه علیه ایران اسلامی و تلاش دشمن برای به‌کارگیری عناصر نفوذی، هم‌افزایی در این جلسه را بسیار حائز اهمیت برشمرد و گفت: «امروز ایران اسلامی به واسطه قدرت منطقه‌ای به یک بازی‌ساز منطقه‌ای تبدیل شده است و این جز با مقاومت، اتکا به ظرفیت‌های درونی و توسعه قدرت دفاعی حاصل نشده است. بحمدالله توطئه نظام استکباری به سرکردگی آمریکا علیه ایران اسلامی در آوردگاه‌های گوناگون با شکست مواجه شده است؛ اما دشمن از هیچ فرصتی برای ضربه به کیان کشور دریغ نخواهد کرد.»

گام دوم

معنویت و اخلاق با فضای مجازی

حسن خدادی
پژوهشگر مسائل سیاسی

یکی از موضوعات مهمی که در حوزه جامعه‌شناسی مورد توجه پژوهشگران قرار دارد، تأثیرات فضای مجازی بر سبک زندگی مردم در جوامع گوناگون است. امروزه در کشور ما نیز توجه به این حوزه از اهمیت بسیاری برخوردار است. در جامعه ایران اسلامی که حکومت دینی در صدد محافظت از اخلاق و معنویت جامعه در مقابل تهاجم فرهنگی و ضد اخلاقی دشمن است، توجه به این حوزه و مقابله با ابزارهای رسانه‌ای، که اخلاق اجتماعی را هدف قرار داده‌اند اهمیت بسیاری دارد. رهبر معظم انقلاب(مدظله‌العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در بخشی از توصیه‌نامه خود به جوانان انقلابی پس از ضرورت توجه به اخلاق و معنویت، که در شماره پیش تبیین شد، به یکی از حوزه‌های تهدیدآمیز معنویت اشاره داشته‌اند؛ یعنی ابزارهای رسانه‌ای در اختیار افراد، گروه‌ها، سازمان‌ها و حتی دولت‌هایی است که بنای ضدیت با اخلاق و معنویت را دارند. ایشان می‌فرمایند: «ابزارهای رسانه‌ای پیشرفته و فراگیر، امکان بسیار خطرناکی در اختیار کانون‌های ضد معنویت و ضد اخلاق نهاده است و هم‌اکنون تهاجم روزافزون دشمنان به دل‌های پاک جوانان و نوجوانان و حتی نونهالان با بهره‌گیری از این ابزارها را به چشم خود می‌بینیم. دستگاه‌های مسئول حکومتی در این باره، وظایفی سنگین بر عهده دارند که باید هوشمندانه و کاملاً مسئولانه صورت گیرد و این البته به معنی رفع مسئولیت از اشخاص و نهادهای غیرحکومتی نیست. در دوره پیش رو باید در این باره برنامه‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت جامعی تنظیم و اجرا شود.»

آنچه از اندیشه‌های معظم‌له قابل استنباط و در بیانات ایشان همیشه مورد توجه است، استفاده از فضای مجازی برای ترویج معنویت و اخلاق است. در این میان، دولت‌ها نقش‌آفرین هستند و باید ضمن مقابله با سوءاستفاده‌کنندگان از بسترهای مجازی، به تولید محتوای دینی و فرهنگی و ترویج آن در جامعه توجه و اهتمام داشته باشند. همچنین فرد فرد جامعه به عنوان مسئولان اجتماعی باید ضمن حضور فعال در این عرصه پاسدار اخلاق و معنویت دینی باشند؛ یعنی نمی‌توانیم اطراف فضای مجازی جامعه که به بخشی از واقعیت اجتماعی تبدیل شده است دیوار بکشیم و با فیلترینگ دائم به جنگ با دشمنان دینی برویم؛ بلکه ضروری است همه آحاد جامعه را با حضور فعال در این عرصه تبلیغات دینی جدی بگیریم.

حوزه علمیه و روحانیونی که پاسداران واقعی دین و معنویت در جامعه هستند، ضمن بهره‌مندی از روش‌های سنتی، با حضور در فضای مجازی و استفاده از ابزارهای رسانه‌ای جدید مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی محسوب می‌شوند که می‌توانند مسیر اخلاقی در جامعه را احیا و از انحرافات جدی و خطرناک اجتماعی جلوگیری کنند. برخلاف تصور برخی افراد و حتی مسئولان که ابزارهای رسانه‌ای را بیش از هر چیز یک تهدید می‌پندارند، رهبر معظم انقلاب(مدظله‌العالی) در اهمیت این بستر اجتماعی و در پاسخ به افرادی که این حوزه را بیشتر تهدید می‌دانند تا فرصت می‌فرمایند: «اگر من امروز رهبر انقلاب نبودم، رئیس فضای مجازی کشور می‌شدم.»(۱۳۹۷/۲/۲۰)

وداع با دوقطبی

آیا آرایش سیاسی انتخابات مجلس تغییر می‌کند؟

سیدفخرالدین موسوی
روزنامه‌نگار

«حسن روحانی» در حالی آخرین جمله سخنانش در میدان «امیر چخماق» یزد را به «سلام می‌کنیم به سیدمحمد خاتمی، افتخار این دیار و ایران» اختصاص داد که او آخرین بار نام لیدر جریان اصلاحات را در دوران انتخابات ریاست‌جمهوری دوازدهم نزدیک به سه سال پیش بر زبان آورده بود! گفتن این جمله ۲۴ ساعت مانده به حضور «رحمانی‌فضلی» در ستاد انتخابات کشور و آغاز به کار رسمی فرایند انتخابات را نمی‌توان تنها یک تصادف تلقی کرد. این عبارت خبر از آن می‌دهد که نامزد مورد حمایت اصلاح‌طلبان در دو انتخابات ریاست‌جمهوری گذشته، هنوز نیم‌نگاهی به ائتلاف با این جریان برای انتخابات اسفندماه سال جاری دارد! اما این همه ماجرا نیست.

جمله‌ای که شنیده نشد!

اظهارات چهره‌های اصلاح‌طلب و فضای رسانه‌ای این جریان در ساعات و روزهای پس از سخنرانی روحانی در جمع مردم یزد به گونه‌ای است که گویا رئیس دولت دوازدهم اصلا آن عبارت را در پایان سخنانش بر زبان نیاورده است! سکوت و بی‌تفاوتی نزدیک به مطلق در برابر ابراز ارادت روحانی به خاتمی! و در مقابل، اعتراض به سخنان وی درباره «مبارزه با فساد» را می‌توان تصویری از مختصات صف‌بندی‌های انتخابات مجلس یازدهم دانست.

روحانی در یزد در عباراتی تعجب‌برانگیز، که البته منتقدانش بر این باورند که نمی‌تواند بی‌ارتباط با پرونده «حسین فریدون» باشد، اقدامات دستگاه قضا در مبارزه با فساد را زیر سؤال برده و مدعی برخورد جناحی و سیاسی با فساد از سوی قوه‌قضائیه می‌شود! و برخلاف انتظارش نه تنها اصلاح‌طلبان از این عبارات و ادبیات استقبال نکردند، بلکه به جای سکوت زبان به انتقاد چرخاندند!

«صادق زیباکلام» از مهم‌ترین چهره‌های حامی روحانی در انتخابات‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۶ نیز از او پرسید «اگر با نزدیکانش برخورد نمی‌شد، باز هم چنین سخنانی بر زبان می‌آورد؟» «محمدعلی ابطحی» رئیس دفتر رئیس دولت اصلاحات هم نوشت: کاش آقای روحانی ابتدا از مبارزه با فساد تشکر می‌کرد، بعد درباره جناحی نشدن برخوردها سخن می‌گفت. «عباس عبدی» نیز اعلام کرد این شیوه هیچ کمکی به حسن روحانی نخواهد کرد؛ «حجت‌الاسلام هریسی»، «محمود صادقی»، «محمد عطریانفر» و «غلامحسین کرباسچی» تنها چند نام دیگر از فهرست بلند بالای اصلاح‌طلبان منتقد گفته‌های رئیس دولت اعتدال در یزد هستند! انتقاداتی که وقتی آنها را کنار گفته‌های «غلامحسین کرباسچی» درباره ناکارآمدی دولت مبتنی بر اینکه «مشکل دولت دوم روحانی بیش از آنکه با عوامل خارجی و آمدن ترامپ یا مسائل داخلی بیرون دولت و کارشکنی‌های مخالفان داخلی نسبتی داشته باشد، به خود این دولت و عملکردش مربوط است»، قرار می‌دهیم به تلاش‌های روزافزون جریان اصلاحات برای فاصله‌گذاری با دولت مورد حمایت‌شان پی می‌بریم. راهبرد اصلاح‌طلبان برای انتخابات پیش رو که «محمود صادقی» از آن به عنوان «لیست خالص» یاد می‌کند، از سوی «مصطفی تاجزاده» اینگونه توضیح داده می‌شود که «شرایط امروز با شرایط سال ۱۳۹۶ متفاوت است و دیگر نمی‌توانیم سیاست‌ورزی نیابتی کنیم». همچنین: «علی صوفی» وزیر تعاون دولت اصلاحات، به طور شفاف درباره این راهبرد می‌گوید «در انتخابات شرکت می‌کنیم؛ اما تن به لیست حداقلی یا لیست ائتلافی نخواهیم داد.» و «محمدرضا عارف» چنین توضیح می‌دهد که «ما در انتخابات سال ۱۳۹۸ با پرچم اصلاح‌طلبانه وارد می‌شویم؛ یعنی ائتلاف نمی‌کنیم، به اندازه کافی هم نیرو داریم». این مواضع مشخص می‌کنند که حسن روحانی و همراهان سیاسی او از جمله حزب «اعتدال و توسعه» اگر می‌خواهند جایگاه خود در سپهر سیاست ایران را حفظ کنند، باید به عنوان «ضلع سوم» وارد انتخابات شوند! اما آیا حسن روحانی و نزدیکانش در این مسیر تنها هستند؟

چشم به هیئت رئیسه

تنها ساعاتی پس از انتشار فهرست اولیه اصولگرایان برای انتخابات اسفندماه از زبان «احمد امیرآبادی» در حوزه انتخابیه قم بدون آنکه نامی از «علی لاریجانی» در آن باشد، گمانه‌زنی‌ها برای آینده سیاسی رئیس مجلس شورای اسلامی آغاز شد! اگرچه در انتخابات مجلس دهم نیز علی لاریجانی در فهرست اصولگرایان جایی نداشت؛ اما حکایت اسفند سال جاری با انتخابات دوره گذشته مجلس کاملاً متفاوت است! در آن زمان، اصلاح‌طلبان با اینکه رسماً از کاندیداتوری لاریجانی در قم حمایت نکردند؛ اما در مقابل او نیز کاندیدایی را معرفی نکردند تا لاریجانی بدون نگرانی از جانب رقبای اصلاح‌طلب راهی مجلس شود! اما راهبرد «لیست خالص» اصلاح‌طلبان برای مجلس یازدهم ماجرای انتخابات مجلس آینده را برای رئیس مجلس متفاوت کرده است! شرایطی که روزنامه «ایران» آن را این‌گونه توصیف می‌کند: «آینده سیاسی علی لاریجانی اگر یک گزینه جز بازنشستگی باشد، آن گزینه چیزی نیست جز تبدیل شدن به محور جریانی که نه اصولگرا است و نه اصلاح‌طلب»! اما نقطه اصلی و مهم نوشته روزنامه دولت در کلمات بعدی این نوشته است، آنجا که می‌نویسد: «جریانی که حسن روحانی پرچمدار فعلی آن است.» ایران همچنین در ادامه تأکید می‌کند که «در میان گروه‌های سیاسی هم، حزب اعتدال و توسعه واجد ویژگی‌های اعتدالی است که اتفاقاً اعضای آن رابطه حسنه‌ای هم با رئیس مجلس دارند و بیراه نیست اگر گفته شود برگ برنده احتمالی رئیس مجلس اهتمام برای سر و سامان دادن به جریان اعتدالی و مجاب کردن افکار عمومی به این گزاره است که تأمین منافع آنها نه از دوگانه مرسوم اصلاح‌طلبی- اصولگرایی، بلکه از مسیر میانه‌روی و اعتدال است.» همچنین اضافه می‌کند لاریجانی در این راه تنها نیست و چهره‌هایی چون «مطهری» و «ناطق‌نوری» نیز در کنار او خواهند بود! موضوعی که وقتی آن را در کنار شرکت نکردن مجدد «ناطق‌نوری» در جلسات جامعه روحانیت مبارز قرار دهیم، می‌توان شکل‌گیری ضلع سوم را جدی‌تر دانست.

دریچه

تعبیر فرمانده کل سپاه از حضور سپاه در مناطق زلزله‌زده میانه و سراب

نخستین گروه آمدیم؛ آخرین گروه می‌رویم

فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با تشریح اقدامات سپاه در مناطق زلزله‌زده میانه و سراب گفت: «مردم عزیز این منطقه مطمئن باشند سپاه تا پایان کار کنار آنها خواهد بود.»

«سرلشکر حسین سلامی» فرمانده کل سپاه، در مناطق زلزله‌زده شهرستان میانه حضور یافت و ضمن بررسی آخرین روند کمک‌رسانی به زلزله‌زدگان بر ضرورت اسکان موقت اهالی روستا و تسریع در عملیات‌های آواربرداری تأکید کرد. وی با اشاره به زلزله میانه اظهار داشت: «بعد از وقوع زلزله بلافاصله نیروهای سپاه به منطقه گسیل شدند و اقدام به خارج کردن مردم از زیر آوار کردند.» «سرلشکر سلامی» با ابراز اینکه «ما سپاه و بسیج به‌عنوان نخستین گروه وارد منطقه شده‌ایم و آخر از همه خارج خواهیم شد»، خاطرنشان کرد: «سپاه مدافع اصلی و همیشگی مردم در سختی‌ها و مشکلات است و همیشه کنار آنها خواهد بود.»

این همه ماجرای حضور فرمانده در میدان سپاه در جمع مردم زلزله‌زده میانه و سراب نبود. «سردار سلامی» برای عرض تسلیت و ابراز همدردی به دیدار خانواده‌های داغدیده زلزله هم رفت. در یکی از این دیدارها، پدر داغدیده از مرگ دختر با دیدن سردار سلامی و این حرکت او جلو آمد، دست‌های سردار سلامی را بالا برد و گفت: «این مرد سازندگی ایران است و همه باید قدردان او و سربازانش باشیم.»

این مرد پدر زهرا عابدی شیرین زبان آذری بود که در فضای مجازی فیلم‌های کلاریه او از وضعیت مدرسه و تحصیل در روستای‌شان معروف شد.

پدر زهرا می‌گوید: «زهرا کجایی که سردار آمده نبودنت را تسلیت بگوید. چشم دشمنان با حضور سردار در چادر ما کور، و گوش بدخواهان با شنیدن این خبر کر خواهد شد.»

برادر زهرا هم با بیان اینکه «زهرا در زیر آوار جان داد؛ ولی نباید آرزوهایش زیر آوارها بماند، گفت: «سردار، شما و همکارانتان اجازه ندهید آرزوی زهرا برای ساختن و آباد کردن مملکت در زیر آوار باقی بماند.»

و زیبا بود حال «حاج حسین سلامی» که از صحبت‌های خانواده زهرا اشک‌هایش جاری شد. او که در مقابل مسلح‌ترین ارتش جهان چنان فریاد می‌زند که ترس تمام وجود ژنرال‌های آمریکایی را فرامی‌گیرد؛ چگونه این‌چنین در صحنه‌ای پر از احساس می‌شکند و چشمانش می‌بارد. آری این حقیقت وجودی مردان خداست، که پارسایان شب و شیران روزند و مقتدای‌شان مولا علی است و کارشان مقدمه‌سازی ظهور آخرین فرزند علی.

عکس و مکث

فاصله این دو عکس چند سال است؛ به اندازه قد کشیدن دختر، به اندازه زبان باز کردنش، به اندازه بابا گفتنش وقتی که دیگر بابا نیست. حالا از بابا چه مانده جز همان قاب عکسی که او آن را سخت در آغوش کشیده است؟ «شهیدمحمدحسین جونی» که در ۲۶ سالگی به شهادت رسید. این تصویر از او در حرم مطهر امام رضا(ع) و چندی بعد تصویر دخترش بدون او و تنها قاب عکس در آغوش، بازتابی در شبکه‌های اجتماعی داشته است.

این عکس اتاق عمل را بیمارستانی در غزه منتشر کرده و در شرح آن نوشته است: «در اینجا هم مانند خارج از دیوارهای بیمارستان جنگی به پا بود. اینجا بیمار و دکترها با مرگ پیکار می‌کردند.» شمار شهدای فلسطینی در حملات اخیر رژیم صهیونیستی به مناطق مختلف نوار غزه ۳۴ نفر و تعداد زخمی‌ها ۱۰۰ نفر اعلام شده است. جنبش جهاد اسلامی فلسطین در پی این حملات، بیش از ۳۴۰ موشک از غزه به سوی شهرک‌های صهیونیستی شلیک کرده است.

یک شرکت کرهای برای مبتلایان به استرس در این کشور راهکاری پیشنهاد می‌دهد. افرادی که با افسردگی و افکار پراسترس و پرخطر دست و پنجه نرم می‌کنند. در مرکز درمانی در سئول تحت درمانی عجیب قرار می‌گیرند و در مراسم تدفین خود شرکت می‌کنند! این افراد درون تابوت می‌روند و برای مدتی حس مرگ را تجربه می‌کنند تا بی‌ارزش بودن دنیا را متوجه شوند. کره جنوبی یکی از افسرده‌ترین کشورهای دنیا به شمار می‌آید.

تصویر فردی داعشی که از همه جا رانده شده است. این عضو داعش خود را به سوی شهروند آمریکا بوده؛ اما کشور متبوعش او را نمی‌پذیرد. وی از سوی دولت ترکیه از طریق مرز زمینی یونان اخراج شده؛ ولی یونان هم به او اجازه ورود نداده و او در منطقه مرزی بلاتکلیف مانده و به معنای واقعی بیچاره شده است! تهدید ترکیه مبنی بر اعزام زندانیان داعشی به اروپا و باز کردن مرزها برای عبور پناهجویان به سوی قاره سبز، کابوس کشورهای اروپایی شده است.

واکاوی صبح صادق از چرایی اصرار دولت بر روند دیپلماسی و مذاکره با وجود تهدیدنمایی اروپایی‌ها

برجام مصرف داخلی دارد!

فتح‌الله پریشان
کارشناس سیاسی

با وجود بی‌وفایی‌ها و بدعهدی‌های اروپایی‌ها در قبال برجام و وظایفی که این توافق در بند ۱۱ بر دوش آنها درباره نقض و بی‌عملی به مفاد آن از سوی اعضای برجام از جمله آمریکا گذاشته و اروپایی‌ها بارها تعلل کرده و تاکنون عملاً کاری به نفع ایران و حتی برای حفظ برجام-که آن را پیمانی جهانی و الگویی برای دیپلماسی چندجانبه‌گرایانه بین بازیگران عرصه بین‌الملل می‌دانند- انجام نداده‌اند، دولت آقای روحانی همچنان به حفظ برجام اصرار دارد. روحانی حتی در پیش گرفتن سیاست‌های گام به گام تعدیل تعهدات هسته‌ای ایران را برای حفظ برجام و بازگرداندن کشورهای عضو آن به تعهدات درون برجامی تحلیل می‌کند. چرایی اصرار و ابرام روحانی به ماندن در برجام و اینکه فعال‌سازی کانال‌های رسمی و غیررسمی برای دادن تنفس مصنوعی با هدف احیای برجام چه معنا و مفهومی در عالم دیپلماسی و سیاست دارد، در این نوشتار ارزیابی می‌شود.

کارشکنی‌های اروپایی

آقای روحانی در سفر به نیویورک هنوز بر فراز آسمان بود که بیانیه سه کشور اروپایی انگلیس، آلمان و فرانسه علیه ایران منتشر شد؛ بیانیه‌ای که دقیق و مؤثر نبود و آنقدر استدلالش ضعیف بود که هر یک از سران ترونیکای اروپایی آن را بر گردن دیگری و سرانجام فرانسه می‌انداختند و می‌گفتند مستقلاً تحقیقاتی درباره انفجار آرامکو انجام نداده‌اند و متکی به آمریکایی‌ها ایران را به دست داشتن در آن متهم کرده‌اند؛ در حالی که میارزان یمنی به صراحت مسئولیت آن را پذیرفته بودند. با وجود این بازی اروپایی‌ها که در رتبه‌بندی فعلاً آخرین حرکت آنهاست و قبل از آن نیز آنها رفتارهای عهدشکنانه داشته‌اند و هیچ‌گاه در عمل به تعهداتی که قائل به جبران ضرر و زیان برجامی ایران بودند، وفا نکردند و تنها با سامانه مالی دروغین «اینستکس» زمان را به نفع آمریکا مدیریت کردند، برخی به طور طبیعی عیان شدن دست اروپا در بازی برجام را تمام‌کننده اعتماد دولت تحلیل می‌کردند و دیگر راهی برای تأثیرگذاری دیپلماسی متصور نبودند؛ اما رئیس‌جمهور کشورمان خونسرد و با قهقهه‌های مستانه در دیدار با «بوریس جانسون» و سایر سران قاره سبز وانمود می‌کرد که اهمیتی برای بیانیه اروپا قائل نیست و هنوز به اکسیر دیپلماسی امید بسته است.

بررسی مجموعه نظرات و دیدارهای وزیر خارجه فرانسه در امارات و اظهارات سفیر انگلیس در تهران نشان می‌دهد، اروپایی‌ها نیز به سیاست‌ها و اظهارات دولت روحانی هنوز امیدوارند و حتی برای کمک به باورپذیر شدن نظرات دولت، چاشنی رقیقی از تهدید ایران به فعال‌سازی «مکانیسم ماشه» و برگرداندن تحریم‌های چندجانبه بین‌المللی را اعلام می‌کنند تا ضمن ترسیم مجدد دوگانه‌های دروغین تحریم-سازش و جنگ-مذاکره، فضای حمایت غرورآمیز ملی از حقوق هسته‌ای در داخل ایران را به ضد خود تبدیل کنند و بازگشت آرامش، امنیت، رونق در اقتصاد و... را تنها در گرو نگاه به بیرون و همکاری با اروپا و از آن طریق با آمریکا و آنچه نظام اقتصاد جهانی می‌نامند، منوط کنند.

بزرگنمایی تهدید و اشتباه محاسباتی

اروپایی‌ها در بازی برجام هیچ‌گاه رو بازی نکرده‌اند و همواره نقش دوگانه‌ای را ایفا کرده‌اند که در نهایت امر، به نفع کلیت غرب در برابر انقلاب اسلامی و آمریکا در برابر جمهوری اسلامی ایران تمام شده است. با وجود این نظر آقای روحانی و تیم مذاکراتی‌اش که اگر مزاحمت ترامپ نبود، کار مذاکره و برجام از نظر اروپایی‌ها تمام شده بود، اروپا در خوش‌بینانه‌ترین حالت ترمز ایران اسلامی در مسیر توسعه و پیشرفت با الگوی انقلابی بوده است. آنها در حالی امروز مرموزانه از فعال‌سازی مکانیسم ماشه سخن می‌گویند و ایران اسلامی را تهدید می‌کنند که ماه‌ها و بلکه سال‌ها فرصت را به بهانه نداشتن توانمندی یا اراده در برابر آمریکا به باد دادند و امروز نیز با بزرگنمایی در آثار و پیامدهای برداشتن گام چهارم هسته‌ای از سوی ایران، به دنبال تغییر محاسبات ایران و در واقع، واداشتن مسئولان دولت به اشتباه محاسباتی در تصمیم‌گیری‌ها هستند. این در حالی است که جمهوری اسلامی ایران به اندازه کافی به دیپلماسی فرصت داده و اگر قرار بر نتیجه‌بخشی بود، باید تاکنون نتایج برد ـ برد برای طرفین حاصل می‌شد.

روحانی در حالی به امید برجام و گشودن راهی با اروپایی‌ها نشسته و از دیدارها و رایزنی‌های مجدد با فرانسوی‌ها خبر می‌دهد که افکار عمومی و رسانه‌های داخلی چندان در جریان آن قرار نمی‌گیرند که ادعاها و تلاش‌های هیجانی مکرون جوان و جویای نام در عرصه دیپلماسی بین‌المللی نتوانست حتی اجازه ۱۵ میلیارد دلار تسهیلات مالی برای ایران را از آمریکا بگیرد؛ چیزی که «ولادیمیر پوتین» درباره آن مردد بود و «آنگلا مرکل» درباره منابع آن از فرانسه سؤال کرده بود. چالش دیگر روحانی در این زمینه، اعتماد به ترامپ است؛ چرا که تجربه کره شمالی پیش چشم مسئولان دولتی قرار دارد. موقعیت سیاسی مرتزلزل ترامپ در آمریکا (قرار گرفتن در معرض استیضاح) و موقعیت اخلاقی متزلزل‌تر او (در عمل به تعهدات) باید درس عبرتی برای وی باشد تا به اعلام وی قبل از اقدام اعتماد نکند. بازی دوگانه اروپایی‌ها نیز در این مرحله محل تأمل است؛ آنها در بازی‌های چنان با برجام به صورت ایدئولوژیک، مقدس‌مآبانه و حیثیتی برخورد کردند که گویی چیزی مهم‌تر از آن برای اروپایی‌ها در برابر آمریکا نیست؛ اما زمانی که ایران در راستای حفظ برجام و مطابق با مفاد آن-که به تأیید اروپایی‌ها نیز رسیده- می‌خواهد با برداشتن گام‌هایی در تعهدات هسته‌ای خود و سایر اعضا تعدیل و توازن ایجاد کرده و از طریق قانونی و مسالمت‌آمیز اعضای دیگر را وادار به برگشت به برجام کند، به صورت تند و افراطی از فعال‌سازی مکانیسم ماشه و بازگرداندن تحریم‌های گذشته سخن می‌گویند.

چرا اعتماد مجدد؟

به نظر می‌رسد با تجارب زیادی که آقای روحانی در جایگاه رئیس‌جمهوری و مناصب قبلی خود داشته و دارد، دولت دوازدهم هوشمندتر از آن است که بی‌ثمر بودن سیاست «صبر و انتظار» برای ثمردهی درخت برجام را ادراک نکند؛ بلکه می‌توان سراغ یکسری علل و عوامل داخلی دیگر را گرفت که هم برای دولت مهم‌تر است و هم می‌تواند توجیه‌کننده رفتار دولت در اصرار و ابرام بر تداوم اعتماد بر اروپایی‌ها و رایزنی برای دیپلماسی پنهان با فرانسوی‌ها به عنوان نماینده توأمان اروپا و آمریکا باشد.

وضعیت امروز دولت، همانند وضعیت کسی است که در اتوبان یک طرفه‌ای افتاده و گریزی از ادامه آن متصور نیست؛ چرا که دولت یازدهم و دوازدهم ابرپروژه‌ای به جز برجام نداشته و ندارد و اشتباه آن در این بود که به تعبیر سیاست‌مداران، همه تخم‌مرغ‌ها و مزیت‌های دولت خود را در سبد برجام گذاشته و امروز با تکانه‌های شدیدی که در طول کمتر از یک سال و نیم به پایان این دولت احساس می‌کند، اساساً تخم‌مرغ سالمی برایش نمانده است! و انبان دولت تهی از دستاوردهایی است که در سال ۱۳۹۲ به مثابه وعده انتخاباتی به مردم داده شده و در سال ۱۳۹۶ با تکرار برخی تضمین شده بود. البته به تعبیر رهبر معظم انقلاب هنوز هم با وجود خسارت محضی که برجام بر ما وارد کرد، می‌توان جلوی ضرر بیشتر را گرفت و از فرجام برجام برگی برای استکبارستیزی و بصیرت بیشتر جوانان و مردم ایران ساخت، به شرط آنکه از رویکرد انقلابی که از اول انقلاب تاکنون جواب داده و به عامل پیشرفت کشور تبدیل شده، بهره گرفت. از این رو، تداوم سیاست‌های کاهشی تعهدات برجامی با قدرت و زبان واحد توصیه‌ای در این راستاست؛ ولی اگر چند عمل و تحلیل به نام بخش انتخابی و انتصابی و این قبیل موارد از کشور صادر شود- که متأسفانه در پاره‌ای موارد خود دولت، رسانه‌ها و منسوبان به دولت به صورت آگاهانه یا ناآگاهانه این کار را انجام می‌دهند- دشمن را به اشتباه محاسباتی خواهد انداخت و به واسطه شکافی که احساس می‌کنند بر تصاعد فشارها خواهند افزود.

البته برخی‌ها نیز معتقدند این اصرار بر برجام از انگیزه‌های انتخاباتی تهی نیست و هنوز هم از ظرفیت جذب و جلب آرای انتخاباتی به نفع خرده گفتمان اعتدال و دولت در انتخابات دوم اسفند مجلس یازدهم و حتی خرداد ۱۴۰۰ ریاست‌جمهوری سیزدهم برخوردار است. البته برخی‌ها نیز معتقدند این اصرار بر برجام از انگیزه‌های انتخاباتی تهی نیست و هنوز هم از ظرفیت جذب و جلب آرای انتخاباتی به نفع خرده گفتمان اعتدال و دولت در انتخابات دوم اسفند مجلس یازدهم و حتی خرداد ۱۴۰۰ ریاست‌جمهوری سیزدهم برخوردار است.

ذره‌بین

۱- اروپایی‌ها در بازی برجام هیچ‌گاه رو بازی نکرده‌اند و همواره نقش دوگانه‌ای را ایفا کرده‌اند که در نهایت امر، به نفع کلیت غرب در برابر انقلاب اسلامی و آمریکا در برابر جمهوری اسلامی ایران تمام شده است.

۲- روحانی در حالی به امید برجام و گشودن راهی با اروپایی‌ها نشسته و از دیدارها و رایزنی‌های مجدد با فرانسوی‌ها خبر می‌دهد که افکار عمومی و رسانه‌های داخلی چندان در جریان آن قرار نمی‌گیرند.

۳- دولت یازدهم و دوازدهم ابرپروژه‌ای به جز برجام نداشته و ندارد و اشتباه آن در این بود که به تعبیر سیاست‌مداران، همه تخم‌مرغ‌ها و مزیت‌های دولت خود را در سبد برجام گذاشته است.

۴- این اصرار بر برجام از انگیزه‌های انتخاباتی تهی نیست و هنوز هم از ظرفیت جذب آرای انتخاباتی به نفع خرده گفتمان اعتدال و دولت در انتخابات دوم اسفند مجلس یازدهم و حتی خرداد ۱۴۰۰ ریاست‌جمهوری سیزدهم برخوردار است.

شناخت

اقناع‌سازی در رسانه

کیومرث کوثری‌مقدم
کارشناس رسانه

هدف اصلی یک پیام، اقناع و متقاعد کردن مخاطب است. زبان اقناع از مهم‌ترین مهارت‌های سواد رسانه‌ای و همچنین نقطه اوج مبحث ارتباطات به شمار می‌آید. اقناع، تلاشی صادقانه برای مجاب کردن مخاطبان در راستای پذیرفتن موضوعی است. در حوزه اقناع، ما به نوعی دنبال ترغیب مخاطب به واسطه تبلیغ هستیم. «نزدیک‌ترین عبارت به بحث اقناع تبلیغ است»؛ چرا که تبلیغ شکل کنترل شده ارتباط متقاعدگرایانه است که با توسل به راهبردهای گوناگون، افراد هدف را به انجام عملی ترغیب کرده و در نهایت آنها را متقاعد می‌کند. در این راستا، می‌توان از ابزارهایی چون شعر، آواز، موسیقی، دکور، آمار و ارقام و غیره استفاده کرد.

به همین منظور محتوای پیام‌ها باید به سلاح عقلانیت و تفکر منطقی مجهز باشد تا بتواند اقناع مخاطبان را نشانه رود.

پیام باید مؤلفه‌هایی، از جمله هدف و نیت خیر، صداقت، همترازی با مخاطب، صراحت، منفعت دوسویه، منشأ مشروع، جذابیت و در ضمن فضایی امن برای تبادل آرا، گفت‌وگو و تعامل به منظور اقناع‌سازی مخاطبان داشته باشد.

از ویژگی‌های اقناع‌سازی مخاطب می‌توان به هدف‌گرا بودن و فرایندی بودن شکل اقناع اشاره کرد تا ماهیت مخاطبان را در نظر داشته و فکر کنیم چه ایده‌هایی می‌تواند توجه آنها را جلب کند. به این منظور باید مخاطبان، گروهی از افراد باشند تا بتوانیم با آنها ارتباط برقرار کرده یا پیام خود را به آنها منتقل کنیم و اگر پیام تأثیرگذار باشد، در مراحل بعدی مخاطبان به خواست گوینده، گردن می‌نهند. برخی فنون رایج اقناع عبارتند از:

تبلیغ: یکی از فنون مورد استفاده در جهت اقناع‌سازی مخاطبان تبلیغ است که هدف اصلی در فعالیت‌های تبلیغی، افزون بر اطلاع‌رسانی، ایجاد طرح انگیزشی است؛ در چنین طرحی استفاده از محرک‌های ایجاد انگیزه بسیار مهم است تا افراد را به کاری در جهت تحقق مقصود و نیاز برانگیخته کنند.

تلقین: از شیوه‌های رایج اقناع محسوب می‌شود و نوعی فرایند ارتباطی است که موجب پذیرش مسئله مورد نظر اقناع‌گر می‌شود؛ اما این پذیرش مبتنی بر دلایل منطقی و عقلانی نیست، بلکه به صورت ناآگاهانه صورت می‌گیرد.

تقلید: اقناع‌گرایان در پیام‌های خود، مخاطبان را به تقلید فرامی‌خوانند و هر کجا که کسی از دیگری تقلید می‌کند، ابتدا برتری آن برای او تلقین و ثابت شده؛ چرا که «تلقین خادم تقلید است.» و بر این اساس در درون هر تقلید، عناصری از تلقین موجود است.

تصویرسازی: یکی از رایج‌ترین روش‌ها برای اقناع مخاطبان است که امروزه کشورهای غربی برای تحقق اهداف خویش به درشت‌نمایی تصاویر و وارونه جلوه دادن حقایق دست می‌زنند.

فنون کنترل ذهن و دستکاری اذهان توده: از جمله روش‌هایی است که رسانه‌ها به کرات از آنها برای متقاعد کردن مخاطبان‌شان، در راستای تحقق اهداف استفاده می‌کنند.

باج‌خواهی آمریکایی!

نشریه «فارین پالیسی» به نقل از منابع مطلع گزارش داد، واشنگتن رویکرد فشار به توکیو را در پیش گرفته تا مبلغ پرداختی برای استقرار نظامیان آمریکایی در ژاپن را چهار برابر کند. مقامات پیشین پنتاگون می‌گویند دولت ترامپ از ژاپن خواسته است پرداختی سالیانه برای استقرار ۵۴ هزار نظامی آمریکایی را از ۲ میلیارد دلار به ۸ میلیارد دلار افزایش دهد؛ سیاستی که آمریکا چندین سال است در قبال کشورهای حاشیه خلیج‌فارس به ویژه عربستان سعودی اجرا می‌کند و به تازگی نیز آمریکایی‌ها چندین بار هزینه ناتو را از کشورهای اروپایی خواستار شدند.

اعتراض به رژیم اشغالگر

دانشجویان دانشگاه «هاروارد» به صورت دسته جمعی محل سخنرانی دیپلمات صهیونیست را ترک کردند. چهره اشغالگر رژیم صهیونیستی و اقدامات غیر انسانی این رژیم در حق فلسطینیان روز به روز در میان افکار عمومی جهان نمایان‌تر می‌شود؛ به گونه‌ای که واکنش‌ها علیه صهیونیست‌ها هر روز در چهار گوشه جهان افزایش می‌یابد. اعتراض به سخنرانی «دانی دیان» سرکنسول رژیم صهیونیستی در شهر نیویورک و سفیر سابق این رژیم در برزیل هنگام سخنرانی در دانشگاه هاروارد آمریکا که «هوا» شد از آنجا مهم تلقی می‌شود که این رژیم بیشترین تأثیرگذاری را در آمریکا دارد.

هرج و مرج در عراق

پارلمان عراق اعلام کرد: انفجارهای بغداد وجود طرف سوم در هرج و مرج‌ها را ثابت می‌کند. در همین رابطه کمیسیون حقوق بشر پارلمان عراق اعلام کرد انفجارهای نزدیک میدان «التحریر» بغداد، تهدید بزرگی علیه امنیت نظامی‌ات‌کنندگان است و وجود طرف سوم را که به دنبال ناامنی و هرج و مرج است ثابت می‌کند. با توجه به شکست‌های پی در پی محور عبری-عربی آمریکایی در منطقه غرب آسیا، عربستان سعودی و رژیم صهیونیستی درصدند اعتراضات در عراق را به نفع خود مصافحه کرده و از این طریق محور مقاومت را تضعیف کنند.

اقدام بر پایه ترس

به بهانه ترور فرمانده ارشد جهاد اسلامی

محمدرضا فرهادی
کارشناس مسائل منطقه

در تاریخ ۷ آبان روزنامه صهیونیستی و نزدیک به نهادهای امنیتی رژیم صهیونیستی «اورشلیم پست» در یادداشتی سه دشمن اصلی و سه سرلیست ترور را برای این رژیم معرفی کرد. «سیدحسن نصرالله» و «حاج قاسم سلیمانی» دو چهره مشهور این یادداشت بودند؛ اما نفر سوم کمتر شناخته شده، کسی نبود جز «شهید ابوالعطا». اورشلیم پست در آن یادداشت شهید اخیر جهاد اسلامی را با مؤلفه‌هایی، چون «نماینده ایران در جهاد»، «فعال در ساخت موشک‌های دوربرد» و «هدف ترور ناکام در سال ۲۰۱۲» معرفی می‌کند؛ ادعایی که اهمیت ترور را برای صهیونیست‌ها نشان می‌دهد. برای تحلیل چرایی اقدامات تروریستی صهیونیست‌ها در مقطع کنونی اشاره به چند نکته لازم است:

۱ رویکرد صهیونیست‌ها در چند سال گذشته از روندی چندجانبه‌گرا بر روندی تکجانبه، یعنی امنیت تغییر پیدا کرده است. از سال ۲۰۰۱ م وقوع بحران در سوریه، صهیونیست‌ها امید داشتند از تهدیدهای امنیتی بالقوه علیه خودشان، یعنی حزب‌الله و دولت فعلی سوریه حداقل در زمینه سوریه موفقیت امنیتی به دست آورند. این امر نه تنها محقق نشد؛ بلکه تهدیدهای امنیتی این رژیم از دو وجه به چهار وجه(سوریه، حزب‌الله، ایران و گروه‌های فلسطینی) تغییر پیدا کردند. در نهایت صهیونیست‌ها اکنون به دنبال تضعیف همین چهار وجه براساس اولویت منابع سرزمینی نزدیک هستند

۲ دکترین استراتژیک رژیم صهیونیستی، متشکل از سه هدف است: «تأمین امنیت روزمره»، «جلوگیری از جنگ‌های متعارف» و «ممانعت از جنگ غیرمتعارف». از منظر صهیونیست‌ها، امنیت این رژیم در مقابله با توسعه موشکی گروه‌های فلسطینی به عنوان گروه پیرامونی نزدیک به صهیونیست‌هاست.

۳ براساس توافق قبلی میان صهیونیست‌ها و گروه‌های فلسطینی، سوخت‌رسانی به نیروگاه‌ها، پیشروی نکردن در نوار غزه و امتناع از ترور فرماندهان نظامی مورد توافق قرار گرفته بود؛ اما اکنون مشاهده می‌شود این توافق زیرپا گذاشته می‌شود و تنها هدف نیز ورود به عرصه‌ای جدید از منازعات با فلسطینی‌ها در حوزه نظامی-سیاسی برای نتانیاهو برای به حاشیه بردن مسئله تشکیل دولت است.

۴ صهیونیست‌ها از سه منظر به توان موشکی مقاومت اذعان دارند: شهرهای موشکی این گروه‌ها با توجه به انجام عملیات‌های واکنشی صورت گرفته؛ دقت اصابت و تهدید عملی؛ رونمایی از موشک‌های جدید. در درگیری‌های اخیر، سرایا القدس (شاخه نظامی جهاد اسلامی) از موشک جدید «بدر ۳» رونمایی کرد و برای اولین بار از آن به منظور هدف قرار دادن شهر «عسقلان» استفاده شد. همچنین منابع صهیونیستی پیش از درگیری سال ۲۰۱۴ اعلام کرده بودند، در نوار غزه چیزی حدود ۱۱ هزار تیر انواع راکت و موشک‌های کوتاه‌برد، میان‌برد و برد بلند وجود داشته است. برآورد فعلی صهیونیست‌ها از توان راکتی و موشکی مقاومت غزه حدود ۵ تا ۶ هزار تیر از انواع مختلف آن است.

۵ در ابعاد داخلی صهیونیست‌ها از منظر سیاسی با چالش تشکیل نشدن دولت دست و پنجه نرم می‌کنند. نتانیاهو چند روز پیش «نفتالی بنت» وزیر سابق آموزش‌وپرورش این رژیم و رئیس کنونی حزب راست جدید را به عنوان وزیر جنگ در کابینه انتقالی منصوب کرد که این انتصاب در جهت همراهی تندروها با نتانیاهو برای تشکیل کابینه است. همچنین نتانیاهو برای فرار از پرونده‌های اقتصادی تمایل به فرافکنی از فسادهای خود به مسائل امنیتی دارد.

نفوذ، کودتا، براندازی

چند ضلعی مداخلات آمریکا برای وابسته‌سازی دولت‌ها

اکبر معصومی
کارشناس مسائل بین‌الملل

با واکاوی دیدگاه سیاستمداران آمریکا درباره حکومت و دولت‌های مردمی و آنچه در تبلیغات رسانه‌ای آمریکا اتفاق می‌افتد، درمی‌یابیم آمریکایی‌ها همواره از موضوعاتی مانند دموکراسی و حقوق بشر، تفسیری بر اساس منافع استکباری خود دارند و در واقعیت امر هیچ اعتقادی به دموکراسی در کشورهای دیگر ندارند.

۱ نگاهی به تاریخ اقدامات آمریکا در کشورهای گوناگون در طول یک قرن گذشته نشان می‌دهد آمریکایی‌ها در بیش از ۵۰ کشور به صورت مستقیم و غیر مستقیم کودتا طراحی کرده‌اند. ممکن است آمریکا در سرنگونی یک دولت مردمی، کودتا را از طریق پیاده‌نظام و اراذل و اوباش پیش ببرد و قدرت را به کسی دیگری واگذار کند؛ شبیه آنچه در کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ در تهران رخ داد، یا ممکن است کودتای نظامی را طراحی و اجرا کند؛ مانند آنچه در مصر و پاکستان در گذشته اتفاق افتاده است، یا کودتا را با اسم رمز انقلاب رنگی طراحی کند.

۲ در مدل انقلاب‌های رنگی، بخشی از جامعه از طریق نفوذ در افراد تأثیرگذار سبب اعتراضات خیابانی می‌شوند و در ادامه اهداف شوم خود را اجرایی می‌کنند؛ شبیه آنچه در اوکراین و قرقیزستان رخ داد، یا مدلی که خواستند در سال ۱۳۸۸ علیه ایران اسلامی اجرا کنند که البته ناکام ماندند. در سال‌های اخیر نیز مدل جدیدی از کودتا در سوریه طراحی و اجرا شد؛ به این صورت که با حمایت گسترده از شورشیان آن کشور و گسیل کردن اراذل و اوباش داخلی، همچنین حمایت‌های مالی سنگین، گروه تروریستی داعش را به وجود آوردند تا حکومت مردمی بشار اسد را ساقط کنند.

۳ آمریکا هیچ‌گاه به دنبال حمایت از دولت‌های مردمی نبوده است، بلکه دولت آمریکا همواره سعی در روی کار آوردن دولتی دارد که مطلوب این کشور و گروه اقلیتی باشد که پیروز انتخابات نبوده‌اند. آمریکایی‌ها به تازگی سیاستی را در کشور بولیوی اجرا کردند و دولت قانونی که بیشترین آرای مردمی را با نظارت ۲۵۰ ناظر بین‌المللی به دست آورده بود کنار زدند و فردی خود خوانده را به عنوان رئیس‌جمهوری بولیوی به رسمیت شناختند. دقیقاً همین مدل را در ونزوئلا اجرا کردند؛ اما موفق نشدند. در عراق نیز شواهد نشان می‌دهد سفارت آمریکا فعال شده است تا اعتراضات مردمی را به کودتا علیه دولت قانونی این کشور تبدیل کند.

۴ طبق اسناد موجود سیاست آمریکا همراهی با حکومت‌های پادشاهی است که معمولاً پشتوانه مردمی ندارند و برای حفظ خود به حمایت ابرقدرتی مانند آمریکا نیاز دارند تا بیشتر از منافع مردم خود به حفظ منافع آمریکا بپردازند. البته این قبیل دولت‌ها اقلیت‌گرا هستند.

۵ از این رو رفتار آمریکا می‌تواند درس عبرتی باشد برای همه کشورها و افرادی در داخل کشورمان که تصور می‌کنند با مذاکره و تسلیم در برابر سیاست‌ها و اهداف آمریکا می‌توان کشوری توسعه‌یافته و مستقل در همه حوزه‌ها، به ویژه در حوزه‌های اقتصادی و امنیت داشت؛ در حالی که تجارب ما نشان می‌دهد تنها مسیر مقابله با آمریکا در پیش گرفتن راهبرد مقاومت در برابر شیطان بزرگ است؛ زیرا با این راهبرد دیگر اجازه نفوذ دوباره به آمریکا در امور در کشور داده نمی‌شود؛ بنابراین تضعیف مقاومت در برابر آمریکا به هر عنوان و دلیلی که باشد بازی در زمین استکبار خواهد بود.

یادداشت

نقش آوانجلیست‌ها و امکان پیروزی ترامپ!

رضا صارمی‌راد
کارشناس مطالعات آمریکا

سران مسیحیت صهیونیسم یا «آوانجلیست‌ها» هفته گذشته مراسم دعای خود را در کاخ سفید برگزار و برای رئیس‌جمهور آمریکا دعا کردند. البته این فرقه فکری-سیاسی افزون بر دعا و استغاثه برای دونالد ترامپ، در جریان مطرح شدن موضوع استیضاح ترامپ نیز از وی به شدت حمایت کردند. مسیحیان صهیونیست یا آوانجلیست‌ها، شاخه‌ای قدرتمند و پر نفوذ از پروتستان‌ها هستند که تعداد آنها در آمریکا به ۷۰ میلیون نفر می‌رسد. این گروه اعتقاد دارند برای رستگاری باید به آموزه‌های انجیل برگشت. از منظر آنها، تاریخ بشر در طی نبردی در آخرالزمان به نام «آرماگدون» که نام مکانی در نزدیکی بیت‌المقدس است، به پایان می‌رسد. نقطه اوج آن نبرد ظهور دوباره حضرت مسیح(ع) است که پس از آن داوری نهایی برای همه مردگان و زندگان انجام می‌شود. فراز دیگری که به باورهای آنها رنگ سیاسی می‌زند، اعتقادشان به نقش صهیونیست‌ها و شکل‌گیری دولت یهود در راه پیروزی نهایی مسیح است؛ از این‌رو، آنها از حامیان سرسخت صهیونیست‌ها در آمریکا به شمار می‌آیند.

ترامپ در راستای جذب و جلب آرای بالایی که این فرقه در انتخابات آمریکا دارد و بسیار هم در صحنه انتخابات فعال هستند، خود را یک آوانجلیست نشان می‌دهد. وی حتی معاون رئیس‌جمهور را از میان آوانجلیست‌ها انتخاب کرده است. همچنین دو نفر از قضات دادگاه عالی فدرال را از بین آوانجلیست‌ها برگزیده و خود را به شدت به این فرقه نزدیک کرده است؛ به گونه‌ای که «رالف رید» یکی از رهبران این گروه می‌گوید تا کنون سابقه نداشته است کسی مانند دونالد ترامپ در مقام رئیس‌جمهور ما را دوست داشته باشد.

«پیتر ولز» سردبیر مجله «آتلانتیک» نیز اعتقاد دارد آوانجلیست‌ها معتقدند همه قضاوت‌هایی که درباره ترامپ می‌شود؛ به ویژه در بحث تقلب در انتخابات دروغ است و یک نیروی ماورایی عصر ترامپ را رقم زده است. آنها معتقدند، خدا او را انتخاب کرده و خودش هم از او محافظت می‌کند.

نکته نغز و جالب در آموزه‌های این فرقه، تأکید آنها بر ارزش‌های اخلاقی و پایبندی به خانواده در آمریکایی است که فروپاشی خانواده و اخلاق هدف هالیوود و سیاست رسمی آموزشی آنهاست. این موضوع، حتی در تضاد با رفتارهای ترامپ قرار دارد؛ اما آنها می‌گویند چون ترامپ با لیبرال‌ها، دموکرات‌ها، ایران و کره شمالی برخورد می‌کند، این موضوع اهمیتی ندارد.

مشاور مذهبی ترامپ هم فردی به نام «پاتولا وایت» است که یک آوانجلیست متعصب است. او در یک سخنرانی کاخ سفید از رض مقدس خوانده که می‌توان به نام مسیح از این محل تبرک جست. همچنین وی چندی پیش گفت: «نه گفتن به ترامپ نه گفتن به خداست و هر که با ترامپ مخالفت کند، در جنگ با خداست.» گروهی از کارشناسان مسائل سیاسی معتقدند، حمایت گسترده آوانجلیست‌ها از ترامپ می‌تواند نقش بسزایی در پیروزی احتمالی ترامپ در انتخابات ۲۰۲۰ بازی کند!

رصد

سپاه پاسداران بازیگر قدرتمند منطقه است

قدرت موشکی ایران تعیین‌کننده است

رأی الیوم: سناریوی جنگ اسرائیل علیه ایران سناریویی بعید در کوتاه‌مدت است؛ زیرا ۱- اسرائیل از میزان توانایی نظامی نظامی دشمنان خود آگاه است؛ به ویژه آنکه به زعم صهیونیست‌ها، جبهه‌ای که کمترین میزان توان بازدارندگی را در اختیار دارد، غزه است که سقف بالایی از توان مقابله نظامی دارد؛ بنابراین در مورد تهران و موشک‌های قدرتمند آن چه می‌توان گفت؟ ۲- شرایط داخلی اسرائیل که درگیر چالش‌های فراوانی است، صحبت از اقدام آن برای هدف گرفتن ایران را به امری غیرقابل تحقق بدل می‌کند؛ زیرا تعیین کادر دولتی اسرائیل، مقدم بر سناریوی جنگ در کوتاه‌مدت است. منطقی‌تر این است که رژیم صهیونیستی به سناریوهای جنگ غیرمستقیم با ایران متمایل شود؛ یعنی در این دو سطح: نخست به راه انداختن تحرکات مردمی در عراق و لبنان و دوم تلاش برای ایجاد جریان‌هایی در داخل ایران یا فعال کردن گروهک‌های مسلح یا انفجارهای تروریستی که می‌تواند مقدمه تولد نسخه ایرانی داعش باشد.

بازیگر قدرتمند منطقه

مؤسسه مطالعات استراتژیک لندن: ایران که با تحریم‌های تحمیلی رویه‌روست، تنها با اندک هزینه‌ای توانسته است با موفقیت خود را در سراسر منطقه در موقعیت برتر استراتژیک قرار دهد. جمهوری اسلامی تعادل نیروی مؤثر در خاورمیانه را به نفع خود تعیین کرده است. این مهم از طریق مقابله با قوای متعارف برتر با استفاده از عملیات نفوذ و استفاده از نیروهای ثالث به دست آمده است. نیروی قدس که تحت فرماندهی فعلی خود، قاسم سلیمانی به پختگی رسیده است، اکنون بازیگر قدرتمند منطقه‌ای است که دکترین و راهبرد آن با واقعیت‌های تعارض‌های معاصر بسیار سازگار است. ایران این توانایی را به عنوان اصلی‌ترین ابزار برای مقابله با مخالفان منطقه‌ای و فشارهای بین‌المللی طراحی کرده و منابع آن را تأمین می‌کند.

عاجز از درک واقعیت

اینتلیجنس آنلاین: عملیات تبلیغاتی سرویس‌های اطلاعاتی اسرائیل علیه قاسم سلیمانی، فرمانده نیروی قدس با شکست مواجه شده است. این عملیات که از سه سال پیش آغاز شده بود، از سوی گروه کوچکی انجام می‌شد که به طور مشترک از اعضای سرویس اطلاعاتی ارتش اسرائیل، موسوم به «آمان» و «موساد» تشکیل شده بود؛ زیرا تل‌آویو از درک این واقعیت عاجز بوده که مردم [ایران] می‌دانند سلیمانی تنها از دستورات [آیت‌الله‌العظمی] خامنه‌ای تبعیت می‌کند [بنابراین اختلاف میان فرمانده نیروی قدس و مردم ممکن نیست]. برخی منابع می‌گویند این عملیات حتی نتیجه معکوس هم داشته و تنها موجب تقویت وفاداری [به سلیمانی] در نظام ایران شده است.

فروپاشی راهبرد ضد ایرانی تل‌آویو

المانیتور: نهادهای امنیتی اسرائیل با موقعیت دشواری روبه‌رو شده‌اند. اسرائیل در طول یک دهه گذشته ۲/۸ میلیارد دلار برای تقویت قابلیت‌های نظامی خود سرمایه‌گذاری کرده بود تا در صورت نیاز بتواند ضربه مهلکی به زیرساخت‌های هسته‌ای ایران وارد کند؛ اما آنها در مقایسه با قبل، هیچ شانسی برای ضربه زدن به تأسیسات هسته‌ای ایران ندارند. ایرانی‌ها در طول این سال‌ها سیستم‌های دفاعی خود را تقویت کردند. اکنون راهبرد نتانیاهو در قبال ایران فروپاشیده و ضعف آمریکا در دفاع از دولت عبری، تل‌آویو را تضعیف کرده است.

رویکرد ترامپ بی‌فایده است

فارن افرز: ایران تا این جای کار از فشار تحریم‌های آمریکا جان سالم به در برده است. ترامپ رویکردی بی‌فایده را در پیش گرفته و به نظر نمی‌رسد بتواند از این به بعد هم کار چندانی پیش ببرد. از جمله اهداف کمپین اعمال فشار حداکثری آمریکا افزایش هزینه منطقه‌ای ایران بود؛ اما به نظر می‌رسد ایران در حالی وارد دومین سال تحت فشار تحریم‌ها شده که موقعیت منطقه‌ای ق

نگاهی به نقش مبارزه با فساد در تحقق رونق اقتصادی

اقتصاد را بیمه کنیم

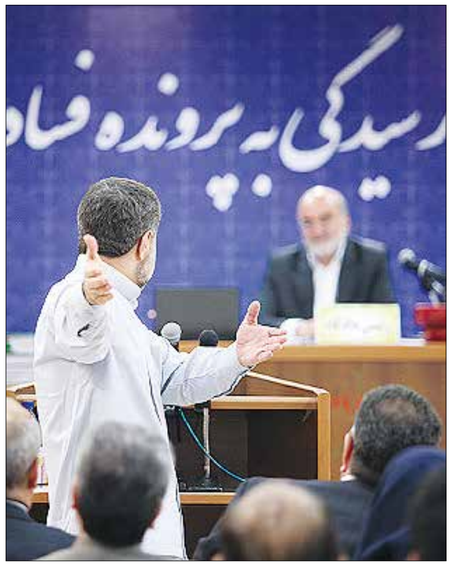

روح‌الله صنعتکار
هادی سیاسی

امروزه، فساد و مبارزه با آن در بسیاری از کشورهای جهان به مثابه یک مسئله اساسی مورد نظر است. از مهم‌ترین زمینه‌سازهای فساد اقتصادی در بخش عمومی می‌توان به تصدی‌های دولت اشاره کرده که شامل ایجاد محدودیت‌های تجاری، اعطای یارانه‌های صنعتی، کنترل قیمت‌ها، تعیین نرخ‌های چندگانه ارزی، پرداخت دستمزدهای پایین در خدمات دولتی، تجاری و انحصار بهره‌برداری از ذخایر منابع طبیعی، مانند نفت است.

منهای نفت

صنعت ورزش

ورزش یکی از صنایع مهم در جوامع گوناگون جهان به شمار می‌آید که روز به روز درحال گسترش و اثرگذاری بیشتر است. یکی از مهم‌ترین ابعاد این صنعت در حوزه اقتصادی است و می‌توان گفت اقتصاد ورزش؛ اقتصادی جذاب و خوش‌آتیه است که سرمایه‌گذاری برروی آن حداقل ضرر و حداکثر سود را دارد. باید بدانیم صنعت ورزش در دهه پایانی قرن بیستم، بیش از ۲۵۰ میلیارد دلار گردش مالی در هر سال داشته و مقام ۱۶ یا ۱۷ را در جایگاه صنایع در جهان به خود اختصاص داده است. سرمایه‌گذاری در این صنعت بر روی مواردی، همچون معلمان و استادان، روان‌شناسان، پزشکان، اماکن مخصوص، سازمان‌های خصوصی و دولتی، تحلیلگران و... می‌تواند انجام پذیرد و تحولات خوبی را در این عرصه رقم بزند. گفتنی است، توجه به رشد و توسعه ورزش در ابعاد گوناگون یکی از شاخصه‌های توسعه یک کشور در نظام بین‌الملل محسوب می‌شود و کسب پیروزی در این حوزه نشان‌دهنده سطح قدرت اقتصادی و سیاسی کشورهاست.

شاخص

پولشویی در اروپا

اتحادیه اروپا قصد دارد با اعمال قوانین سختگیرانه جدید، شرایط را برای امکان پولشویی در بانک‌های کشورهای عضو دشوارتر کند؛ چرا که از یک سو آمارها افزایش چشمگیر حجم پولشویی در کشورهای اروپایی را نشان می‌دهد و از سوی دیگر تلاشی جدی از سوی نهادهای نظارتی داخلی کشورهای اروپایی برای مقابله با این روند مشاهده نمی‌شود. اما کشورهای اروپایی معتقدند داده‌های مربوط به مبادلات بانکی، اطلاعاتی محرمانه و حساس است که به نوعی با امنیت ملی کشورها مرتبط است؛ از این رو مسئله نظارت بر مبادلات مالی به منظور مبارزه با پولشویی در بانک‌ها، یک امر ملی به شمار می‌آید.

افزوده

جاده ابریشم نوین

«جاده ابریشم» شبکه راه‌های به هم پیوسته‌ای به طول ۶۰۰۰ کیلومتر است که بخش‌های شرقی و جنوب شرقی قاره آسیا را به بخش‌های مرکزی و غربی آن، شمال آفریقا و غرب اروپا متصل می‌کند. مسیری که تا سده یازدهم میلادی به مدت ۱۷۰۰ سال بزرگ‌ترین شبکه بازرگانی جهان به شمار می‌آمد و گذرگاهی بود برای اشاعه و آشنایی با هنر موسیقی، نقاشی، معماری و تمدن‌های جهان و ترویج ادیان و همچنین تجارت ابریشم، چای، ظروف چینی، پارچه و...؛ مزیتی که موجب شد این مسیر در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی تأثیری شگرف بر کشورهای مسیرش بگذارد . چند سالی است که دولت چین طرح بازسازی این راه را با عنوان «جاده ابریشم نوین» در دستور کار خود قرار داده است و یکی از بزرگ‌ترین طرح‌های کشور چین به شمار می‌آید که با همکاری ۶۰ کشور جهان اجرا خواهد شد.

مکافات فساد

فساد اقتصادی سبب کاهش سرمایه‌گذاری و کندی رشد اقتصادی و در نهایت سبب محقق نشدن اهداف توسعه اقتصادی در کشور می‌شود، این موضوع درآمدهای مالیاتی را کاهش می‌دهد و کیفیت زیرساخت‌های اقتصادی و خدمات عمومی نامطلوب خواهد بود.

اساسی‌ترین سیاست‌های مبارزه با فساد اقتصادی و اصلاحات اقتصادی شامل ایجاد نهادهایی به همین منظور، افزایش دستمزدهای بخش عمومی، کم شدن میزان دخالت دولت در اقتصاد، حسابرسی مالی دقیق، استقلال رسانه‌های ارتباط جمعی، استقلال دستگاه قضا، مشارکت شهروندان، تمرکززدایی و اصلاح فرهنگ جامعه است که می‌تواند در اقتصاد کشور پویایی ایجاد کند و در نهایت سبب رشد و شکوفایی اقتصاد ملی شود. «فساد» یکی از موانع اصلی رشد اقتصادی، کاهش مشروعیت دولت، افزایش فعالیت‌های غیرقانونی و بی‌ثباتی‌های سیاسی کشورهاست.

در این حوزه دولتمردان باید بدانند، امروزه مردم از مسئولان، اجرای قانون، عدالت و عمل می‌خواهند و آرزوی‌شان ریشه‌کن شدن فساد به ویژه در میان مسئولان است تا بتوانند در مسیر سختی که هستیم همراه حاکمیت از آن عبور کنند. امروزه، مردم انتظار شرایطی را دارند که در آن بتوان کسب‌کار راه انداخت و اشتغال جوانان را تأمین کرد و با تکیه بر سرمایه‌های کشور و توان داخلی و جوانان توسعه اقتصادی محقق شود. اجازه دهیم هر گوه با دستگاهی کار خود را به درستی انجام داده و مسئولان هر قوه نیز در حوزه فعالیت و حیطه وظایف کارشان را انجام دهند. هنوز وقت برای دولت مستقر به منظور اصلاح ساختارها تمام نشده است. اگر دستورالعمل‌ها و مأموریت‌های روزهای باقیمانده را مورد حاشیه‌سازی و متناقض‌گویی‌ها قرار ندهیم، امکان رشد و توسعه کشور هموارتر می‌شود.

با نگاهی به آمار سازمان شفافیت بین‌الملل می‌توان مشاهده کرد که کشورهای دانمارک، نیوزیلند، فنلاند، سنگاپور، سوئد، سوئیس، هلند، کانادا و لوکزامبورگ جزء ده کشور اول از منظر کنترل فساد هستند. بنابراین، برای موفقیت در اجرای یک سیاست، توجه صرف به یک شاخص نمی‌تواند سبب موفقیت در این کشورها شود. کشورهای مورد بررسی از نظر شاخص دموکراسی، آزادی اقتصادی و نظام تعرفه‌ای، نظام مالیاتی شفاف، درآمد سرانه، شایسته‌سالاری و همچنین رقابت به جای انحصار دولتی در جایگاه بالایی قرار دارند. بنابراین برای بهبود شاخص کنترل فساد در کشور، توجه به دیگر بخش‌های اقتصاد نیز ضروری است.

رقابت جایگزین انحصار

متأسفانه، افزایش نوسانات ارزی در سال‌های اخیر و فاصله گرفتن نرخ ارز دولتی با نرخ ارز بازاری و بی‌توجهی به شایسته‌سالاری، استفاده از رانت ارزی و دریافت ارز با نرخ دولتی و فروش با نرخ بازاری از سوی برخی سودجویان سبب بروز فسادهای اقتصادی کلان در کشور شده است. برای موفقیت اجرای سیاست کنترل فساد توجه به شفافیت اقتصادی در نظام‌های بانکی، گمرکی و مالیاتی، برخورد قاطع با اخلالگران، شایسته‌سالاری، رقابت به جای انحصار دولتی ضروری است. باید همه تلاش کنند نظام اداری کشور از هرگونه پارتی‌بازی، رشوه، فساد و روابط ناسالم دور باشد تا بتوانیم آن را یک نظام اداری کارآمد و در تراز انقلاب اسلامی بدانیم و از این طریق در جهت افزایش اعتماد عمومی گام برداریم.

فرهنگ‌سازی و حمایت

امسال سال رونق تولید است و اولین اقتضای رونق تولید آن است که دستگاه‌های فرهنگ‌ساز باید ضرورت مسئله رونق تولید را از نظر فرهنگ‌سازی برای جامعه کاملاً تبیین و توجیه کنند تا برای همه بخش‌ها و لایه‌های اجرایی، قضایی، قانون‌گذاری و بخش‌های مختلف کشور، این مسئله به منزله امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر روشن شود. این اقدام فرهنگی، تبیینی و توجیهی هم با یک جلسه و میزگرد و گفت‌وگو قابل تبیین نیست و به فرهنگ‌سازی و کار مداوم فرهنگی نیاز دارد.

دومین اقتضای رونق تولید این است که ما از بخش مولد و کارآفرین و سرمایه‌گذار به طور عملی حمایت کرده و تنها به حرف زدن در این زمینه اکتفا نکنیم. بماند که برخی‌ها به دنبال غوغاسالاری به بهانه فساد هستند.

در همین راستا، اولاً باید حمایت حقوقی انجام بگیرد؛ یعنی قانون باید از تولیدکننده و سرمایه‌گذار به نحوی حمایت کند که در روند سرمایه‌گذاری دچار مشکل نشود و بتواند به خوبی و بدون دغدغه و حاشیه تولید خود را انجام دهد. ثانیاً باید حمایت اقتصادی و مالی صورت پذیرد. سومین حمایت هم حمایت قضایی است. به این معنا که وقتی تولیدکننده دچار مشکلاتی می‌شود، باید به لحاظ قضایی از تولید و تولیدکننده و سرمایه‌گذاری و کارآفرینی حمایت کنیم. در این زمینه قوه قضائیه یک بخش نظارتی در سازمان بازرسی کل کشور ایجاد کرده است که موظف است فقط از تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران حمایت کند که این اقدام نوید خوبی برای فعالان حقیقی در این عرصه است.

با توجه به اینکه رونق اقتصادی در گرو مبارزه با مفاسد اقتصادی است، اگر شما بخواهید رونق تولید اتفاق بیفتد، باید با فساد اقتصادی برخورد کنید. این در حالی است که عده‌ای فکر می‌کنند اگر با فساد اقتصادی برخورد شود، در تولید مشکل ایجاد می‌شود؛ اما باید گفت اگر می‌بینید کشورهای تولیدکننده در تولید موفق بوده‌اند، به دلیل این است که اجازه شکل‌گیری روابط ناسالم اقتصادی و گسترش فساد را نداده‌اند.

بی‌اثرکننده تهدید و تحریم

در مجموع، آنچه می‌تواند کشور را در مقابله با تحریم‌ها و تکان‌های اقتصادی روی پای خود نگه دارد و در مقابله با تهدیدهای اقتصادی بیمه کند، فقط «تولید» است؛ از این رو بحث رونق تولید یک پیام جدی برای همه بخش‌های کشور دارد و می‌تواند ما را در حوزه‌های سیاسی نیز در موضع اقتدار قرار دهد و کشور را به یک کشور مولد تبدیل کند.

در اینجا باید اذعان کرد که ما امروز ذخایر عظیمی از نظر مادی و معنوی داریم و مهم‌تر از همه اینها، ایران ما یک کشور جوان و دارای نیروی مستعد و کارآمد است که می‌تواند منشأ برکات بسیاری برای کشور باشد و با شتاب دادن به چرخ تولید کشور را در جاده توسعه اقتصادی قرار دهد.

بهترین قانونی که باید پیش روی سه قوه برای مبارزه با فساد اقتصادی باشد، پیام هشت ماده‌ای رهبر معظم انقلاب در سال ۱۳۸۰ است. بنابراین باید برخورد دقیق، سریع و عبرت‌آموزی با مفسدان اقتصادی انجام گیرد و این مسئله روابط ناسالم اقتصادی و گسترش فساد را نداده‌اند.

آن‌روی سکه

تکمیل حصار

FATF و تلاش برای وابسته‌سازی اقتصاد ایران

رضا زمانی
کارشناس اقتصادی

گروه ویژه اقدام مالی (Financial Action Task Force) که «FATF» نامیده می‌شود، کنوانسیونی است که به منزله یک نهاد بین‌المللی و نه بین‌المللی مطرح است و جایگاه مشورتی دارد.

این کنوانسیون برای به عضویت درآوردن ایران برنامه‌ای با عنوان «Action Plan» که ۴۲ مورد را شامل می‌شود، ترتیب داده است؛ اما نکته قابل توجه این است که حتی در صورت انجام تمام و کمال این موارد از سوی کشورمان، قدم بعدی این است که آنها بررسی می‌کنند که آیا می‌توانند ایران را از فهرست سیاه خارج کنند یا خیر!

جمهوری اسلامی ایران تاکنون ۳۸ مورد از این ۴۲ مورد را به طور کامل انجام داده است و فقط چهار مورد است که انجام آنان به فرجام نرسیده است که عبارتند از:

۱ـ گزارش‌های مستقل FIU از اطلاعات اقتصادی ما به خارج از کشور؛
۲ـ تأمین مالی تروریسم (CFT)؛
۳ـ جرایم سازمان‌یافته فراملی (پالرمو)؛
۴ـ تبادل اطلاعات مالی میان واحدهای مربوطه خارجی (اگمونت).

مضرات اقتصادی پیوستن به این کنوانسیون در وضعیت فعلی که کشورمان تحت شدیدترین تحریم‌های بی‌رحمانه دشمنان قرار گرفته است، نوعی گل بسته خودی و بحرانی‌تر کردن اوضاع اقتصادی کشور است.

یکی از راه‌های مؤثر در کاهش اثرات تحریم‌ها، دور زدن آنهاست. به گونه‌ای که باید کالاها و خدمات مورد نیاز کشور را از مسیرهایی که برای دشمنان نامعلوم و مبهم است، تهیه و وارد کنیم و از سوی دیگر کالاها و خدمات مورد نیاز کشورهای دیگر را صادر کنیم.

ممکن است استفاده از این روش هزینه‌های بیشتری برای واردات و صادرات کالاهای‌مان داشته باشد؛ اما در وضعیت فعلی که کشور در یک نبرد تمام‌عیار اقتصادی قرار گرفته، روشی منطقی و کارآمد است.

پس از توافقات برجام و عملیاتی نشدن مفاد آن از سوی کشورهای متخاصم غربی و همچنین مرتفع نشدن تحریم‌های ظالمانه، دشمنان ایران اسلامی درصدد برآمدند تا از راه‌های دیگری وضع زندگی و معیشت را برای مردم ایران دشوار کنند؛ از این رو به دنبال این بودند که حصاری را دور تا دور کشورمان بکشند و از ورود و خروج کالا و سرمایه به کشورمان جلوگیری کنند.

آنها بهترین روش را در این کنوانسیون بین‌المللی، یعنی FATF دیدند و لذا درصدد هستند با فشارهای رسانه‌ای و اقتصادی خود، جمهوری اسلامی ایران را مجبور کنند تا به عضویت این کنوانسیون درآید تا همان منفذهایی را که در مسیر دور زدن تحریم‌ها برای ما وجود دارد، ببندند و تاریخ اقتصادی کشورمان را به مرحله تازه‌ای از تنگنا و سختی بکشانند؛ چرا که اگر بتوانند به این خواسته خود دست پیدا کنند، به همه اطلاعات اقتصادی موجود در بانک‌ها، بیمه‌ها، صنایع، تجارت و بازرگانی دست می‌یابند و می‌توانند ضربات و تحریم‌های اقتصادی هوشمندانه و نقطه‌زن را بر ظرفیت‌های اقتصادی کشورمان وارد آورند.

همه این دشمنی‌ها و تخاصمات دشمنان کوردل و ظالم برای این است که در نهایت ایران اسلامی مقتدر را به پای میز مذاکره بکشانند و با به دست آوردن ارکان اقتدار ما در حوزه‌های نظامی، منطقه‌ای، هسته‌ای و سیاسی، ایران انقلابی را به یک کشور سرسپرده و وابسته تبدیل کنند.

گفت‌وگوی صبح صادق با فقیه اهل بیت(ع) استاد سیدمرتضی خاتمی‌خوانساری

فرمانبر باشیم خداوند هدایتش را می‌رساند

رسول ایمانی
خبرنگار

این پرسش در ذهن محبان اهل‌بیت(علیهم‌السلام) وجود دارد که چرا خداوند ائمه معصومین(ع) را جزو خاصان خود قرار داد و چه شایستگی‌ای در وجود ایشان بود؟ تکلیف ما نسبت به این ذوات مقدسه چیست و آیا می‌توانیم به درجه‌ای که معصومین(ع) رسیدند، برسیم؟ برای رسیدن به پاسخ این پرسش‌ها در محضر فقیه اهل بیت(ع) «حضرت استاد سید مرتضی خاتمی‌خوانساری» هستیم تا با روشن کردن مسیری که معصومین(ع) در آن قدم گذاشتند، رابطه ما و ایشان را هم بیان بفرمایند.

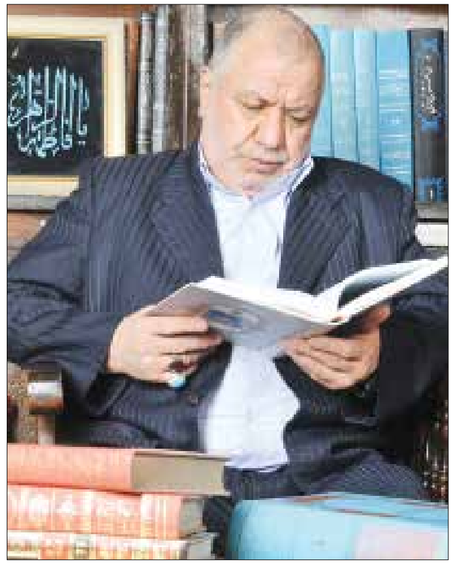

درکدام یک از ادعیه می‌توانیم مقامات ائمه طاهرین(ع) را بشناسیم؟

در زمان امام باقر(ع) و امام صادق(ع) بنی‌امیه و بنی‌عباس در حال کشمکش برای از دست ندادن و کسب قدرت بودند. درگیری‌ها میان این دو گروه فرصتی برای امام باقر(ع) و امام صاق(ع) ایجاد کرد که به نشر معارف دین بپردازند. در این میان، امام ششم(ع) در مورد امام زمان(عج) سخنان زیادی داشت و می‌دانست مردم به شناخت امام زمان(عج) علاقه‌مند شدند. روزی فردی خدمت امام ششم(ع) آمد و گفت: این امامی را که شما می‌گویید چطور بشناسیم؟ امام صادق(ع) دعای ندبه را به او تعلیم داد و به همه فرمود آن را در چهار عید و در دیگر اوقات بخوانند. امام(ع) در اولین فراز این دعا می‌گوید: «اَلْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ وَ صَلَّی اللّهُ عَلَی سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ نَبِیِّهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلیما». در روایات است که هر امر مهمی را با بسم اللّه الرحمن الرحیم یا حمد خدا شروع کنید تا ابتر نباشد. صلوات بر اهل بیت(ع) هم کاری است که خدا انجام می‌دهد. دلیلش را خداوند در آیه ۱۵۶ سوره بقره فرموده که: «من صلوات و درود می‌فرستم بر کسانی که آنها را امتحان می‌کنیم و آنها صبر می‌کنند. «وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَراتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ» (بقره/ ۱۵۵). به چند چیز، خوف(ترس)، جوع(گرسنگی)، نقص اموال و انفس(ورشکستگی‌ها و فوت‌ها) و ثمرات(بهره‌هایی که از بین می‌رود). عده‌ای صبر می‌کنند و ما بشارت می‌دهیم به کسانی که صبر می‌کنند. چه کسانی؟ «الَّذِينَ إِذا أَصابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ» (بقره/ ۱۵۶)؛ کسانی که وقتی مصیبتی برای آنها به وجود می‌آید، می‌گویند: «ما از خدایم و به سوی خدا برمی‌گردیم». این آیه نازل نشده بود. هنگامی که جناب جعفربن ابی‌طالب به شهادت رسید و خبرش را به امیرالمؤمنین(ع) رساندند، ایشان گفتند: «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ». پس از این بیان امیرالمؤمنین(ع) آیه فوق نازل شد. خداوند به چنین طرز فکری که علی(ع) داشت، درود فرستاد. اهل بیت(ع) ایقدر کارشان را خوب انجام دادند که خداوند درود فرستادن بر ایشان را کار خود قرار داد. خدا در آیه ۵۶ سوره احزاب، بر ایشان صلوات می‌فرستد: «إِنَّ اللَّهَ وَ مَلائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيماً». روایت داریم که شما هم اگر می‌خواهید دعایتان مستجاب شود، بر محمد و آل او صلوات بفرستید چون صلوات دعای مستجاب است و ما به واسطه آن می‌خواهیم دعای ما هم مستجاب شود.

به جز صبر چه ویژگی دیگری در وجود ائمه(ع) مشاهده می‌شد؟

امام صادق(ع) در ادامه دعای ندبه می‌فرماید: خدایا من تو را حمد می‌کنم در چیزی که فرمان تو برای اولیایت در جریان بوده است. «پروردگارا تو را ستایش می‌کنم برای هرچه در قضا و قدر تقدیر کردی بر خاصان و محبانت؛ یعنی بر آنان که وجودشان را برای حضرتت خالص و برای دینت مخصوص گردانیدی». دیگر ویژگی اهل بیت(ع) اخلاص در دین بود. خداوند در سوره زمر می‌گوید: «إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ» (زمر/ ۲). خود را خالص کردند؛ زیرا «أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ» (اعراف/ ۵۴)؛ «اللَّهُ كُلُّهُ لِلَّهِ» (انفال/ ۳۹). ما باید برای عمل به دستور شرع خود را خالص کنیم و هیچ کسی نمی‌تواند تخلف کند. در آیه ۱۳ سوره زمر آمده: «قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ»؛ پیامبر(ص)، به مؤمنان بگو اگر من دستور خدا را عصیان کنم، دچار عذاب می‌شوم. ای پیامبر(ص) برای اینکه مردم فکر نکنند خویشاوندی‌ای با خدا داری، بگوکه می‌ترسم از خدا و از عذاب بزرگ، باز می‌گوید: پیغمبر بگو من فقط خدا را می‌پرستم: «قُلِ اللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي»(زمر/۱۴). در دعای ندبه هم امام صادق(ع) همین را می‌فرمایند که خدایا تو بنده‌هایت را دعوت کردی که فقط تو را بپرستند و تو را عبادت کنند و فرمان تو را اجابت کنند. یکسری از افراد دوستان تو بودند، خودشان را خالص کردند و پرستش کردند تو را و تو گفتی من پاداش می‌دهم در آخرت که زوال ندارد و شرط کردی با همه که قلبتان را مشغول دنیا نکنید؛ یعنی دنیا می‌گذرد و نباید قلبت گرفتار آن شود؛ مثل اینکه با سوار شدن به اتوبوس جدیدی، مجذوب زیبایی‌اش می‌شوید؛ اما کسی می‌گوید مشغول زیبایی‌ها نشو، الان باید پیاده شوی!

خلوص مستلزم چه چیزی است و چطور باید به وجود بیاید؟

در ادامه دعای ندبه امام صادق(ع) می‌فرمایند: «... نعمت بزرگ ابدی و بی‌زوال را که نزد توست، بر آنان اختیار کردی؛ پس از آنکه زهد در مقامات ولادت و زیب و زیور دنیای دون را بر آنها شرط فرمودی...؛ بَعْدَ أَنْ شَرَطْتَ عَلَيْهِمُ الزُّهْدَ فی دَرَجاتِ هذِهِ الدُّنیا الدَّنِیَّةِ...». زهد یعنی قلبت از محبت دنیا خالی باشد. همچنین می‌فرمایند: «تو می‌دانستی چه کسانی به دستوراتت تمام و کمال عمل می‌کنند، خالص هستند و زهد می‌ورزند؛ قبول‌شان کردی و نزدیک‌شان کردی به خودت و آنها را پیشوا قرار دادی؛ مانند معلمی که می‌داند شاگردش خوب درس می‌خواند و اول سال او را پیشوای کلاس قرار می‌دهد: «... وَعَلِمْتَ مِنْهُمُ الْوَفاءَ فَقَبِلْتَهُمْ وَقَرَّبْتَهُمْ...»

آیا خداوند راه هدایت را گشوده است؟

خدا در قرآن قول داده که اگر انسان بخواهد فرمان ببرد، خداوند فرمانش را به او می‌رساند: «وَكَرَّمْتَهُمْ بِوَحْيِكَ». وقتی امام زین‌العابدین(ع) به حضرت زینب(س) گفت که عمه جان «أَنْتِ بِحَمْدِ اللَّهِ عالِمَةٌ غَيْرُ مُعَلَّمَةٍ، فَهِمَةٌ غَيْرُ مُفَهَّمَةٍ». منظور این بود که خدا به او رسانده بود. حضرت زینب(س) شاگرد امیرالمؤمنین(ع) بود؛ تا آنجا که حتی امام سجاد(ع) هرچیزی را از ایشان می‌پرسید، بعضی اوقات، خداوند چون می‌دانست اهل عمل به دستورات است، خودش علم دین را به او می‌آموخت؛ به همین دلیل امام سجاد(ع) می‌فرمایند: «غیر معلمه». در آیه‌الکرسی آمده: «وَلا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شاءَ» (بقره/۲۵۵)؛ مخلوقات به چیزی از علم او جز به آنچه بخواهد احاطه نمی‌یابند. خودش می‌داند به چه کسی چقدر بدهد. پیامبر(ص) می‌فرمایند: «الْعِلْمُ نورٌ وضیاءٌ یَقذِفُهُ اللهُ فی قُلوبِ أولیائِهِ» (کنز الفوائد، ج ۲، ص ۱۰۷). خودش تصمیم می‌گیرد و می‌گوید: من شایستگی بینم علم می‌دهم. در آیه ۱۱۵ سوره توبه می‌گوید: «وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ...»؛ «خب این خوب است که وقتی می‌دانم کسی خوب درس می‌خواند به دیگر شاگردها معرفی‌اش کنم که ببینید این فرد چقدر خوب درس می‌خواند... خدا می‌دانست که انمه اطهار(ع) وفا می‌کنند؛ برای همین آنها را معرفی کرد و امام قرار داد. اگر خداوند یک سر سوزن امتیازی بی‌حساب و کتاب برای مخلوقش قائل شود، تمام قرآنش زیر سؤال می‌رود؛ چون در قرآن آمده «لاتجزون و ما تجزون» «وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ» (یس/ ۵۴)، «وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ» (صافات/ ۳۹). خداوند می‌گوید جز آنچه عمل می‌کنید جزایی ندارد.

وظیفه ما چیست؟

شما در قرآن می‌خوانید «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» (آل‌عمران/ ۱۰۳). اعتصام یعنی حالت عصمت. به حبل خدا چنگ بزن تا خدا هم کمکت کند. می‌گوید دنبال اینها بیایید تا موفق شوید. اگر می‌خواهید من راضی باشم مثل اینها عمل کنید. ائمه اشتباه و خطا ندارند؛ چون نمی‌خواهند اشتباه کنند؛ «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ» (عنکبوت/ ۶۹). آنها عمل کردند، خدا هم به آنها داده است و مفتکی چیزی نمی‌دهد. خداوند یک ذره مزد بدون عمل به کسی نمی‌دهد، اگر بخواهد بدهد سروصداها بلند می‌شود، بقیه می‌گویند چرا به ما نمی‌دهی تا به بهشت برویم؟ مشکل آن است که ما نمی‌خواهیم عمل کنیم. امام ششم(ع) اولیا خدا را در دعای ندبه معرفی می‌کنند که یکی از آنها آدم بود و دیگری نوح و حضرت ابراهیم است. «وَيَعْضُ اتَّخَذَتْهُ بِنُفْسِكَ خَلِيلاً»؛ خدا به ابراهیم فرمود: ابراهیم من یکی را دوست خودم می‌گیرم و به دست او جلوی چشم مردم مرده زنده می‌کنم تا وقتی مردم زنده شدن مرده را ببینند. ایمان‌شان به آخرت زیاد بشود و به آن دوست خود امتیاز می‌دهم. حضرت ابراهیم همین طور که عبادت می‌کرد، اندیشید اکنون به آن سطح رسیده تا رفیق خدا بشود؛ جعله کبرد و گفت: «می‌خواهم زنده شدن مردها را ببینم.» خداوند فرموده است: «قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنْ» (بقره/ ۲۶۰)؛ ایمان نداری که رفیق من شدی؟ ابراهیم دنبال خلیل اللّهی‌اش می‌گشت. خداوند می‌گوید: «لَا تَعْجَلْ» سرعت بگیرید که سبقت بگیرید... «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ» (آل‌عمران/ ۱۰۲)؛ تقوا به خرج دهید، یک جوری که حق خدا را ادا کنید؛ یعنی آنقدر خدمت کنی که بگویی حقش را ادا کردم. چهارده معصوم(ع) این کار را انجام دادند. امام زین‌العابدین(ع) با ابوحمزه‌ثمالی به زیارت امیرالمؤمنین(ع) رفته بود. ابوحمزه می‌گوید: ناگهان دیدم امام سجاد(ع) گفت: «أَشْهَدُ أَنَّكَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ»؛ خدا دید که ما نمی‌توانیم حق خدا را ادا کنیم، گفت هر کسی به اندازه استطاعتش عمل کند؛ ما باید جلو رفتن و بندگی کردن را از اهل بیت(ع) درس بگیریم.

بندگی حضرت زهرا(س) چگونه بود و چرا او حجت است؟

امام حسن عسکری(ع) فرمود: «مادر ما فاطمه(س)، حجت خدا بر ماست؛ چنان‌که حجت خدا بر مردم هستیم». پیامبر(ص) نیز فرمود: «فاطمه(س) پاره تن من است» و همین تعریف را برای امیرالمؤمنین علی(ع) دارد که می‌فرماید: «أَلا إِنَّ عَلِيّاً بَضْعَةٌ مِنِّي». روایت مذکور بدین معناست که مقداری از کار رسالت وی به دوش زهرا(س) است که باری سخت و بزرگ است. فاطمه(س) دین پدر را نشر داد. زنها معمولاً از زنان الگو می‌گیرند و از سویی همه چیز در حال تغییر بود و جاهلیت عجیبی میان مردم رایج بود و باید آیاتی نازل می‌شدند تا آنان توجیه شوند و پیوسته زن‌ها در خانه پیامبر(ص) رفت و آمد داشتند و فاطمه(س) هم زن‌ها را تعلیم می‌داد. دین را به ایشان با پاسخگویی به مسائل شرعی آموزش می‌داد و پس از چندی که همسر علی‌بن ابی‌طالب(ع) نخستین سرباز و فداکارترین جنگجوی دوران شد و آن وقت که فقر در خانه علی(ع) پیدا می‌کرد و زهرای مرضیه(س) برای تأمین معاش خود پشم ریسی می‌کرد تا مقداری جو تهیه شود و نانی به دست آید، در چنین اوضاعی نیز حضرت زهرا(س) دین را برای مردم شرح می‌داد، در حالی که برخی بر اثر اندک سختی سخنان کفرآمیز به زبان می‌آوردند.

حضرت زهرا در زمینه عبادت بسیار کوشا بود؛ چونان پیغمبر(ص) که به دستور الهی از نیمه شب تا صبح در تمام دوران رسالت عبادت می‌کرد؛ «قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلاً، نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلاً» (مزمل/ ۳-۲) شب را جز کمی بیاخیز، نیمی از شب را یا کمی از آن کم کن. زهرا(س) نیز همین گونه در خانه به عبادت می‌پرداخت. امام حسن(ع) فرمود: «مادرم فاطمه(س) را در شب جمعه‌ای دیدم که در محرابش ایستاده بود و پیوسته در حال رکوع و سجده بود تا اینکه روشنایی صبح نمایان شد و از او شنیدم که برای مردان و زنان مؤمن دعا می‌کرد و با اسم آنان را نام می‌برد و برایشان زیاد دعا می‌کرد؛ ولی برای خویش چیزی نمی‌خواست پس به او گفتم: مادر چرا آن‌گونه که برای دیگران دعا می‌کنی برای خود دعا نمی‌کنی؟ [آل‌عمران/ ۱۰۲]: پسرم، اول همسایه بعد خانه». آری اهل بیت(ع) دین خدا را چنین راه‌اندازی کردند.

زهرای اطهر(س) برای گرفتن حق ولایت، خود را فدای امام زمانش کرد؛ زیرا عدم رهبری و ولایت علی(ع) یعنی نقض همه چیز. زن‌های مدینه در روزهای پایانی عمر حضرت زهرا(س) به سفارش شوهرانشان به عیادت آن حضرت رفتند؛ ولی ایشان به هیچ‌کدام اعتنا نکرد؛ چون پشت کردن به ولایت از زن و مرد پذیرفته نیست. زنان انصار و مهاجران به حضرت(س) عرض کردند: ای دخت پیامبر(ص) با این بیماری چگونه شب را به صبح آوردی؟ حضرت زهرا(س) نیز پس از حمد و صلوات بر پدرش، به خدا سوگند یاد کرد و فرمود: «در حالی شب را به صبح رساندم که از دنیای شما ناراضی و از مردان شما بیزارم. آنان را پس از امتحان دور انداخته و پس از مشاهده نیات بد و رفتارهای ناپهنجارشان از همه آنان کناره‌گیری کردم. چه کار بدی مرتکب شدند که غضب الهی برای ایشان آماده شده و تا ابد در جهنم خواهند ماند. چرا این‌گونه بوالحسن(ع) را عقوبت کردند! به خدا سوگند که دلیل آن فقط از سر ترس از شمشیر او و ملاحظه نمودن او در اجرای حق و سختی و شدت جنگ وی و شجاعت کارزار و بی مهابا بودن او در اجرای فرامین الهی و ذوب شدن او در ذات الهی بود.» ریشه همه حرام‌کاری‌ها و شرارت‌ها سقیفه بنی ساعده و غصب ولایت امیرالمؤمنین(ع) است.

آیه

پایه‌های نظام‌سازی

محمد عینی‌زاده‌موحد
دکترای تفسیر تطبیقی قرآن

در نگاه تفسیری و تمدنی امام خامنه‌ای(مدظله‌العالی)، برخی آیات قرآن کریم به مسئله نظام‌سازی اشاره دارند که از جمله آنها آیه‌ای از سوره «حج» است. خداوند متعال در این سوره شریفه چهار شاخص را برای مؤمنانی که قدرت در اختیار آنها قرار می‌گیرد و از زیر سلطه قدرتمندان جائر خارج می‌شوند، معین کرده است: «الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَ ءَاتَوُا الزَّكَوٰةَ وَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ وَ لِلَّهِ عَٰقِبَةُ الْأُمُورِ»؛ همان کسانی که هرگاه در زمین به آنها قدرت بخشیدیم، نماز را برپا می‌دارند، و زکات می‌دهند و امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند، و پایان همه کارها از آن خداست!(حج/۴۱)

معظم‌له افزون بر همه راز و رمزی که در حقیقت دلیل نهفته است، جنب

منطقه آزاد!

بررسی آسیب‌های فرهنگی شبکه نمایش خانگی

پیش درآمد

انحصار تصدی‌گری یا تنظیم‌گری؟

محمد لواسانی
دانش‌آموخته مدیریت رسانه

سال ۱۳۹۵، صداوسیما مجوز پنج تلویزیون اینترنتی به نام‌های «لنز»، «فام»، «آیو»، «تیوا» و «شمیم» را صادر کرد. این پنج تلویزیون افزون بر تلویزیون اینترنتی «شیما» که متعلق به خود سازمان صداوسیماست، تا به امروز در عرصه رقابت به کارشان ادامه داده‌اند؛ البته چند تلویزیون دیگر نیز به مرور به این رقابت افزوده شده و در فضای مجازی در حال فعالیت هستند.

تکثر تلویزیون‌های اینترنتی، خود ناشی از رشد و نوآوری در فناوری و معلول سیر تکاملی فضای مجازی است. این در حالی است که استفاده کاربران از اینترنت از میزان استفاده آنان از رسانه ملی پیشی گرفته و بخش زیادی از آن به شبکه‌های اجتماعی تعلق دارد. بنابراین سایر رسانه‌ها مجبور به رقابت در این عرصه خواهند بود تا سهم خود را از این الگوی مصرف کسب کنند که نتیجه امر، حضور تلویزیون‌ها در بستر اینترنت خواهد بود.

از سویی تجربه‌های قبلی پیام‌رسان‌ها نشان می‌دهد، گرایش کاربران به پدیده‌های نو و نیازهای متنوع آنان، تولیدکنندگان محتوا و علاقه‌مندان به فعالیت در این بسترهای نوپدید را برای ورود جدی‌تر به عرصه توسعه پلت‌فرم‌های مشابه خارجی ترغیب کرده و این مسیر، لاجرم تعداد این‌گونه از تلویزیون‌ها را افزایش خواهد داد. بنابراین به نظر می‌رسد، همان‌گونه که نمی‌توان و نباید جلوی رشد فضای مجازی را گرفت، در مقابل تکثیر تلویزیون‌های اینترنتی که جزئی از بازار گسترده توزیع پیام هستند نیز اتخاذ مواضع تدافعی و سلبی راهگشا نخواهد بود. در اینجا به نظر می‌رسد، نقش «تنظیم‌گری» حاکمیت اهمیت بسزایی دارد. در واقع، حاکمیت باید قوانین مرتبط با این حوزه را که در کشور ما غالباً از جنس صیانت از ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی، اجتماعی است، به سرعت وضع کرده یا سامان دهد. سپس به کمک مخاطبان، در جایگاه ناظر مسئول قرار گرفته و با دقت مضاعف، اجرای قوانین وضع‌شده را ضمانت کند. این همان نقشی است که با بررسی سابقه عملکرد نهادهای تنظیم‌گر فعلی (مانند وزارت ارشاد دولت‌های گوناگون) مشخص می‌شود تاکنون به خوبی ایفا نشده و با اهمال، سهل‌انگاری و برخوردها و تفسیرهای سلیقه‌ای مواجه بود و به دغدغه فعلی فعالان فرهنگی در برخورد با پدیده تلویزیون‌های اینترنتی بدل شده است.

حالا با واگذاری اختیار اعطای مجوز فعالیت تلویزیون‌های اینترنتی به صداوسیما، وظیفه تنظیم‌گری در این حوزه نیز به عهده سازمان صداوسیماست که امید است این تغییر در متولی، سبب تحول در سیاست‌گذاری و بهبود روند نظارت بر عملکرد‌ها باشد.

چالدران فرهنگی!

امیر امیری
نویسنده و کارگردان

معادله خیلی ساده است؛ روزگاری تلویزیون جمهوری اسلامی ایران رونق داشت و نه از ماهواره خبری بود و نه از ویدئو، تلویزیون با بودجه دولتی و کمی درآمد تبلیغاتی محتوای لازم را برای جامعه تولید می‌کرد و هر شب چند سریال جذاب از شبکه‌های گوناگون در حال پخش بود و درصد زیادی از مردم مشتری رسانه ملی بودند.

با پیدایش شبکه‌های ماهواره‌ای و رواج اینترنت، رسانه ملی سعی کرد به جذابیت و تنوع برنامه‌ها و سریال‌ها بیفزاید؛ لذا شبکه سه و بعدها شبکه‌های دیگر پدید آمدند. در نیمه دوم دهه هشتاد و تا پایان عمر دولت دهم حجم تولید سریال و فیلم‌های تلویزیونی به اندازه‌ای بالا بود که صداوسیما به فکر برگزاری جشنواره جام جم افتاد؛ چرا که چند برابر سینمای کشور فیلم تلویزیونی تولید می‌کرد؛ هیچ کس از اهالی سینما و تلویزیون بیکار نبود، آموزشگاه‌های سینمایی به صورت قارچ‌گونه رشد می‌کردند تا عوامل جدید را برای این عرصه تربیت کنند و...

اما از اواخر عمر دولت دهم و با روی کار آمدن دولت جدید تولید فیلم‌های تلویزیونی کم کم تعطیل شد، سریال‌ها بسیار کمتر و کم‌مایه‌تر شدند، کم کم فیلم‌سازان مطرح از تلویزیون رفتند، دیگر مهران مدیری، سعید آقاخانی، رضا عطاران و غیره که طنزپردازان پر مخاطب بودند، از صداوسیما رفته و در عرصه جدید یعنی شبکه نمایش خانگی مشغول به کار شدند، بودجه صداوسیما به حدی کم شد که مجبور شد از طریق پذیرش حجم بالایی از تبلیغات درآمدزایی کند. این امر در کنار کم شدن تولید برنامه‌های نمایشی تلویزیون و نزول کیفی آثار، کم کم مخاطب را به سمت رسانه‌های جدید سوق داد؛ رسانه‌هایی که هرچند مانند رسانه ملی تحت قوانین جمهوری اسلامی فعالیت می‌کردند؛ اما انگار قانون برای آنها خیلی هم قانون نبود.

پس از شبکه نمایش خانگی که بر روی لوح فشرده و از طریق سوپرمارکت‌ها توزیع می‌شد، کم‌کم شبکه‌های تلویزیونی اینترنتی پدید آمدند و با پیدایش این شبکه‌ها که هزینه‌ها را کمتر و دسترسی را آسان‌تر کرده‌بودند موج گرایش مخاطب و تولیدکننده به شبکه نمایش، خارج از رسانه ملی روز افزون شد؛ این در حالی بود که رسانه ملی هنوز بر اساس استانداردها و ممیزی‌های سخت فعالیت می‌کرد اما رسانه‌های جدید بسیاری از ممیزی‌ها را نداشتند، حتی برخی‌ها معتقدند افراد و جریان‌های فرهنگی که بر این رسانه‌های جدید نظارت دارند بخشی از این ممیزی‌ها را نادیده گرفتند تا دست تولیدکنندگان آثار برای جذب مخاطب بازتر باشد و بتوانند با دسترسی به مخاطب گسترده اسپانسر جذب کنند و این یعنی رقابت ناعادلانه. رقابت رسانه ملی با این رسانه‌ها دقیقاً شبیه جنگ چالدران بین شاه اسماعیل صفوی و لشکر عثمانی است؛ سپاهیان غیور صفوی با شمشیر و نیزه و سپر باید به جنگ لشکری می‌رفتند که به توپ و تفنگ مجهز بود...

تلویزیون‌های اینترنتی به واسطه فقدان نظارت، آثاری را منتشر می‌کنند که به شدت متعارض با ارزش‌های اخلاقی جامعه اسلامی است. روابط دختر و پسر، خیانت، رفتار و پوشش متعارض با فرهنگ ایرانی-اسلامی، مفاهیم ضد ارزشی و... در این آثار به وفور یافت می‌شود و البته مهم‌ترین ویژگی این آثار از بین رفتن زبان فاخر فارسی در این آثار است، استفاده از الفاظ رکیک، زبان محاوره‌ای سرشار از غلط و بی‌ادبی، استفاده غلط از زبان فارسی و ترانه‌های نادرست و غلط در لابه‌لای فیلم و تیتراژها با هدف گرفتن زبان جامعه ایرانی در حقیقت تفکر و فرهنگ ایرانی را هدف گرفته است.

این در حالی است که سه نهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صداوسیما مدعی تصدی‌گری صدور مجوز و نظارت بر تلویزیون‌های تعاملی و اینترنتی هستند و هر یک از این سه نهاد مجوزهای جداگانه‌ای برای تلویزیون‌های مختلف صادر کرده‌اند؛ از این رو هر یک از این سه نهاد ضعف‌های نظارتی را در زمان مقتضی برعهده دیگری انداخته و از پذیرش مسئولیت شانه خالی می‌کنند.

اما آیا وجود تلویزیون‌های اینترنتی لازم است؟ آیا رسانه ملی باید به صورت انحصاری این عرصه را در اختیار داشته باشد؟ واقعیت این است که در جهان امروز با وجود جریان آزاد اطلاعات و شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی امکان انحصار وجود ندارد؛ اما قوانینی برای نظام‌مند کردن و کنترل محصولات فرهنگی در همه جای جهان وضع شده است که اگرچه ماهیت تجاری دارد اما تبعیت رسانه از قوانین تجاری و ضرورت رعایت ارزش‌ها را نیز تضمین کرده است.

وقتی پای سرمایه‌گذار خصوصی در میان است، نظارت به مراتب آسان‌تر از بخش‌های دولتی است، چرا که بخش خصوصی اگر قانونی را نقض کند با خطر تعطیلی روبه‌رو می‌شود و خطر تعطیلی، یعنی خطر از بین رفتن سود یا اصل سرمایه و بی‌شک هیچ سرمایه‌گذاری حاضر نیست به واسطه مسائل سلیقه‌ای و حاشیه‌ای خود را دچار زیان کند، بنابراین اگر در این حوزه به بهانه تصدی‌گری بخش خصوصی قوانین و ممیزی‌های فرهنگی و اعتقادی مورد غفلت قرار می‌گیرد و فیلم‌ها و سریال‌هایی مغایر با ارزش‌های فرهنگی جامعه تولید و پخش می‌شود، بالطبع نتیجه ضعف عملکرد نهادهای نظارت‌کننده با حاصل شکاف‌های نظارتی نهادهای موازی است که باید اصلاح آن به جد در دستور کار نهادهای مسئول قرار گیرد.

گفت وگوی صبح صادق با رئیس کمیته فرهنگ، هنر و رسانه مجلس

نظارت بر VOD‌ها در انتظار تصویب مجلس

زینب حسینی
خبرنگار

پیرو گفت‌وگوی خبرگزاری مهر با «علی‌اکبر محمودی مهریزی»، مدیرکل تأمین و تولید تلویزیون تعاملی معاونت فضای مجازی سازمان صداوسیما درباره جزئیات نظارت این سازمان بر سامانه‌های «وی‌اودی» معاون تدوین مقررات و امور حقوقی «ساترا» (ـــسازمان تنظیم مقررات صوت و تصویر فراگیر صداوسیما)، سازمان متبوع خود را تنها درگاه صدور مجوز برای همه فعالیت‌های صوت و تصویر فراگیر معرفی کرد.

مهریـزی اعـلام کرده بـود: «به طور مشـخص کلیه امور تنظیم‌گری شـامل نظارت بر محتوای منتشرشده در «وی‌اودی‌ها» با سـازمان تنظیم‌گر صوت و تصویر فراگیر سـازمان صداوسیماسـت. در عین حال، تولیدکنندگان و تهیه‌کنندگان برنامه‌های نمایشی و غیرنمایشی در قالب‌های مختلف می‌توانند برای همکاری و دریافت «مجوز تولید» جهت تولید و انتشار در پلتفرم‌های سازمان و فضای مجازی و مشارکت در ساخت این برنامه‌ها به این اداره کل مراجعه نمایند.»

«وحید فرهمند» معاون تدوین مقررات و امور حقوقی «ساترا» در واکنش به این اظهارات، روایتی متفاوت از فرایند صدور مجوز برای تولید محتوای «وی‌اودی‌ها» ارائه کرد. وی ضمن تشریح فعالیت‌های سـازمان متبوع خود تأکید کرد: «تنها درگاه بین حاکمیت و فعالان رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر در فضای مجازی، «ساترا» است.» همچنین درباره مباحث مطرح شـده مبنی بر اعطای مجوز از سوی دیگر بخش‌های سازمان صداوسیما در این حوزه نیز تأکید کرد: «کلیه مداخلات تنظیم‌گرانه برای رسـانه‌های صوت و تصویر فراگیر از جمله «وی‌اودی‌ها» از سـوی «ساترا» طراحی، ابلاغ و پیگیری می‌شـود که این مداخلات صرفاً ناظر به محتوا نخواهد بود.»

فرهمند در پاسـخ به پرسشـی دربـاره مجوزهایی که وزارت ارشاد پیش از این برای تولید محتوا صادر می‌کرد نیز اظهار کرد: «ساترا مجوزهای محتوایی صادر شده از سوی نهادهای قانونی دیگر را به رسمیت می‌شناسد.»

وی همچنین گفت: «سابق بر این، وزارت ارشاد مجوز تولید محتوا را صادر می‌کرد و من می‌گویم مسـیرهایی که تولیدکننـده از طریق آنها، محتوا را دریافـت و بارگذاری می‌کرده است و هر مسیر رسمی دریافت و بارگذاری محتوا که در کشـور بر اساس قانون ایجاد شده است حتماً از نظر ما معتبر است. من برای اینکه دغدغه‌های محتوایی را حل و فصل کنم، سراغ نهادهای مؤثر در امر محتوا مثل وزارت ارشـاد می‌روم و سـعی می‌کنم در چارچوب تنظیم‌گری مشارکتی با آنها به مفاهمه‌ای در مورد الزامات محتوا برسم. نه فقط وزارت ارشـاد، بلکه هر نهادی که سـابقاً بر اساس قانون مجوز تولید محتوا صادر می‌کرده است، کماکان و با قوت قبل به کار خود ادامه می‌دهد. دیگر به فیلمساز ارتباطی ندارد که من چه چانه‌زنی‌ای با این نهادها دارم. تولیدکننده فیلمش مجوز می‌گیـرد و حق دارد از آن درآمد به دسـت بیاورد. من حتی اجازه نخواهم داد که اختلاف دیدگاه‌های محتوایی من با باقی دستگاه‌ها به فیلم‌ساز فشار وارد کند. من این اختلاف‌ها را در لایه «government to government» حل می‌کنم؛ انگار که دو بخش از حاکمیت درباره مسئله‌ای مشترکاً فکر می‌کنند.»

به هر حال برای روشـن شـدن جزئیات ایـن ماجرا با «حجت‌الاسلام احمد مازنی» رئیس کمیته فرهنگ، هنر و رسانه مجلس شورای اسلامی به گفت‌وگو نشستیم.

تغییر نظارت بر تلویزیون‌های اینترنتی از وزارت ارشاد به صداوسیما بر اساس کدام مصوبه و قانون صورت گرفته است؟

در طرح اداره، نظارت و خط مشی حاکم بر صداوسیما، به نوعی صدور مجوز پخش رادیو-تلویزیونی به صداوسیما در نظر گرفته شده است؛ به عبارتی دیگر در این طرح، مجوز پخش تلویزیونی و رادیویی، یعنی شبکه‌های خصوصی در ایران با مجوز سـازمان صداوسـیما پیش‌بینی شده است. این طرح در کمیسـیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی تصویب شـده اسـت و به زودی در صحن مجلس مطرح خواهد شد و در این طرح به نوعی وظایف صداوسیما، وزارت ارتباطـات و فنـاوری و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خیلی با دقت دیده شده است. در عین حال جزئیات را در این قسمت، یعنی پخش مسـتقل صوت و تصویر فراگیر به یک آیین‌نامه محول کرده که از سوی این سه نهاد ذکر شده تهیه شـود و به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی برسد و پیشـنهاد ما این است که به تصویب هیئت وزیران نیز برسد.

مسئله‌ای که در این طرح پیش‌بینی شـده این اسـت که در قالب یک آیین‌نامه اجرایی مسـائل فنی به وزارت ارتباطـات و فناوری، مسـائل محتوایی به وزارت فرهنگ و ارشـاد اسلامی و نهادهای فرهنگی و مسئولیت‌های مربوط به مجوزهایی نهایی هم به سازمان صداوسیما محول شود و ان‌شاءالله اگر در صحن مجلس تصویب شود و به تأیید شورای نگهبان هم برسد، تحولی رخ خواهد داد.

پس مسئله جابه‌جایی نظارت از وزارت ارشاد به صداوسیما نیست؟

اصلاً بحث جابه‌جایی نیست.

آیا همه مسـائلی که مطرح گردید بر عهـده وزارت ارشـاد و اسلامی نبوده است؟

خیر، چیزی به نام رادیو و تلویزیون خصوصی در ایـران نداریم و برخی‌ها معتقد بر تفسـیر قانون اساسـی از جملـه اصـل ۴۴ قانون اساسی هسـتند که رادیـو تلویزیـون تنهـا حاکمیتی بـوده و جـزء امور حاکمیتی است و معتقد هستند ما اصلاً مجاز نیسـتیم آن را واگذار کنیـم؛ ولی مـواردی مثل «وی‌اودی»ها و شـبکه نمایش خانگـی و از این قبیـل موارد همچنـان در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

این جابه‌جا نشده و در جای خود محفوظ است. چنین انتقالی صورت نگرفته و آنچه در مورد تقسـیم کار مطرح است، بیشتر به شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی مربوط است که آن هم به تصویب کمیسیون فرهنگی رسیده و تا وقتی در صحن مجلس به تصویب نرسد و شورای نگهبان تأیید نکند، قانون نمی‌شود.

با توجه به صحبت‌های شما اگر این آیین‌نامه‌ای که گفته شد، در مجلس شورای اسلامی رأی بیاورد، آیا نظارت بر محتوای فیلم‌های شبکه نمایش خانگی بر عهده وزارت ارشاد می‌ماند؟

البته در آیین‌نامـه‌ای که عرض کردم جزئیات پیش‌بینی خواهد شـد و به صورت کلی تقسیم کار شـده است. از نظر ما مأموریت سـازمان صداوسیما، وزارت ارتباطات و فرهنگ و ارشاد اسلامی مشخص است و باید به آیین‌نامه‌ای تبدیل شود که ان‌شاءالله تکلیف جزئیات آن با تفاهم‌هایی مشخص شود.

گزارشی از روند شکل‌گیری تلویزیون‌های اینترنتی و نظارت‌های ضعیف بر آثار تولید شده

شبکه نمایش خانگی یا ضدخانواده؟

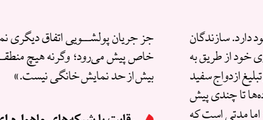

زهرا ظهروند
خبرنگار

شبکه نمایش خانگی در دهه ۷۰ با به عرصه حیات گذاشت و مؤسسات گوناگونی در این حوزه شـروع بـه کار کردند؛ با این هدف که فیلم‌ها و آثاری را که صداوسـیما به دلیل برخـی ممیزی‌ها و مخاطب عمومی نمی‌تواند تولید و منتشر کند، تولید و وارد چرخه شبکه نمایش خانگی کنند. در ادامه همین روند، اواخر سـال ۱۳۹۴ امکان فیلم‌های نمایش خانگی در «وی‌اودی» فراهم شد که به معنای برنامه ویدیویی درخواستی ضبط شده است. در شبکه‌های تلویزیون اینترنتی این امکان وجود دارد که فیلم‌های سـینمایی، سریال‌های تلویزیونی، مسـتندهای جذاب و برنامه‌های آموزشی در اختیار کاربران قرار بگیرد. معمولاً در صفحه‌های که برای نمایش فهرسـت این ویدیوها تعبیه می‌شـود، تمهیداتی مانند جست‌وجو بر اساس نام فیلم، بازیگران، کارگردان و همچنین اطلاعاتی در مورد قیمت، مدت زمان اجاره و قوانین مربوط به محتوا قرار می‌گیرد. امروزه دوره رفتن به سینما با انتظار برای انتشار لوح فشرده فیلم‌ها سپری شده و «وی او دی»ها با انتشار آنلاین فیلم‌ها و سریال‌های شبکه نمایش خانگی سهم بزرگی در چرخه اقتصادی این حوزه دارند.

عبور از خط قرمزها با هدف جذب مخاطب

همان‌طور کـه تولید محتـوای برنامه‌های صداوسـیما برخی چارچوب‌ها و خطوط مشـخص متناسـب با موازین عرفی، دینی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشـور دارند، باید بر فیلم‌های شبکه نمایش خانگی و «وی‌اودی»ها نیز نظارت‌های خاصی وجود داشته باشـد؛ هر چند که این امر تاکنون به درستی اجرا نشده و سبب شده برخی تهیه‌کنندگان این‌گونه فیلم‌ها و سریال‌ها، بعضی از خطوط قرمز را رد کنند و منجر شوند که فیلم‌های نمایش خانگی به ضد خانوادگی تبدیل شـود و خانواده‌ها نتوانند آنها را در حضور اعضای خانواده و فرزندان تماشـا کنند. برخی سـریال‌ها در چند قسـمت نخست، محتواهای مناسبی از نظر فرهنگی و کلامی دارند؛ اما پس از گذشت چند قسمت که مخاطب را درگیر خود می‌کنند، محتواها بیشتر به ضد ارزش نزدیک می‌شوند.

«سعید مستغاثی» رئیس پیشین انجمن نویسندگان و منتقدان سینما، در این باره می‌گوید: «یکی از مشکلات سریال‌های شبکه نمایش خانگی، ضعف ساختاری و محتوایی این آثار است؛ به همین دلیل سازندگان این نوع سریال‌ها برای جبران ضعف‌های خود به سمت شکستن خطوط قرمز و جذابیت کاذب و استفاده از موضوعات نامتعارف می‌روند.»

«عباس گل» کارشناس ارشد روان‌شناسی و فعال رسانه‌ای، درباره تأثیرات سریال‌های شـبکه نمایش خانگی بر روح و روان کودکان و نوجوانان می‌گوید: «ما با دو مسئله مواجهیم؛ از طرفی برنامه‌ای برای تولید محصولات فرهنگی ویژه کودکان نداریم و از طرف دیگر خیلی از آثار، هم در سینما و هم در شبکه نمایش خانگی، اصلاً تناسبی برای بچه‌ها ندارند و آنچه سـبب این وضعیت شده این است که در تولید محصولات نمایش خانگی صرفاً نگاه تجاری وجود دارد. سازندگان این سـریال‌ها برای دسـت یافتن به اهداف تجاری خود از طریق به کارگیری الفاظ رکیک، شوخی‌های جنسی و حتی تبلیغ ازدواج سفید سعی در جذب مشـتری دارند. بسیاری از خانواده‌ها تا چندی پیش نگران بدآموزی‌های سریال‌های ماهواره‌ای بودند؛ اما مدتی است که مفاهیم آن سریال‌ها در شبکه نمایش خانگی و سریال‌هایی که با مجوز وزارت ارشاد ساخته می‌شوند هم در خانه‌های ما ترویج می‌شود.»

شبکه‌ای برای تجارت و فروش

همین تجاری‌سـازی فیلم‌های شـبکه نمایش خانگی و «وی او دی»ها سـبب شده است تا بحث پول‌های کثیف به این تولیدات باز شود و بازیگران پول‌های هنگفتی در قبال بازی در این فیلم و سریال‌ها بگیرند؛ تا جایی که چند وقت پیش، در جریان دادگاه «هادی رضوی» سـرمایه‌گذار سریال «شهرزاد» برخی روابط مالی پشت پرده در این سریال فاش شد.

«عبدالله علیخانی» تهیه‌کننده سینما می‌گوید: «به نظرم پول‌های بی‌هدف و بزرگی که صرف تولید در بخش نمایش خانگی می‌شود، جز جریان پولشـویی اتفاق دیگری نمی‌تواند باشد و قطعاً با هدفی خاص پیش می‌رود؛ وگرنه هیچ منطقـی پذیرای اثرات منفی روتق بیش از حد نمایش خانگی نیست.»

رقابت با شبکه‌های ماهواره ای

در این میان، برخی مسئولان فرهنگی برای توجیه چنین تولیداتی و ضعف محتوایـی برخی از آنها، رقابت بـا محصولات فرهنگی وارداتی و شبکه‌های ماهواره‌ای یا سرگرم شدن مردم و نرفتن به سمت برنامه‌های ماهواره را بیان می‌کنند و برخی دیگر نبود نظارت صحیح را دلیل بروز این مشکلات می‌دانند.

«محمد اسـماعیل سعیدی» عضو کمیسـیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی، در گفت‌وگو با صبح صادق می‌گوید: «صداوسیما یک شبکه ملی و برای همه جامعه بوده و با توجه به اینکه متعلق به نظام اسـت، هر فیلمی که از آنجا پخش می‌شود، مهر تأیید نظام را پشت خود دارد؛ بنابراین باید تمامی جوانب را برای فیلم‌هایی که پخش می‌کند، رعایت کند.»

وی درباره فیلم‌های شبکه نمایش خانگی می‌گوید: «بحث شبکه نمایش خانگی جداست و فیلم‌هایی را که در این شبکه تولید می‌شود وزارت ارشـاد تأیید می‌کند؛ اما آنهایی که تولید می‌شود دلیل بر این نیست که مورد تأیید است؛ برخی چارچوب‌ها در این شبکه‌ها رعایت نمی‌شـود، باید وزارت ارشـاد نظارت کند. این فیلم‌ها بیشتر با دید تجاری تولید می‌شوند و تهاجم فرهنگی، تفکرات و دیدگاه‌های غربی و لیبرالیسم در آنها وجود دارد. عمدتاً سریال‌های مشهوری که از شبکه خانگی پخش شده و می‌شود، صحنه‌هایی دارد که هیچ مفهوم و پیام مثبتی برای خانواده ندارد.»

عضو فراکسـیون نمایندگان ولایی مجلس شـورای اسـلامی می‌افزاید: «وقتی چنین نگاهی وجود داشـته باشد؛ بنابراین ایرادات بسـیاری در این فیلم‌ها به وجود می‌آید کـه در همین زمینه نیز چند دیدگاه وجود دارد. برخی‌ها می‌گویند این مسائل دقت و مراعات شود که بدآموزی نداشته باشد و فیلم‌ها پیام‌های مثبت و آموزنده‌ای داشته باشـند و عده‌ای دیگر می‌گویند لزومی به رعایت این موارد نیست و همین که سرگرم‌کننده باشد و خانواده‌ها به سراغ شبکه‌های ماهواره‌ای نروند، کافی اسـت. وجود این دیدگاه‌های گوناگون سبب مشکلات شده است.»

شبکه نمایش خانگی پیوست فرهنگی ندارد!

وی در ادامه می‌گوید: «مشکل دیگر این است که برخلاف سینمایی مثل هالیوود که چارچوب‌هایی را برای ساخت فیلم تعریف کرده و اهدافی را دنبال می‌کند، در کشـور ما این‌طور نیسـت و فیلم‌ساز شبکه نمایش خانگی متعهد نیست یکسری چارچوب‌هایی را رعایت کند و چارچوبی به نام مهندسی و پیوسـت فرهنگی، که این همه روی آن تأیید می‌کنیم، نداریـم و معیار و ملاک در تولید، بحث تجارت و فروش اسـت و فقط یکسری خطوط قرمز را تعریف کرده‌اند که بیشتر دیدگاه شخصی است.

«سـعیدی» با اشـاره به بحث مهندسـی فرهنگی کشور چنین می‌گوید: «بحث‌هایی مسـتمری در ارتباط با فیلم‌های شبکه نمایش خانگی و تولیدات سینمایی در مجلس، به ویژه در کمیسیون فرهنگی انجام شـده اسـت. ما مسـئولان مربوط را مقصر نمی‌دانیم؛ باید چارچوب‌ها را دقیق به تولیدکننده بدهیم. اگر معیار دادیم و آنها از آن عبور کردند بقه آنها را بگیریم؛ اما چون در حال حاضر، معیار، همان ذهن و پرداخت‌های ذهنی افراد و آیین‌نامه‌یی است که وزارتخانه نوشته است که بر آنها نظارت دقیق نمی‌شود، ما اصرار داریم شورای عالی انقلاب فرهنگی آیین‌نامه نقشه مهندسی فرهنگی کشور را ابلاغ کند و ما هم آنها را کمک می‌کنیم.»

در حالی که نظارت و مجوز ساخت و تولید فیلم‌های شبکه نمایش خانگی و «وی‌اودی»‌ها بر عهده سازمان سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بود، قرار اسـت وظیفه صدور پروانه ساخت، مجوز توزیع و نظارت بر روند تولید سـریال‌های شـبکه نمایش خانگی و «وی او دی»‌ها به سازمان صداوسیما واگذار شود که همین امر سبب بروز انتقادهای گسترده‌ای از اهالی سینما و رسانه شده است. برخی منتقدان معتقد هستند این امر سـبب می‌شود همان چارچوب‌های نظارت بر تولیدات صداوسـیما بر فیلم‌های نمایش خانگی نیز اثر بگذارد و تهیه‌کننـدگان نتوانند هر فیلمی با هر محتوایی بسـازند؛ فیلم‌هایی که خیلی از آنها همان‌طور که گفته شد بحث‌برانگیز بوده و تأثیرات منفی و مخرب بر فرهنگ جامعه دارد.

تولیدات خانگی زیر نظر رسانه ملی

«سـیدصادق طباطبایی‌نـژاد» نایب رئیس کمیسـیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی، در همین زمینه در گفت‌وگو با صبح صادق می‌گویـد: «در حال حاضر نمایش فیلم‌های خانگی زیر نظر وزارت ارشـاد فعالیت می‌کند که اخیراً اساسنامه صداوسیما در حال تغییر اسـت که نمایش فیلم‌های خانگی و صوت و تصویر فراگیر زیر نظر صداوسیما قرار گیرد؛ اما روش صداوسیما در تولید فیلم‌ها و روشی که وزارت ارشاد انجام می‌دهد به دو سبک است.»

«طباطبایی‌نژاد» می‌گوید: «سـبک وزارت ارشاد این‌طور است کـه بعـد از تولید فیلم اگر اعتراضـی به آن بود، بازبینی شـود و در کل چارچوب‌هایی که در سـینما رعایت می‌شـود بازتر است؛ اما صداوسیما چون فراگیرتر اسـت، چارچوب‌های دقیق‌تری دارد. به هر حال اشـکال در نحوه مدیریت وزارت ارشاد بر نمایش فیلم‌های خانگی است که به دلیل ایراداتی که فیلم‌های شبکه نمایش خانگی دارد، در حال تغییر مدیریت از وزارت ارشاد به صداوسیماست.»

تاخت‌وتاز سرمایه‌داری

علی کادو شریف
پژوهشگر مسائل فرهنگی-اجتماعی

حدود یک دهه از تولید اولین سـریال شبکه نمایش خانگی، یعنی «قلب یخی» می‌گذرد؛ مجموعه‌ای که به عنوان اولین تجربه در برابر سریال‌های خارجی توانست با استقبال خوبی مواجه شود و عزم‌ها را برای تولید محصولات بیشتری از این دست جزم کند. به تدریج، محصولاتی از قبیل قهوه تلخ، شـاهگوش، عاشقانه، شهرزاد و... توانستند دامنه مخاطبان شبکه‌های نمایش خانگی را افزایش دهند و بینندگان بیشتری را به محصولات این عرصه علاقه‌مند کنند. اکنون از یک‌سو توسعه و فراگیری شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام و از سوی دیگر به وجود آمدن بسترهای توزیع و پخش فیلم سبب شده است محصولات نمایش خانگی گاه حتی از نظر میزان مخاطب و بازدید با برخی از پرطرفدارترین سریال‌های تلویزیون رقابت کنند. اکنون باید دانست که تولید و توزیع فیلم در چنین بسترهایی بر اساس چه نیازهایی صورت گرفته و چه تأثیراتی بر فرهنگ خواهد داشت؟

تولید فیلم در بسترهای غیررسمی با چه رویکردی صورت می‌گیرد؟

در این باره به چند نکته می‌توان اشاره کرد؛ اول اینکه هزینه تولید محصولات، به ویژه سـریال‌های خانگی در این بسـتر بسیار زیاد اسـت و سازندگان ناچارند به شیوه‌های افزایش فروش فکر کنند و در نتیجه، به قرار دادن جذابیت‌های سـطحی و مبتذل در آثار خود روی آورند. نکته دوم این اسـت که تولید چنین آثاری در درجه اول با هدف درآمدزایی صورت می‌گیـرد؛ به همین دلیل کمتر به آثار فرهنگی و اجتماعی آنها توجه شده و در نتیجه، سود عده‌ای خاص به قیمت تغییرات نامطلوب فرهنگ جامعه تمام می‌شود؛ البته نظارت بر محصـولات نمایش خانگی و هدایت آنها، وظیفه عوامل تولید نیست، بلکه نهادهای سیاسـت‌گذار در وزارت ارشاد باید نسبت به این موضوع نظارت‌های بیشـتری داشـته و برای آن حساسیت بیشتری قائل شوند. متأسفانه گاه اختلافات سیاسی میان نهادهای تصمیم‌گیرنده سبب می‌شود بسترهای غیررسمی رقیبی برای صدا و سیما در نظر گرفته شوند و حتی در برابر آن عرض اندام کنند.

چرا از محصولات نمایش خانگی استقبال می‌شود؟

شـبکه‌های نمایش خانگی در ایران با چه انگیزه‌هایی به وجود آمده‌اند و چرا مورد اسـتقبال بخش قابل توجهـی از جامعه قرار گرفته‌اند؟ برای پاسخ به این پرسش باید دو دسته عوامل را در نظر گرفت؛ دسته اول عواملی هسـتند که به طور مستقیم به خود آثار تولیدشده مربوط هستند و دسـته دوم عواملی به شمار می‌آیند که به صورت غیرمستقیم، مخاطبان را به تهیه و تماشای محصولات ترغیب می‌کنند. دسته اول به طور عمده دربرگیرنده ویژگی‌های آثار تولیدی هسـتند. زاویه نگاه این آثار به روابط و مسائل اجتماعی، زاویه‌ای اسـت که کمتر مورد پرداخت رسـانه‌های رسمی واقع شده و گاه حتی نشان داده نمی‌شود؛ برای نمونه، روابط نامتعارف میان جنس مخالف، جذابیت‌های ظاهری بازیگران، به‌کارگیری بازیگـران مشـهور، شـخصیت‌پردازی طنز و کمـدی خاص، حرکات موزون و رقص، ادبیات خیابانی و تکیه‌کلام‌های رکیک و موضوعات سیاسی-اجتماعی از جمله موضوعاتی هستند که بخش زیادی از مخاطبان را به تماشای چنین فیلم‌هایی ترغیب می‌کنند؛ اما عوامل دسته دوم را می‌توان مربوط به خلأها یا اقتضائاتی دانست که مخاطب را به طور غیرمسـتقیم به این بستر وارد می‌کند. یکی از این عوامل، دایره خطر قرمزهایی است که در رسانه ملی در نظر گرفته شده است. به هر حال باید پذیرفت مخاطب رسانه‌های رسمی صداوسیما یا مخاطبان شبکه‌های اجتماعی و شبکه نمایش خانگی متفاوت هستند و این مسئله در محدوده خطر قرمزها مؤثر اسـت؛ البته موفقیت یا شکست صداوسیما در تولید محصولات نمایشی نیز باید مورد ارزیابی کارشناسان قرار گیرد؛ زیرا این مسئله بر فضای کلی شبکه‌های نمایش خانگی تأثیرگذار است.

چرا توجه به بسترهای غیررسمی آثار هنری مهم است؟

عمده آثاری که در حال حاضر در بسـترهای غیررسمی تولید آثار هنری توزیع می‌شوند، سبک زندگی متفاوتی از سبک زندگی معمول جامعه ایرانی را نشـان می‌دهند. شخصیت‌های اصلی، عمدتاً به طبقات بالای جامعه مربوط هستند و طبیعتاً مسائلی که در فیلم مورد توجه قرار می‌گیرد، مرتبط با این افراد است؛ بنابراین سبکی از زندگی که

مخالفان تعدیل اقتصادی

مناقشات سیاسی در زمینه تصویب برنامه پنج ساله دوم توسعه در سال ۱۳۷۳

حسین معینی
کارشناس تاریخ

لایحه برنامه پنج ساله توسعه اقتصادی، سال ۱۳۷۲ و به همراه لایحه بودجه سال ۱۳۷۳ از سوی دولت به مجلس شورای اسلامی ارجاع شد و در نهایت به تصویب نمایندگان مجلس چهارم رسید. سال‌ها قبل در اسفند ماه سال ۱۳۵۹ نمایندگان مجلس شروع به بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۶۰ کردند. در حین بررسی لایحه بودجه نمایندگان مجلس به ضرورت برنامه‌ریزی و تعیین سمت و سوی حرکت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دریافتند و بر آن تأکید کردند.

اولین برنامه پنج ساله توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی در اولین روز سال ۱۳۶۲ به هیئت دولت تقدیم شد و بعد از بررسی در دولت نهایتاً در ۲۲ مرداد ماه به مجلس تقدیم شد. مجلس از اول آبان ۱۳۶۲ لایحه برنامه را در کمیسیون ویژه برنامه و بودجه بررسی کرد که این جلسات تا اواخر سال ۱۳۶۲ ادامه یافت و در نهایت به تصویب نرسید و کمیسیون لایحه را رد کرد. پس از اتمام جنگ فرصت برای تدوین نخستین برنامه توسعه کشور مهیا شد. برنامه پنج ساله اول توسعه در اواخر سال ۱۳۶۸ به تصویب مجلس رسید و همان سال، سال ابتدایی اجرای برنامه اعلام شد. به دلیل خساراتی که اقتصاد کشور از هشت سال جنگ متحمل شده بود، اولین برنامه توسعه هدف خود را بازسازی و نوسازی ظرفیت‌های تولیدی و زیربنایی و مراکز جمعیتی خسارت‌دیده، گسترش کمی و ارتقای کیفی فرهنگ عمومی، ایجاد رشد اقتصادی، تأمین حداقل نیازهای اساسی آحاد مردم، تعیین و اصلاح الگوی مصرف، اصلاح سازمان و مدیریت اجرایی و قضایی کشور قرار داد.

برنامه پنج ساله اول در سال ۱۳۷۳ پایان می‌یافت. از این‌رو دولت اصرار داشت برنامه دوم همزمان با بودجه سال ۱۳۷۳ در مجلس تصویب و برای اجرا ابلاغ شود؛ اما از سویی مجلس زمان بیشتری را طلب می‌کرد و انجام این کار را به اوایل سال ۱۳۷۳ محول کرد. مجلس با تشکیل «کمیسیون تلفیق» و شرکت نمایندگان کمیسیون‌های مختلف، کار بررسی را آغاز و تغییرات متعددی را بر لایحه پیشنهادی دولت ایجاد کرد. سرانجام شور اول بررسی لایحه برنامه دوم توسعه در شهریور ماه سال ۱۳۷۳ در صحن علنی آغاز شد و دور دوم آن نیز در ۱۵ آبان ۱۳۷۳ کلید زده شد.

در این بین جریان چپ که از منتقدان جدی سیاست‌های مورد نظر دولت سازندگی با عنوان «سیاست تعدیل اقتصادی» بود و از طرفی سیاست‌های اقتصادی طیف راست سنتی در مجلس با عنوان «سیاست تثبیت اقتصادی» را نیز قبول نداشت، همزمان در مقالاتی هر دو تفکر را نقد کرد.

این جریان مدعی بود: «ما بر این باوریم که هر برنامه اقتصادی می‌بایست به ترتیب اولویت، سه هدف استقلال، عدالت اجتماعی و رشد و توسعه را تعقیب کرده، استقلال را فدای عدالت و عدالت را در پای توسعه قربانی نکند. با این توضیح که اهداف مزبور برخلاف برخی دیدگاه‌ها، ماهیتاً با یکدیگر در تعارض نیستند... از آنجا که برنامه دوم توسعه براساس تعدیل و محورهای اقتصادی سرمایه‌داری پایه‌ریزی شده است، علی‌رغم تلاش برخی از نمایندگان محترم با اجرای آنچه به تصویب رسیده، لاجرم حفظ و تحکیم استقلال اقتصادی و بسط عدالت اجتماعی با مشکلات جدی مواجه خواهد شد و این در حالی است که رشد و توسعه نیز از سرعت کمتری نسبت به برنامه اول برخوردار خواهد شد.»

نقدهای وارده از سوی جریان چپ به برنامه پنج ساله دوم و سیاست‌های تعدیل، واکنش‌هایی را نیز از طرف دولت و مجلس به همراه داشت و برخی چنین اظهار داشتند که سیاست تعدیل برخاسته و برآمده از برنامه پنج ساله اول توسعه است که مصوب مجلس سوم شورای اسلامی است، مجلسی که اکثریت آن را نمایندگان طیف چپ تشکیل می‌دادند.

اما تندترین هجمه جریان چپ به «سیاست تعدیل اقتصادی» آنجایی بود که تدابیر اقتصادی دولت سازندگی را گامی در همسویی با هژمونی آمریکا تحلیل کرد. در مقاله‌ای که در هفته‌نامه «عصر ما» ارگان سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی انتشار یافت، آمده بود: «با کمال تأسف اعمال سیاست تعدیل اقتصادی در شرایطی انجام پذیرفت که پس از فروپاشی شوروی و پایان جنگ سرد، آمریکا خود را به عنوان رهبر جهان معرفی کرده و مصمم شد تا به منظور حفظ منافع خود اقتصاد بازار» را در سراسر جهان حاکم نماید. در این خصوص «بوش» رئیس‌جمهور پیشین آمریکا در گزارشی تحت عنوان استراتژی امنیت ملی آمریکا در نظام نوین جهانی که در مهر ماه ۱۳۷۰ تقدیم کنگره این کشور کرد تأکید نمود که منافع آمریکا در حال حاضر درتشویق و کمک به گسترش بازار اقتصادی در جوامع دیگر است. ما همچنان استراتژی‌ای را تعقیب می‌کنیم که اقتصاد بازار آزاد در اکناف جهان را توسعه و تقویت می‌کند. ما به صورت چندجانبه و از طریق مؤسساتی چون صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی و مقررات عمومی تعرفه و تجارت، سیاست‌هایی را پی ریخته‌ایم که دولت‌ها را از دخالت در امور بخش خصوصی باز می‌دارد. آمریکا به منظور نیل به این هدف جو تبلیغاتی وسیعی را از طریق سیستم‌های ارتباط جمعی و با کمک دیگر کشورهای سرمایه‌داری ایجاد کرد؛ به گونه‌ای که بسیاری از کشورها را تحت تأثیر قرار داد تا راه سرمایه‌داری را در پیش بگیرند. در ایران اسلامی نیز متأسفانه این جو تبلیغاتی جهانی، تأثیر خود را حداقل بر روی کارشناسان گذاشت و مشوق آنها در عرصه تئوری‌های اقتصاد سرمایه‌داری برای حل مشکلات کشور شد. متأسفانه مسئولان و دست‌اندرکاران نیز تحت تأثیر نظریات برخی کارشناسان و جو تبلیغاتی جهانی قرار گرفته و به این صورت راه سرمایه‌داری را انتخاب کردند.»

باوجود همه این نقدها برنامه دوم توسعه تصویب شد و دولت سازندگی تحقق آن را برعهده گرفت.

تقویم انقلاب

استاد عرفان و مبارزه

سیدمهدی حسینی
مورخ وپژوهشگر

در سیر ریشه‌های تاریخی و فکری انقلاب اسلامی با شخصیت‌های فاخر علمی، مبارز و عارف مواجه می‌شویم که در جامعه امروزی و در تاریخ گمنام هستند. نمونه بارز آنها مرحوم آیت‌الله‌العظمی محمدعلی شاه‌آبادی است که به معنی واقعی کلمه استاد امام خمینی(ره) بود.

ایشان در سوم آذر ماه ۱۳۲۸ (سوم صفر ۱۳۶۹) پس از ۷۷ سال عمر با برکت و سراسر مبارزه، دارفانی را وداع گفت و به ملکوت اعلی پیوست. امام خمینی(ره)، رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیانگذار جمهوری اسلامی که سال‌ها نزد ایشان درس عرفان و مبارزه آموخته بود، فرمود: «مرحوم آیت‌الله شاه‌آبادی علاوه بر آنکه فقیه و عارف کامل بود، یک مبارز به تمام معنا هم بودند.»

زادگاه ایشان در اصفهان بود. پدرشان آیت‌الله شاه‌آبادی بودند که در سال ۱۳۰۴ قمری به دستور ناصرالدین شاه قاجار به تهران تبعید شدند. در این فرصت، مرحوم شاه‌آبادی در درس فقه و اصول آیت‌الله میرزاحسن آشتیانی، از رهبران جنبش تحریم تنباکو در تهران شرکت کردند.

ایشان در سال ۱۳۲۰ راهی اصفهان شد و پس از دو سال اقامت از آنجا به نجف اشرف رفت. با وجود اینکه خود مجتهد بود؛ در درس آخوند خراسانی، از رهبران مشروطه شرکت کرد و موفق شد دوره کامل درس خارج اصول آخوند خراسانی را بگذراند. او برای آخوند خراسانی احترام فوق‌العاده‌ای قائل بود و ایشان را عقل مجسم می‌شمرد. پس از رحلت آخوند، مرحوم شاه‌آبادی راهی سامرا شد و در درس میرزا محمدتقی شیرازی، رهبر مبارز استقلال عراق، یعنی ثوره العشرین شرکت کرده و از ایشان نیز گواهی اجتهاد دریافت کرد. در این میان آیات عظام «شیخ الشریعة اصفهانی»، «سیداسماعیل صدر»، «شربیانی» و «میرزا خلیل تهران» به عارف کامل، شاه‌آبادی گواهی اجتهاد داده بودند. آیت‌الله شاه‌آبادی پس از هشت سال اقامت در عراق به درخواست مادرش به ایران مراجعت کرد و مدتی در اصفهان اقامت گرفت. همین که مردم تهران از ورود ایشان به ایران مطلع شدند، درخواست کردند تا در تهران اقامت کند. او با هماهنگی‌ها ناگزیر راهی تهران شد و در خیابان شاه‌آباد (جمهوری اسلامی کنونی) سکونت کرد. از این پس لقب شاه‌آبادی گرفت. ایام فعالیت‌های او در تهران، یعنی از سال ۱۳۳۰ تا ۱۳۴۷ قمری مصادف با به قدرت رسیدن کره رضاخان بود. مرحوم شاه‌آبادی در برابر رویه استبدادگری و ظلم رضاخان موضع گرفت و پیشنهاد تحصن در حرم حضرت عبدالعظیم حسنی در شهر ری را داد؛ اما علمای وقت نتوانستند ایشان را همراهی کنند. با این حال دست از مبارزه بر نداشت و حدود ۱۵ ماه به تحصن در پناه حضرت عبدالعظیم ادامه داد. در این میان هر روز برنامه سخنرانی روشنگری برای مردم داشت تا اینکه در سال ۱۳۴۷ قمری به تاگزیر تهران را ترک کرد و راهی شهر مقدس قم شد و در آنجا به تعلیم و تربیت طلاب علوم دینی اهتمام کرد.

دهلیز

نقش سپاه در ختم غائله تجزیه‌طلبان گنبد

اولین مأموریت مهم نظامی

مهدی دنگچی
کارشناس تاریخ

هنوز چند روزی از پیروزی انقلاب اسلامی نگذشته بود که نیروهای به اصطلاح چپ، با کمک نیروهای ضد انقلاب و سلطنت‌طلب تلاش کردند کردستان را به آشوب بکشانند. بحران آفرینان تنها کردستان را هدف قرار نداده بودند و تحرکات خود را در شهر گنبد نیز آغاز کردند. نظام اسلامی که تلاش داشت به دور از خشونت و خون‌ریزی و با گفت‌وگو و مدارا بر اختلافات فائق آید، تا آنجا که ممکن بود صبوری کرد، اما خشونت‌طلبان مشی مسلحانه را در پیش گرفته و به کشتار مردم و نیروهای انتظامی روی آوردند و تا جایی پیش رفتند که دیگر چاره‌ای جز برخورد برای تأمین امنیت زندگی مردم کوچه و بازار باقی نمانده بود.

بخشی از کتاب «خاطرات محسن رفیق‌دوست» که مرکز اسناد انقلاب اسلامی منتشر کرده، به چگونگی ختم غائله گنبد چنین اشاره دارد:

«درگنبد (ترکمن‌صحرا) چپی‌ها و فئودال‌ها که در اصل با هم مخالف بودند با همدیگر علیه جمهوری اسلامی متحد شدند. آنها چون مسلح بودند و اغلب افراد آموزش‌دیده و چریک هم در میان‌شان بود، خطرشان بیشتر بود، بنابراین سپاه در نخستین اقدام، نیرویی به فرماندهی محمود درویش از بچه‌های سپاه برای ختم آن غائله به آن سامان فرستاد.

در آن زمان، مهمات ما کم بود، ولی با این حال دو وانت نیسان مهمات برای‌شان فرستادیم که یکی از آنها را در راه منفجر کردند، ولی نیسان دومی به دست‌شان رسید، اما اوضاع در آنجا بسیار بد بود و آقای درویش پی‌درپی تماس می‌گرفت و می‌گفت که اوضاع خیلی وخیم است و درخواست نیرو و مهمات می‌کرد. اتفاقاً یکی از شب‌هایی که ایشان تماس گرفتند، من افسر نگهبان پادگان ولی‌عصر بودم، به ایشان گفتم که شما سربازان امام زمان(عج) هستید و باید ماجرا را تمام کنید.

این غائله سرانجام پس از یک هفته ختم شد و با توجه به اینکه این مأموریت، اولین مأموریت مهم نظامی سپاه بود، پیروزی بزرگی به شمار می‌رفت، سران غائله ترکمن صحرا از جمله «تومانج» و «محتوم» از سوی دادستان وقت انقلاب، آیت‌الله خلخالی به اعدام محکوم شدند و حکم اعدام آنها در زندان اجرا شد.»

حافظه

تسخیر بورکینافاسو به دست فرانسوی‌ها

سرزمین کار اجباری!

محمد گنجی
پژوهشگر

«بورکینافاسو» در غرب آفریقا واقع شده و از شمال و غرب با مالی، از شرق با نیجر و بنین و از جنوب با توگو، غنا و ساحل عاج همسایه است. مساحت آن ۲۷۴/۲۰۰ کیلومتر مربع و پایتخت آن «اواگادوگو» است. جمعیت آن نزدیک به ۱۲ میلیون نفر بوده که بیشتر آنها پیرو آیین مقدس «اسلام» هستند و به زبان رسمی «فرانسوی» صحبت می‌کنند. در گذشته نام این کشور «ولتای علیا» بود که در سال ۱۹۸۴، به طور رسمی به «بورکینافاسو» تغییر نام داد.

در سال ۱۸۹۶ فرانسوی‌ها این کشور را اشغال کردند و در سال ۱۸۹۸، با یک معاهده انگلیسی-فرانسوی، مرزهای متصرفات جدید فرانسه و سرزمین‌های شمالی ساحل طلا (غنای کنونی) تثبیت شد. این کشور از سال ۱۸۹۸ تا ۱۹۱۹، جزئی از مستعمره سودان فرانسه بود و در سال ۱۹۱۹، فرانسه مستعمره ولتای علیا را بنیان گذاشت. سلطه فرانسه بر این منطقه، به ویژه در حد فاصل سال‌های ۱۸۹۶ تا ۱۹۰۴ م، به قتل‌عام مردم بومی، کشتار حیوانات، آتش زدن خانه‌های مردم و سرانجام مهاجرت به کشورهای همسایه منجر شد.

استعمارگران فرانسوی به‌زور مردم این سرزمین را به کار اجباری وادار می‌کردند. در یکی از برنامه‌ها برای تبدیل زمین‌های وحشی و غیر زراعی دلتای مرکزی رود نیجر به زمین‌های قابل کشت، مردم بورکینافاسو به زور به کشور مالی انتقال یافتند و در روستاهایی که به همین منظور احداث شده بود، اسکان داده شدند. این مردم بومی مهاجر در روستاهای جدید، ناچار به قبول زندگی تحت شرایط شدید نظامی بودند. در سال ۱۹۳۲، ولتای علیا میان مستعمره‌های ساحل عاج، نیجر و سودان فرانسه تقسیم شد. در سال ۱۹۴۷، فرانسه دوباره ولتای علیا را با مرزهای پیش از سال ۱۹۳۲، به عنوان یک سرزمین ماورای بحار اتحادیه فرانسوی، با یک مجلس داخلی تأسیس کرد. مجلس ولتای علیا در سال ۱۹۵۷، حق انتخاب شورای اجرایی حکومتی را به دست آورد.

ولتای علیا در نهایت در ۵ اوت ۱۹۶۰، به استقلال رسید. اما استعمارگران از تلاش برای ادامه دادن سلطه خود دست نکشیدند. در سوم ژانویه ۱۹۶۶ «موریس یامه نوگو» نخستین رئیس‌جمهور ولتای علیا قربانی کودتای «ابوبکر سانگوله لامیزانا»، لژیونر سابق فرانسوی شد که با گروه‌های سربازان فرانسوی در اندونزی و الجزایر علیه این سرزمین‌های استقلال‌طلب مبارزه می‌کرد.

سریال

جذابیت ناتمام

آرش فهیم
منتقد سینما

سریال «گیلوا» تلاشی متعهدانه برای ترسیم بخشی از جنایات استعمارگران- به ویژه انگلیس- در ایران و بی‌عرضگی حکام وقت در مقابل نفوذ آنها بود؛ اما این تلاش به دلیل نداشتن نوآوری و جذابیت دراماتیک، ناتمام ماند و به نتیجه لازم نرسید. اگرچه «اردلان عاشوری» کارگردان جوانی است که «گیلوا» نخستین سریال وی بود، اما آنچه انتظارها را بالا برد این بود که نهضت جنگل، برخلاف بسیاری دیگر از بزنگاه‌های مهم تاریخ معاصر ایران، بارها در سینما و تلویزیون بازنمایی شده است.

«کوچک جنگلی» به کارگردانی بهروز افخمی و «میرزا کوچک خان» و «سردار جنگل» هر دو از امیر قویدل آثاری هستند که پیش از این نهضت جنگل را به تصویر کشیده بودند.

بنابراین، «گیلوا» زمانی می‌توانست به موفقیت برسد که نسبت به این سه اثر، قدمی رو به جلو بردارد و حرف تازه‌ای برای گفتن داشته باشد؛ اما «گیلوا» نه تنها نتوانست تصویری جدیدتر از «نهضت جنگل» ارائه کند، بلکه به ذهنیت قبلی بینندگان از این بزنگاه تاریخی حتی نزدیک هم نشد. این سریال با وجود جهت‌گیری درست و تطبیق واقعیات تاریخی با مسائل امروز جامعه، ساختار دراماتیک مناسبی نداشت.

انگلیس هنوز دشمن شماره یک ملت ایران محسوب می‌شود و در این سریال این دشمنی به خوبی به نمایش درآمد و بینندگان سیما دیدند که چشم طمع انگلستان به خاک ایران سابقه‌ای طولانی دارد؛ اما این رویکرد مثبت، با زبان درام و نمایش ثبت نشد. مهم‌ترین مشکل «گیلوا» غیر واقعی بودن فضای داستان بود. برای نمونه با اینکه داستان این سریال در مناطق شمالی کشورمان اتفاق می‌افتد؛ اما لهجه شخصیت‌های سریال در هم ریخته است و دلیل این ناهمگونی نیز مشخص نیست.

مشکل دیگری که در «گیلوا» به چشم می‌خورد، از هم پاشیدگی داستان است. برای نمونه، معلوم نشد ماجرای عشق «احمد» چه ارتباطی با تمامیت روایت این سریال داشت. تا ماجرای عاشقانه‌ای که می‌توانست بر جذابیت درام سریال بیفزاید به نقطه ضعف مجموعه گیلوا بدل شد!

ضعیف نشان دادن چهره اشغالگران انگلیسی هم از دیگر نقاط ضعف این سریال بود؛ به گونه‌ای که در قسمت پایانی دیدیم انگلیسی‌ها به سادگی عقب رانده شدند، همچنین فقر مطلق مردم در نقاط گوناگون ایران در این سریال، فقط در دیالوگ‌ها آمده و به تصویر کشیده نشده است.

در مجموع، باید حرکت شبکه سوم سیما در جهت پخش اثری با محتوایی انقلابی، وطن‌دوستانه و پر از شور مبارزه را ستود، اما ای کاش از این فرصت‌ها بهتر استفاده شود و بر روی کیفیت و ساختار آثاری که می‌توانند موجب روشنگری و القای روحیه آزادگی و انقلابی در نسل جوان شوند، تمرکز بیشتری صورت گیرد.

نگاهی به تازه‌ترین اثر سینمای کودک و نوجوان

ورود به منطقه پرواز ممنوع

نسیم اسدپور
دبیر سرویس فرهنگ

مراد ماه بود که جشنواره بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان در شهر اصفهان برگزار شد و نام فیلم «منطقه پرواز ممنوع» بر سر زبان‌ها افتاد؛ فیلمی که در خلاصه آن آمده است: «فیلم ماجراجویانه «منطقه پرواز ممنوع»!، روایتگر داستان سه نوجوان است که در حین آماده شدن برای مسابقه ساخت پهپاد، با پیدا شدن یک یوزپلنگ در حوالی محل زندگی‌شان، وارد مسائل و درگیری‌های مهیجی می‌شوند.»

شاید این بهترین توصیف برای فیلمی باشد که توانست جایزه پرمخاطب‌ترین فیلم جشنواره کودک و نوجوان را از آن خود کند، فیلمی ماجراجویانه که مخاطبانش نوجوانان هستند و از این ماجراجویی نیز لذت می‌برند، به ویژه پسربچه‌های همسن بازیگران این فیلم سینمایی.

حالا مدتی است این فیلم مهمان پرده نقره‌ای سینماها شده است و خانواده‌ها بتوانند پس از مدت‌ها با خیال راحت همراه فرزندان‌شان به تماشای فیلمی بروند که ویژه و مختص آنان است.

«منطقه پرواز ممنوع» ویژگی‌های خوبی دارد که سبب می‌شود نوجوانان با رضایت از سالن سینما خارج شوند. اولین ویژگی آن را می‌توان جذابیت‌هایی دانست که داستان اصلی را پیش می‌برند، مانند ساخت هواپیما، مبارزه با عده‌ای خلافکار و هیجانات زیادی که به مخاطب برای دنبال کردن داستان انرژی مضاعفی می‌دهد. وجه دیگری که این فیلم را متمایز می‌کند، شجاعتی قابل باور است که بازیگران نوجوان با بازی خوب‌شان آن را بیش از پیش به مخاطبان هم سن و سال خود القا می‌کنند.

البته شاید در کل، داشتنِ این شجاعت برای نوجوان امروزی که با تربیتی نسبتاً پاستوریزه و خاص بزرگ می‌شود و به جز سرگرم شدن با تبلت و موبایل کمتر فراغت دیگری دارد، کمی عجیب بیاید که اگر همین هم باشد باز می‌توان در فیلم «منطقه پرواز ممنوع» این خصلت را به نوجوانان آموزش داد و این از برتری‌های فیلم نسبت به دیگر فیلم‌هایی است که در چند سال اخیر برای نوجوانان ساخته شده است. هر چند در فیلم نیز بارها به این نکته اشاره می‌کند که این شجاعت ویژگی‌ای است که از «آقا مصطفی» به پسرش «محمدمهدی» رسیده و «نصیر» و «روح‌الله» هم که شاگردان آقا مصطفی هستند، این شجاعت را از او یاد گرفته‌اند.

داستان «منطقه پرواز ممنوع» به خودی خود برای نوجوان جذاب است و این جذابیت در نیم ساعت پایانی فیلم به اوج خود می‌رسد؛ اما در برخی موارد داستان به سمت‌وسویی هدایت می‌شود که چندان واقعی و در دسترس به نظر نمی‌آید؛ مانند تماشای پرتاب موشک ماهواره بر از سوی بچه‌ها. در برخی قسمت‌ها نیز حتی برای پیشبرد داستان از مواردی غلوآمیز استفاده شده است، مانند صحنه ورود یوزپلنگ.

شخصیت‌پردازی‌ها ضعیف و در جاهایی دارای افراط و تفریط است. برای نمونه ما در نوجوان و بازیگر اصلی داستان، یعنی «محمدمهدی» هیچ گونه وجه نوجوانی نمی‌بینیم، بلکه هر چه از این شخصیت نمود پیدا می‌کند شخصیتی بزرگ‌تر از سن اوست، اما به هر حال این فیلم، پر از آموزه‌هایی است که این روزها نوجوانان ما به آن نیاز دارند؛ از شجاعت گرفته تا باور داشتن خود، به اینکه آن چه اراده کنند می‌توانند انجام دهند. نکته دیگری که بسیار خوب به نوجوان آموزش داده شده، بحثی است که در متن سرود پخش شده در میانه فیلم مطرح می‌شود و به نوجوانان می‌آموزد تا چه اندازه همکاری و تعاون و کار گروهی نتیجه‌بخش است. افزون بر این، آموزش و القای «احساس مسئولیت اجتماعی» و حساسیت در برابر آنچه در محیط دور و اطراف می‌گذرد، ویژگی مثبت دیگری است که در این اثر سینمایی دیده می‌شود.

البته کارگردان می‌توانست برخی مفاهیم را به صورت غیر مستقیم بیان کند تا شائبه شعاری بودن برای این اثر سینمایی مطرح نشود؛ مانند برخی دیالوگ‌ها یا دکور و چیدمان اتاق محمدمهدی.

مورد دیگری که باید در فیلم‌های نوجوان بیش از پیش مدنظر قرار داد، توجه به این نکته است که ذات نوجوان به دنبال شادی است، شاید این اصطلاح زیاد به گوش‌مان خورده باشد که نوجوانان حتی به ترک دیوار نیز می‌خندند، بنابراین چنانچه یک تولید با چاشنی حداقلی طنز همراه باشد، می‌تواند مفاهیم خود را بهتر از قبل به مخاطب منتقل کند، در صورتی که در فیلم منطقه پرواز ممنوع این چاشنی بسیار کم‌رنگ‌تر از چیزی است که باید باشد و همین مسئله شاید بیننده نوجوان را در جاهایی خسته و کسل کند.

در انتها باید تولید این قبیل فیلم‌های سینمایی را یک موفقیت برای سینمای ایران دانست، چه از نظر آموزه‌هایی که به آن اشاره شد و چه از نظر جدی گرفتن حوزه کودک و نوجوان در سینمای روبه پیشرفت ایران زمین.

برداشت

نسخه‌ای برای درمان کتاب‌نخوانی

یادداشتی درباره رونق کتاب‌های صوتی و گویا

حامد حسین‌عسکری
فعال فرهنگی

مسئله کتاب و کتاب‌خوانی از آن قبیل مسائلی است که همیشه در جامعه ما محل تأمل است؛ از این بابت که جامعه ایرانی با وجود صبغه و سابقه تمدنی و فرهنگی چند هزار ساله‌ای که دارد و با نمونه‌های کم‌نظیر از عالمان و دانشمندان و اهالی قلم که آثارشان هنوز هم در شرق و غرب عالم دست‌مایه پژوهش محققان است، امروز در میدان کتاب و کتاب‌خوانی پایش می‌لنگد!

هشدارهای همیشگی کارشناسان و اهالی فرهنگ درباره پایین بودن مفرط سرانه کتاب‌خوانی در کشورمان- به استثنای کتاب‌های درسی که دانش‌آموزان و دانشجویان مجبور به خواندن آنها هستند- گواه روشنی بر درستی و بجا بودن این نگرانی است. سال گذشته وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، سرانه مطالعه در جامعه ایرانی را ۱۲ و نیم دقیقه در روز اعلام کرد؛ عددی که در نتیجه بررسی‌های کارشناسی به دست آمده و البته چندان هم دور از واقعیت نیست و خودمان هم می‌دانیم حال عمومی کتاب‌خوانی در کشورمان خوب نیست؛ به ویژه اینکه در یکی دو دهه اخیر، با رشد فزاینده و خیره‌کننده ابزارهای نوین مانند فضای مجازی و وسایل الکترونیک، مانند موبایل هوشمند و تبلت، خیلی بیشتر از قبل میدان را برای کتاب و کتاب‌خوانی تنگ کرده است.

اما راه چاره چیست؟ اگر قرار به ارائه راه‌حل برای درمان این درد خطرناک «بی‌کتابی» باشد، می‌توان راه‌های زیادی پیشنهاد کرد که البته با پیش از این هم زیاد گفته شده و درست است؛ مانند فرهنگ‌سازی از طریق وسایل ارتباط جمعی و رسانه‌های نوین. فضاسازی‌های تأثیرگذار در معابر عمومی و پارک‌ها و وسایل حمل‌ونقل عمومی و مهم‌تر از همه اینها، کمک والدین به کتاب‌خوان بار آمدن فرزندان از همان دوران کودکی و نوجوانی و در محیط خانه و خانواده که البته این راه‌حل اخیر، بهتر از همه راه‌های دیگر و عمیق‌تر خواهد بود.

اما در میان همه این راه‌ها می‌توان به یک راه بدیع و نوین هم اشاره کرد که ترکیبی از عادت پسندیده کتاب‌خوانی و بهره‌گیری از ابزارهای نوین است؛ «نسخه صوتی و گویای کتاب‌ها».

پدیده کتاب‌های گویا که حدود یک دهه است رونق جدی گرفته و بیشتر در میان برخی نوجوانان و جوانان شناخته شده، می‌تواند کمک شایانی به درمان این زخم و درد خطرناک کند. اگر هدف از کتاب‌خوانی، افزایش آگاهی و معرفت آدم‌ها باشد که حتماً همین است، پس این هدف لزوماً منحصر و محدود به کتاب‌های کاغذی و مرسوم نیست و اگر چه کتاب در دست گرفتن و غرق شدن در لابه‌لای صفحات آن، حال و هوای متفاوتی دارد و با هیچ چیز قابل معامله نیست، اما می‌توان با گذاشتن یک هندزفری در گوش و گوش کردن به داستان یا حکایتی اثرگذار یا یک مبحث معرفتی و رشد دهنده، خلاً کتاب‌خوانی را تا میزان خوبی جبران کرد. کتاب‌های صوتی یا گویا، نمی‌توانند و نباید جایگزین رسم کتاب‌خوانی شوند، اما پدیده مبارکی هستند که با جذابیت‌های نسبی‌شان می‌توانند نوجوان و جوان و زن و مرد ایرانی را به جای غرق شدن در میان فیلم‌ها و عکس‌های جور واجور مجازی، برای دقایق یا ساعتی، به دنیای معرفت و آگاهی ببرد و البته این ابزار هم مانند کتاب‌های کاغذی، نیازمند ممیزی آگاهانه و نظارت مسئولانه است تا هر متاع نامبارکی به خورد مخاطب داده نشود.

کتاب

تو در تو

شرحی بر خطبه متقین

کتاب «تو در تو» محصول سلسله جلسات درس اخلاق با محوریت شرح خطبه متقین امیرالمؤمنین(ع) است که حجت‌الاسلام سیدعباس موسوی مطلق در سال ۱۳۹۱ در ۲۸ جلسه ارائه دادند و انتشارات «دانشیاران ایران» آن را به زیور طبع آراست. این شرح نکات، لطایف و حکایات عرفانی فراوانی دارد و نام آن از سخنی از عبدصالح خدا، عارف شایسته مرحوم حاج محمداسماعیل دولابی گرفته شده است. به این معنا که وی گفته است جنس سخن امیرالمؤمنین(ع) و جناب همام تو در تو (فرستنده قوی، گیرنده قوی) است.

فیلم کوتاه

چشمانت را ببند

برنده لوح زرین «لینگ چانگ»

فیلم «چشمانت را ببند» ساخته «ایودر حیدری» و به تهیه‌کنندگی «سیدسجاد قافله‌باشی» است، در هفتمین جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه «لینگ چانگ» چین حضور پیدا کرد و تندیس زرین و لوح این جشنواره را به خود اختصاص داد. «چشمانت را ببند» روایت جوان کلیدسازی است که با فقر شدید دست و پنجه نرم می‌کند. دوستش به او پیشنهاد می‌کند با کمک هم از یک گاوصندوق دزدی کنند و پس از آنکه مشکل مالی‌شان مرتفع شد، پول را پس بدهند. جوان قبول می‌کند، اما در هنگام باز کردن قفل گاوصندوق اتفاقی رخ می‌دهد.....

گالری

قصه‌های سیدبار

عکس بچه‌های روستا

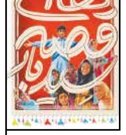

نمایشگاه گروهی عکس «قصه‌های سیدبار» شامل ۵۰ قطعه عکس است که بچه‌های روستای «سیدبار جدگال» در استان سیستان و بلوچستان، شهرستان چابهار گرفته‌اند و در گالری تابستان به نمایش گذاشته شده است. گفتنی است، تمامی عکس‌ها در فضایی روستایی از نگاه کودکان ثبت شده و همه عواید فروش عکس‌ها برای به اتمام رساندن پروژه ساخت و تجهیز مدرسه توسعه پایدار استفاده خواهد شد. علاقه‌مندان می‌توانند تا ۵ آذر هر روز از ساعت ۱۴ تا ۲۱ در گالری تابستان در ضلع جنوبی باغ هنرمندان از این نمایشگاه دیدن کنند.

خانه

دکوراسیونی به سبک مادربزرگ

محبوبه ابراهیمی
فعال اجتماعی

طاقچه گلی با پارچـه ایرانی گلدوزی شده که نشان از هنر دستان بانوی خانه داشت، با گلدان شمعدانی و قرآنی که جایش همیشـه ثابت بود، تصویری از سـال‌های دور خانه‌های ایرانی است؛ طاقچه‌هایی کـه نماد کاملـی از دین و هنـر و آیـین بودند و در کنار سـایر چیدمان خانه، روح را تازه و دل را مصفا می‌کردند؛ سـاده بودند و کم‌خرج، اما نشاط‌بخش و زندگی‌آفرین.

اما این روزها شلف‌ها با طراحی‌های پیچیده و عجیب، جای طاقچه‌های ساده و جذاب ایرانی را گرفته‌اند و گلدان‌های مصنوعی بی‌روح، عطری برای پرکردن فضای خانه ندارند.

بانـوی خانـه، بـرای طراحـی دکوراسـیون داخلی خانه‌اش، در میان صدهـا پایـگاه اینترنتی جسـت‌وجو می‌کنـد و به الگوهای غربی و شـرقی متوسل می‌شـود؛ از دکوراسیون مدرن و اشـکال هندسی گرشه‌دار و منحنی و مجسمه‌هایی منطبق با این سبک گرفته تا سبک‌های سنتی غرب و خاورمیانه و شرق دور...، همه را به یاری می‌گیرد تا خانه‌ای جذاب و پرنشاط داشته باشد؛ بر مبنای فنگشـویی، چیدمان خانه را بـه گونه‌ای طراحی می‌کنـد که انرژی در خانه جریان داشته باشـد و از انواع نمادهای این فن چینی بـرای افزایش شـادی، موفقیت و انـرژی مثبت بهره می‌گیرد و همـه قوانیـن آن را با دقت رعایـت می‌کند؛ اما آنچه باید بشـود نمی‌شود!

نتیجه پیـروی از همه سـبک‌های دکوراسـیون یکسـان بـوده و اگرچه ممکن اسـت برای میهمان‌ها جذاب بـوده و موجب تعریف و تمجید آنها از سـلیقه بانوی خانه شـود؛ اما حقیقت این اسـت کـه این تعاریـف موقت و زودگذر تاثیری بر نشاط خانه نخواهد داشت.

نشـاط خانه ایرانی با دکوراسیونی منطبق با اصول اسلامی و ایرانی تأمین می‌شود و بانوی ایرانی برای بازگرداندن روح نشاط و زندگی به خانه کافی است بـه فرهنگ خود نزدیک شـده و همان معیارها را چاشنی سـلیقه و هنر خود کند؛ اسـتفاده از ظروف گران‌قیمت و بی‌مصرف در دکور خانه، مجسـمه‌ها و دکوری‌هـای بـزرگ و پرهزینـه، مبل‌های مجلل و گران‌قیمت، پرکردن تمام فضـای خانه با انـواع مبل و میز و صندلـی، بی‌پرده بـودن پنجره‌های خانه و از همـه مهم‌تر تغییر زود به زود دکوراسیون و لوازم منزل، که برگرفته از الگوهای بیگانه هستند، بدون شک در تضـاد و تعارض با فرهنگ ملی و دینی ماسـت و خانه ایرانی را روز به روز از زیبایی و سادگی غیر قابل وصفش دور می‌کند.

بـرای دور مانـدن از این آسـیب، فارغ از انواع دکوراسیون‌های پرهزینه، باسادگی و سـلیقه و هنر زنانه، خانه را به کانون آرامش و نشـاط و خاطرات به یاد ماندنی تبدیل کنیم؛ درسـت مانند مادربزرگ‌هایمـان کـه ماندگارترین دکورها را در خانه‌هـای‌شـان رقم زدند و هنوز پس از گذشت سال‌ها برای‌مان جذاب و دلنشـین هستند؛ کافی است از هنر و سلیقـه‌شـان کمـک بگیریم و از سـاده‌ترین ابزار، دکـوری جذاب و چشم‌نوازسازیم.

نگاهی به موضوع احتکار خانگی کالاهای اساسی در مواقع خاص

صف‌های طولانی برای گران‌تر خریدن!

حمیدرضا حیدری
خبرنگار

«احتکار کردن» یکی از مسـائلی است که در دین اسـلام به شدت نکوهش شده است. احتکار یعنی یک نفر کالایی را که مورد نیاز جامعه است، از بازار جمع کرده و سبب افزایش قیمت آن با هر انگیزه‌ای شـود. در سـال‌های اخیر، شـاهد نوع جدیدی از احتکار هستیم که نه سرمایه‌داران بزرگ و آقازاده‌ها، کـه عموم مردم بـه آن رو آورده‌انـد و آن «احتکار خانگی» اسـت. در یکی دو سـال اخیر با افزایش قیمت ارز در مواجهه با بازار اقلام از خود ارز گرفته تا خودرو و کالاهای اساسی و مصرفی روز جامعه با سه رویکرد مواجه بوده‌ایم.

سه دسته خریدار

یک دسته از افراد که پول‌های هنگفتی در بانک‌ها داشـتند، آن را به خرید خودرو و زمین اختصاص دادند تا ارزش پول‌شـان را حفظ کنند. دسـته دوم که به مراتب صاحب پول کمتری بودند، پول‌شـان را بـه خرید ارز و لوازم خانگی اختصاص دادند که پـس از پایان بحرانی که به کشـور روی آورده بود، بتوانند پول‌شان را به اندازه تورم افزایش داده باشند؛ اما دسـته سوم که پولی در بساط نداشتند که نگران کاهش ارزش آن باشند، از ترس معیشت فردای‌شان به فروشگاه‌ها روی آوردند و چندین برابر نیاز روزانه خود را خریدند که ایـنـان در واقع مرتکب احتکار خانگی شدند.

سال گذشته در همین ایام؛ همه اقلام در فروشگاه‌ها بیش از نیاز روزانـه مردم به فروش می‌رفت. تصاویر منتشر شده نشان می‌داد مردم نسبت به فردای خود و خالی شدن سبد خانواده از کالاهای اساسی بیم دارند و فردی که می‌خواسـت ده‌ها بطری روغن را یکجا بخرد، به سوژه رسـانه‌های کشور تبدیل شد. در این میان، برخی تولیدکننـدگان و واردکنندگان کالاهای اساسی که عطش خرید مردم را مشاهده می‌کردند، سعی کردند جامعه را تشنه محصولات خود کرده و پس از افزایش قیمت‌ها، آن را وارد بازار کنند.

صف‌های طولانی

اما دلیل تشـکیل صف‌های طولانی در کشور ما چیسـت؟ «علیرضا زمانی» کارشناس مسائل فرهنگی و اجتماعی معتقد اسـت: «انبار کردن و ذخیره‌سازی تحت تأثیر شرایط سیاسی و اجتماعی زمانه پیش می‌رود و به یک فرهنگ تبدیل می‌شود؛ چون مردم ما در طول تاریخ تجربه‌های مشـابهی داشته‌اند، بنابراین نگران آینده هستند و از ترس نبود ثبات اقتصادی به چنین کارهایی دست می‌زنند.»

مدتی اسـت عادت کرده‌ایم برای خرید اقلامی که به تازگی گران شده‌اند؛ صف‌های طولانی ایجاد کنیم. گاهی این گران شدن در حد یک شایعه است و ما این شایعه را به واقعیت تبدیل می‌کنیم؛ چرا که با خرید بیش از حد ما، آن محصول در بازار کمیاب شده و در نتیجه به وسیله سودجویان افزایش قیمت داده می‌شـود. صف‌های طولانی خرید ارز، روغن خوراکی و حتی بنزین واقعیت جامعه ماست که با آن مواجه هستیم.

برعکس دیگران!

این داستان را همگی شنیده‌ایم: «یک روز صبح در کشـور آلمان مردمی که برای خرید شـیر آمده بودند، در کمال تعجب دیدند شـیری که تا دیروز یک پورو فروخته می‌شـد، امروز ۱/۵ یورو عرضه می‌شود. هیچ کسی سـروصدا و اغتشاشی نکرد؛ اما شـیر هم نخریدند و بطری‌های شیر به کارخانه مرجوع شد و همان شب «آنگلا مرکل» از تلویزیون رسمی آلمان به صورت زنده از مردم کشورش بابت این گرانی عذرخواهی کرد و از فردا شـیر دوباره به قیمت یک یورو توزیع شد...» گذشته از صحت یا سـقم این داستان، شاهد آن هستیم که در کشور ما کاملاً عکس این اتفاق می‌افتد؛ یعنی هر چند همه ما از گرانی ناراحت و نسـبت به آن معترضیم؛ اما بیـش از همه از آن خرید کـرده و در خانه‌های‌مان انبار می‌کنیم تا در صورت بروز قحطی احتمالی از گرسنگی نمیریم.

واژه «قحطی» ممکن است قدری خنده‌دار باشد آن هم در روزگار کنونی ما و در کشـوری که منابع غنی فراوانی دارد و در بسیاری از اقلام از دارو گرفته تا مواد غذایی و سـوخت به خودکفایی رسیده و در برخی از موارد خود صادرکننده این اقلام است. به راستی کشوری که بحران‌های بزرگی، چون جنگ تحمیلی را پشـت سر گذاشـته و دچار قحطی و گرسنگی نشـده، حال چگونه ممکن است قحطی را تجربه کند؟ منشـأ این احساس کجاست؟ باید بگویم دشـمنان در پی القای چنین حسی به مردم ایران هستند. پر واضح است که ملت ایران در مقابل تحریم‌ها ذره‌ای کمر خم نکرده است و دشمن هم این را به خوبی متوجه شـده که تحریم‌شـان اثری نداشته است. پس تلاش‌شان را می‌کنند تا این‌گونه القا کننـد که کشـور از نظر اقلام اساسـی دچار مشـکلاتی اسـت؛ از این رو با آنکه مسئولان در بسیاری از موارد بارها اعلام کرده‌اند که انبارها پر از کالاسـت، اما گویا مردم ترس آن را دارند که روزی با خلاف آن مواجه شـوند که البته این هم ناشی از آن است که متاسفانه مسئولان کشور بارها در چند سال اخیر خلف وعده کرده و مردم را نسبت به خود بی‌اعتماد کرده‌اند.

دلالان و سودجویان

از سـوی دیگر، با افرادی مواجهیم که در عرف جامعه آنها را «دلال» می‌نامند. دلالان و سودجویان هم در این مهلکه سرباز دشمن هستند و تأثیر مهمی در ایجاد فضای عدم احساس امنیت اقتصادی مردم دارند؛ اما باید گفت همه اینها. یعنی چه دشـمنی چون آمریکا و چه سودجویی افرادی که در کشور به دنبال سود بیشتر هستند، تنها یک راه برای موفقیت می‌یابند و آن برخورد نادرست مردم با پدیده‌ای چون گرانی اسـت. به صورت مقطعی هم که نگاه کنیم، می‌بینیم هرگاه کالایی گران شـده و مصرف‌کننده برای مدتی آن را نخریده اسـت؛ قیمت آن خود به خود کاهش یافته بدون آنکه بخواهد صدایی از کسی بلند شود؛ اما هرگاه صف‌های طولانی برای خرید آن کالا ایجاد کرده‌ایـم، تولیدکننده و یا واردکننده افزون بر آنکه عرضه را کاهش داده است، قیمت را نیز بالا برده که سود بیشتری برده باشد و این یعنی «از ماست که بر ماست...»

مسجد

نجوای پیروزی

نفیسه محمدی
داستان‌نویس

بوی نامطبوعی اتاق تاریک و نمور بازداشتگاه را پـر کرده بـود. همه چیز را هـم که تحمل می‌کردی، همنشـینی با بعضی آدم‌ها در اینجا بیشتر آزارت می‌داد. به دورتادور خودم که نگاه کردم، پشیمانی سراسر وجودم را گرفته بود. دلم می‌خواست گریه کنم؛ ولی خجالت کشیدم؛ مکبر مسجد و قاری قرآن را چه به بازداشت و پرونده؟ یاد مادرخدا بیامرزم افتادم که همیشه نصیحتم می‌کرد و می‌گفت:

«ـ مهـدی جان تو همه چیـت خوبه، دین و ایمانت، کار و زندگیت فقط شـیطون از راه اخلاقت وارد می‌شـه، اینقـدر زود عصبانی نشو...»

بدترین خصلت اخلاقیت رو می‌دانستی، چیزی که همه کارهای خیرت رو زیر سـؤال می‌برد؛ از کوچک‌ترین موضوع چنان عصبی می‌شدی که می‌خواستی دنیا را به هم بریزی... دیروز هم جلوی خانه، سر پارک کردن ماشین با پسر همسـایه چنان دعوایی راه انداختی که شیشه‌های ماشینش را تو یک چشم به هم زدن خردکردی. آنقدر ترسیده بودند که حتی قدرت عکس‌العمل هم نداشـتند. اما تو مثل یک ببر زخمی نعره می‌کشیدی... بهاره، دخترت توی ماشین نشسـته بود و با بغض نگاات می‌کرد، امـا تو اون لحظه‌ها هیچ چیـز برایت اهمیت نداشت.

حالا با شـکایت همسـایه‌ای که سـال‌ها کنارتان بود، پایت به بازداشتگاه رسیده بود.

ذهنت آرام و بی‌صدا می‌رود طرف بهروز و بهاره و همسرت...

بالاخره بغضت مجال پیدا می‌کند و اشک، خودش را لابه‌لای محاسـن خرمایی رنگت پنهان می‌کند.

درِ بازداشتگاه باز می‌شود.

سرباز نام تو را می‌خواند. با ترس لباسی را که تنها یادگار مادرت بود، برمی‌داری و بیرون می‌روی. زیرلب صدایش می‌کنی...

ـ مامان تورو خدا حواست به من باشه، اشتباه کردم. بیام بیرون رفتارم رو درست می‌کنم.

آقای مدیر، همان همسایه‌تان که کلی از تو شـاکی بود، آمده تا رضایـت بدهد، آن هم به خاطر اینکه بچه مسـجدی هستی و اهل خدا و پیامبـر(ص). به او و خودت قول می‌دهی که برای درمـان رفتار خودت اقـدام می‌کنی... باید مادرت را خوشحال کنی... زیرلب دعای کمیل را زمزمه می‌کنی تا باز هم امشـب صدایت در محله بپیچد، اما خودت دوسـت داری با خدا نجوا کنی تا دسـت را بگیرد و بتوانی زودتر بر این حیوان سرکش غلبه کنی...

راه نرفته

سرشت زنان و مردان متفاوت است

لیلا وطن‌خواه
مشاور خانواده

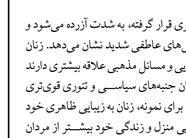

پرسش: لطفاً تفاوت‌های روحی زن و مرد را برای‌مان معرفی کنید تا برای تحکیم خانواده از آن بهره ببریم؟

پاسخ: یکـی از شـگفتی‌های جهان هستی و دسـتگاه آفرینش، وجود تفاوت‌هـا بین زنان ومردان است. پژوهشـگران پس از بررسی و تحقیق‌های متعدد، به این نتیجه رسـیده‌اند که رفتارهای ذهنی و فکری زنان و مردان در برخی از صفت‌های اصلی به صورت ذاتی، با هم فرق داشته و تحت تأثیر جنسیت، به گونه‌ای متفاوت از یکدیگر عمل می‌کنند.

مردان به جهت غالب بودن قوه استدلال‌گرا، بیشـتر به ریاضیـات، علوم و منطـق و تاریخ علاقه‌مندند؛ ولی دختران به دلیل غالب بودن بعد عاطفی و احساسی در وجودشان، به زبان و هنر علاقه بیشتری دارند و حافظه قوی‌تری نیز دارند. زنان در حس لامسـه، شنوایی و بویایی قوی‌تر از مردان هستند و مردان در حس بینایی قوی‌ترنـد. زنان به درد حسـاس‌ترند و تحمل کمتری نسبت به مردان دارند؛ ولی ناراحتی‌های درازمدت را بهتر از مردان تحمل می‌کنند. زنان از عاطفه و محبت بیشـتری نسـبت به مردان برخوردارند و تشنه محبت هستند؛ ولی مردان بیشتر عقل‌گرا هسـتند؛ زنان می‌خواهند مورد حمایت باشند و به این حمایت اهمیت می‌دهند و اگـر زن حس کند از طرف همسـرش مورد بی‌مهری قرار گرفته، به شدت آزرده می‌شود و واکنش‌های عاطفی شدید نشان می‌دهد. زنان به زیبایی و مسائل مذهبی علاقه بیشتری دارند و مردان جنبه‌های سیاسـی و تئوری قوی‌تری دارند. برای نمونه، زنان به زیبایی ظاهری خود و زیبایی منزل و زندگی خود بیشـتر از مردان اهمیت می‌دهند. از این رو شـلخته بودن برای مرد آنقدر عیب و زشـت نیسـت که برای زن عیب است. گرایش معنوی و دینی در میان زنان بیشتر از مردان است؛ زیرا زن مسائل روحی و معنوی را با روان خود سـازگارتر می‌یابد و بر اسـاس تحقیقات، مردان بیشتر از زنان به امور مادی و اقتصادی گرایش دارند. استقلال برای مردان اهمیت بسـیاری دارد، آنها می‌خواهند درباره مسـائل مالی و معاملات و دیگر موارد مشابه، مستقل عمل کرده و مخالفت همسر یا بی‌توجهی او به این نکته، می‌تواند مشـکلات و موانعی در زندگی مشـترک ایجاد کند؛ زیرا مرد تصور می‌کند به احساس استقلال لطمه خورده است. روان زن به وابستگی گرایش دارد و در ارتباط با دیگران کارآمدتر می‌شود. روحیه پذیرش و تسـلیم زن بیشتر از مرد است و زنان با این روحیه بیشـتر و زودتر پذیرای ارتباط با دوسـتان نیز هسـتند. جنس زن هیجانی‌تر از جنس مرد است و کیفیت هیجان او نیز با مرد فرق می‌کند. بعضی از تفاوت‌های روان‌شناسی دیگر مـرد و زن از این ویژگـی برمی‌خیزد که مردان موقعیت‌ها و اوضاع را به طور کلی درک می‌کنند و تفکـر کلی دارند و زنـان، بر روی جزئیات و نکات ظریف تمرکز می‌کنند.

سیاست نامه

بررسی اندیشه سیاسی آخوند خراسانی- ۱۸

آخوند مخالف ولایت فقیه نیست

فتح‌الله پریشان
پژوهشگر اندیشه سیاسی

در شـماره گذشـته نـگاه ویـژه آخوند خراسانی درباره ولایت فقیه بررسی شد و به این نتیجه رسیدیم که وی ولایت فقها را تنها در محدوده تبلیغ احکام فتوا و قضاوت که قاطبه فقها بـا گرایش‌های گوناگون به آن اعتقاد دارند، ثابت شـده می‌داند؛ اما در امور کلی سیاسی که امام معصوم(ع) ولایت دارد، ولایت فقیه اثبات شـدنی نیسـت. نکته مهم در اینجا این است که استدلال آخوند خراسانی، مبنی بر انکار اطلاق ادله ولایت فقیه و تقیید آن به افتاء، تبلیـغ دین و قضاوت، مبتنـی بر دیدگاه اصولی وی درباره «قـدر متیقن در مقام تخاطب» است. از آنجا که وی قدر متیقن در مقام تخاطب را مانع از انعقاد اطلاق می‌داند، وجود قدر متیقن افتاء، تبلیغ دین و قضاوت را مانع انعقاد اطلاق در ولایت فقیه نسـبت به اداره جامعـه می‌داند. در نتیجه، به عقیده وی نمی‌توان دلالـت این ادله را به نحو مطلـق درباره ولایت فقیه پذیرفت.

یعنی نکته‌ای که سـبب شـده است آخوند خراسـانی دلالت ادلـه ولایت فقیـه را بر ولایت در امور کلی سیاسـی نپذیرد، وجود یـک مانع از انعقاد اطلاق است، نه عدم مقتضی[1] در نتیجه می‌توان تا اینجـا دیـدگاه وی را در قالب نظریه ولایت مقیده در برابر ولایت مطلقه قرار داد که به موجـب آن ولایت فقیه تنها در دو شـأن «افتوا» و «قضاوت» قابل اثبات اسـت و شأن سـوم، یعنی اداره جامعه و در اختیـار گرفتن امور کلی سیاسـی را شامل نمی‌شـود. به این ترتیب، تا اینجا نمی‌تـوان وی را به طـول کلی مخالف ولایت فقیه دانسـت؛ در واقـع، آخوند خراسـانی نیز همچون شـیخ انصاری، ولایت فقیه را بر اسـاس روایات تنها در محدوده احکام شرعی می‌پذیرد و وجوب اطاعت از فقیه، مانند امام معصوم(ع) را نمی‌تابد.

نکته دیگری که در اینجا لازم اسـت بررسی شـود، «اسـتقلال نداشتن غیر ولـیّ در تصرف» اسـت. توقف تصرف غیـر ولیّ بـر اذن ولـیّ اسـت. در این وجه، شـیخ انصاری درصدد بررسـی این مسئله اسـت که آیا افراد در تصرف کردن باید از ولیّ اجـازه بگیرند یا خود می‌توانند بدون اجـازه او تصرف کنند؟ «شـیخ انصاری» استاد آخوند خراسانی در ایـن بـاره یـک ضابطه کلـی بیان می‌کند.

از نظر وی، «دربـاره هر کار معروفی که می‌دانیم شارع اراده کرده است که در خارج انجام گیـرد، اگر بدانیم که وظیفه شـخص خاصی اسـت، مثل رأی پدر درباره مال فرزند صغیرش، در این صورت هیچ اشکالی در این موارد پیش نمی‌آید و اگر چنین علمی نداشته باشیم و احتمال بدهیم که وجود یا وجوب آن کار، مشروط به نظر فقیه است، واجب است در این کار به فقیه مراجعه کنیم.»[2] آخوند خراسانی در حاشـیه بر این نظر شـیخ انصاری، وجوب مراجعه به نظر فقیه در این موارد را مشـروط به شـک در تأثیـر وضعی می‌کند.

منابع:
۱ـ منصور میر احمدی، اندیشه سیاسی آخوند خراسانی، ص۸۹.
۲ـ مرتضی انصاری، فوائدالاصول، ج۱، ص۴۹.

ارزیابی اظهارات روحانی درباره پیمان بستن پیامبر با کفار

جنجال‌آفرینی ثمره علم ناقص

مهدی عامری
کارشناس علوم اسلامی

شیوه مجتهدان و علمای واقعی از دیرباز چنین بوده است که برای بیان فتوا یا نظری اعتقادی، به تعبیر مشهور فحص الی الیأس می‌کردند و حتی در تعریف اجتهاد گفته‌اند استفراغ وسع جهت تحصیل حجت به حکم شـرعی. هنگامی که مجتهد قصد دارد در مورد یک رویداد یا واقعه حکم خود را اعلام کنـد، تمام جد و جهدش را بـه کار می‌گیرد تا با غور در مجموعه آیات و روایات، از نظر درسـتی سند و بررسی جهت صدور و کشـف قرائـن احتمالـی و ارتباط و پیوند آنان با یکدیگر بتواند حکمی بیان کند که حتی‌المقدور با حکم نفس الامر مطابق باشد. در این صورت، حتی اگر او در سـلوک عالمانه به حکم خطایی هم رسیده باشد، مأجور و معفو است.

یکی از نشانه‌های کم دانشی، ناقص سخن گفتـن و بی‌توجه بـه جوانـب و حیثیت‌های گوناگـون و بی‌عنایت به منظومـه فکری یک مکتب سـخن گفتن اسـت... بدین معنا که با بزرگنمایی یک گزاره و بدون قـرار دادن آن در کنار قیودات و تخصیصـات موجود، از همان گزاره نتیجه‌گیری می‌شود. این نگاه بخشی نگر، گاه تعمدی و آگاهانه است و گاه از روی غفلت و کم دانشی! به همین دلیل، ممکن است شخصی علت ناقصه یک واقعـه یا مطلب را علت تامه بفهمد و برای نمونه بگوید منشأ حکومت رأی مردم اسـت و از بیان شروط و عللِ دیگر مانند عدالت و تقوا چشم‌پوشی کند. یا ممکن است بین حیثیت تشـریع و تکوین خلط کند و آیه و روایت تکوینی را با حیثیت تشریعی به کار ببرد و برعکس.

برای نمونه شـخصی آیه «و ما انت علیهم بوکیل»[1] را این‌طور می‌فهمد که پیامبر وکیل مردم نیست و فقط وظیفه‌اش گفتن احکام خداسـت و جز این امری بر دوش نبی خدا نیسـت.

از این نپسندتر تحریف و درک نادرست از مفاهیم قرآنی است؛ چنانچه وکیل را آقا یا ناسر معنا می‌کند! گام نخسـت تفسـیر و برداشت از یک متن، فهم مفردات آن است.

مفسـر حکیم، علامـه طباطبایـی از آنجا که مجتهدی برجسته اسـت در تفسیر این آیه می‌نویسـد: «معنای آن این اسـت که ما به تو دسـتور داده‌ایم ایشان را به آنچه گفته‌ایم تهدید کنی؛ چـون مـا قـرآن را بـه حـق و برای این نازل کرده‌ایم که آن را بـر مردم بخوانی و بس، حال هر کس با آن هدایت یافت، نفع هدایتش عاید خودش می‌شود و هر کس گمراه شد و هدایت نیافت، ضرر گمراهی نیز عاید خودش می‌شود و تو از طرف من وکیل و مدبر شئون آنان نیستی تا هدایت را در دل آنان جای دهی، تو از این بابت هیچ اختیاری و مسئولیتی نداری.»

چنانچه مشاهده می‌شـود، علامه بحث را هدایت دل عنوان کرده که امری تکوینی اسـت و روشـن است اسـلام در حوزه تشریع با بیان احکام گوناگون پیامبر، بر مؤمنان ولایت دارد. اگر حرف گوینده مورد قبول باشد، فلسفه حدود و تعزیرات و بسیاری از احکام بی‌معنی می‌شود و دقیقاً به همین دلیل و بـا نگاه جامع به قرآن، علامه و سایر مفسران این آیه را به معنای تکوینی و هدایت دل می‌گیرند.

پیامبر عهده‌دار یقین دل مردم نیست؛ ولی در بخش قوانین و احکام، حتـی اهل کتاب تحت حکومت اسلامی باید به قوانین جامعه تن دهند و در صورت تخطی مجازات شوند.

همچنین در تفسیر آیه ۶۶ سوره انعام که شبیه آیه پیش گفته است، ایشـان در المیزان نوشته است:

«سیاق جمله قل لست علیکم بوکیل سیاق کنایه است و می‌خواهد بفرماید: از چنین قومی اعراض کن و بگو اختیار شما به من واگذار نشده تا بتوانم از در خیر خواهی، شما را از تکذیب‌تان منع کنم، تنها چیزی که از من سـاخته اسـت و مقـام من اقتضای آن را دارد این اسـت که از عذاب شدیدی که در کمین شماست هشدارتان دهم.»

در ایـن آیه هم علامه طباطبایـی، وکیل را به معنای آقا یا لاسر معنا نمی‌کند و با توجه به سیاق آیات آن را کنایه می‌داند.

خبط بـزرگ دیگـری که معمولاً از سـوی ناقص‌العلم‌ها سر می‌زند، این است که گاهی با ظاهربینی و کوته نظری، سخنی را بیان می‌دارند که به لوازم یا توالی فاسد آن توجهی ندارند؛ برای نمونه با اسـتناد به یک آیه، رفتـاری را به پیغمبر نسبت می‌دهند که گر چه در نگاه نخست کلامی بی‌اشکال است؛ اما با اندکی دقت انسان متوجه می‌شـود لازمه چنین بیانی نفی حکمت خدا و عصمت انبیاسـت؛ برای نمونه فردی به آیه ۵۶ سوره انفال استناد کرده و برداشتش این است که پیامبر علی‌رغم عهدشکنی دشمنان بار دیگر با آنها معاهده امضا می‌کرد. اینجا نیز اگر نگاه جامع و عمیقی به آیه نشود، این‌طور برداشت می‌شود که گویا پیامبر فردی عاقبت‌اندیش نبوده که ساده‌ترین اصول تعاملات را نیز رعایت نمی‌کرده اسـت! این امر نه تنها عصمت، که کیاسـت پیامبر را نیز مخدوش جلوه می‌دهد.

اما علامـه(ره) در المیزان، ذیـل آیه با دقت در تاریـخ و با عنایت به عصـمت و درایت نبی اعظم(ص) نوشته اسـت: «این آیه در باره شش طائفه از یهود نازل شـده که یکـی از آنان طایفه ابن تابوت اسـت و روشن شدن نقض عهدی که آیه شـریفه به آن اشاره می‌کند، محتاج این است که در وقایع و حوادثی که بعد از هجرت به مدینه در مدت هفت سـال میان آن حضرت و یهودیان جریان یافت به طور اجمال سیر کرد.»

این یعنی مد نظر آیـه طوایف مختلف یهود هستند و این‌گونه نبوده که حضرت رسول با یک گروه بدعهد مجدد پای معامله بنشیند! علی‌رغم اینکه هم خودش و هم اصحابش می‌دانستند که ثمره این معاهده چیزی جز عهدشـکنی نیست. چنانچه علامه در تفسیر آیه بیان داشته، معاهدات پیامبر با چندین گروه یهودی بوده اسـت و این آیه در مقـام بیان عهدشـکنی و خیانت‌های کلیت یهود است و غرضش بیان جزئیات نیست؛ برای نمونه در این چند سال ایران با آمریکا و کشورهای متعدد اروپایی مانند فرانسه، انگلیس، آلمان و... پیمان بسـته است. حال اگر یکی پس از تمام این اقدامات، که هر کدام تک‌تک دلایل خاص خود را داشـته اسـت، اعلام کند غـرب قابل اعتماد نیست و پیمان‌شکن است، آیا بدین معناست که او قرارداد با عهدشکن را جایز می‌داند؟

به تعبیر دقیق‌تر، این آیه به هیچ وجه در مقام بیان جزئیات دیپلماسی اسلامی نیست، بلکه پیرامون رفتار و عملکرد یهود سـخن می‌گوید. برای فهم دقیق نظر قرآن در مورد تعامل با دشمنان، آیه نفی سبیل، آیات مربوط به سوره ممتحنه و سوره محمد و بخش قابل توجهی از خطبه‌ها و نامه‌های امیرالمؤمنین در نهج‌البلاغه و... باید بررسی شده تا محکمات و متشابهات این بحث دریافت شود. آنگاه با فهم روح کلی بحث، متشابهات را بر محکمات حمل کرده تا بتوان حکمی درست بیان کرد.

ریزش‌ها

فراز و فرود شیخ یوسف صانعی- ۱

فرزند امام!

شهاب زمانی
روزنامه نگار

در اوایـل انقلاب افـراد و جریان‌های مختلفی در مسیر امام خمینی(ره) و اهداف انقلاب گام نهادند؛ اما پس از چندی با گذر زمان، نه تنها از مسیر این جریان خارج شدند، بلکه در مواردی در جهت خـلاف انقلاب گام نهادنـد. از این منظر، می‌توان مرور زمان را به غربالی تشـبیه کرد که به بازشناسی انقلابی‌های صادق و کاذب کمک می‌کند؛ از جمله این افراد «شیخ یوسف صانعی» اسـت. وی در سال ۱۳۱۶ خورشیدی در خانـواده‌ای روحانی در روسـتای نیک‌آباد اصفهان متولد شـد. پدر وی، حجت‌الاسلام محمدعلی صانعی و پـدر بزرگش، «آیت‌الله حاج یوسـف» از روحانیون شناخته شده زمان خود بودند. آیت‌الله حاج یوسـف در فلسـفه از شـاگردان «میرزا حبیب‌الله رشتی» از دلبسته‌های میرزای شـیرازی، رهبر قیام تنباکو و از مروجان نهضت او بوده اسـت. یوسف صانعی در سال ۱۳۲۵ وارد حوزه اصفهان شد و در سال ۱۳۳۰ برای ادامه تحصیل به حوزه علمیه قم مهاجرت کرد. بر اسـاس کتاب «اسناد انقلاب اسلامی» نام یوسف صانعی در حدود سی اعلامیه سیاسی و انقلابی به ثبت رسـیده است. مهم‌ترین بیانیه مبلغان مذهبی قم پیش از انقلاب، بیانیه مربوط به «خلع ید شاه از حکومت» است که نام آیت‌الله صانعی در این بیانیه هم دیده می‌شود. با پیروزی انقلاب اسـلامی امام خمینی(ره) شیخ یوسف صانعی را در تاریخ ۱۳۵۸/۱۲/۱ به عضویت در شورای نگهبان منصوب کرد؛ اما شیخ صانعی پس از سه سـال از این سمت کناره‌گیری کرد. سـپس امام خمینی(ره) او را به دادسـتانی کل کشـور منصوب کرد و صانعی سه سال بعد از این سمت نیز استعفا داد که امام طی بیانیه‌ای در این باره فرمودند: «از رفتن آقای صانعی، متأثر و متأسفم. امیدوارم ایشان هر کجا که باشند، فرد موثری باشـند[1].» آقای صانعی دلایل استعفای خود را از دادستانی در نامه‌ای به امام(ره) چنین بیان کردند: «ضعف نیروی جسمی به خاطر ۵ سـال کار مداوم در دادستانی کل، عدم پذیرش و تحمل نظرات بر حسن اجرای قانون از ناحیه گروه‌ها و باندها، داشتن افکار و مبانی در مسائل اسـلامی که با نه بنا بر برخی از آقایـان، آرای «شاذ» محسوب شده و مقاومت می‌شود.»

پی‌نوشت:
۱ـ صحیفه امام خمینی(ره)، ج ۱۹، ص ۳۰۹.

آفاق

ماهیت‌شناسی و نحوه استمرار انقلاب اسلامی- ۶۸

نفی نظامات ظالمانه

عباسعلی عظیمی‌شوشتری
عضو هیئت علمی پژوهشگاه امام صادق(ع)

پس از آشـنایی بـا مبانی فکـری انقلاب اسلامی، این سـؤال مطرح می‌شود که نگاه انقلاب اسـلامی به روابط بین‌الملل چگونه است؟ رویکرد انقلاب اسلامی به این حوزه از یک سـو نگاهی واقع‌بینانه است و از سوی دیگر آن را بسـتری برای گسـترش اهداف انسان‌دوستانه اسلام می‌داند. از این رو، نفی نظامات ظالمانه موجود در عرصه بین‌الملل مطابق با اصل ۱۵۲ و مقدمه قانون اساسـی و همچنین تأکید امام بـر نفی هرگونه روابط با ظالمان جهت حرکت انقلاب و نظام اسلامی را تعیین می‌کند.[1]

تحقـق حاکمیـت تشـریعی الهـی از آرمان‌های اساسـی اسلام و انقلاب اسلامی اسـت. به تبع این باور، بـر «ابتنای نظامات جهانی بر حاکمیت تشریعی الهی»[2] در مقدمه و اصل ۱۵۴ قانون اساسـی تأکید و تحقق آن وعده خداوند متعال تلقی شده است.[3] انقلاب اسـلامی وظیفه خود می‌داند تا نـه تنها در نظامات غیر الهـی و ظالمانه موجود بر عالم هضم نشـود[4] بلکه آنها را برهـم زند و در مسیری گام بردارد که منتهی به این حاکمیت شود. (اصل ۱۵۲ و مقدمه قانون اساسی) علت این امر را نیز در چند چیز باید جسـتوجو کرد:

اول اینکه، اصـل ممنوعیت در تبعیت از طاغوت از اصول مسلم اسلام است و شامل همه ملت‌ها می‌شـود و یکـی از علل بعثت انبیـاء الهی اسـت. (نحل/ ۳۶) از این منظر سـاختار پیش‌بینی شده در منشور ملل متحد و امتیازاتی، مانند حق وتو برای اعضای دائم شورای امنیت طاغوتی هستند.

دوم اینکـه، مبنای مقـررات بین‌المللی موجود نیز همان مبانی لیبرالیسـم اسـت و فرایند شکل‌گیری آنها در بستر تاریخی اروپا بوده[5] و در نتیجه نظمی که ایجاد می‌شـود در خوش‌بینانه‌ترین وضعیـت، نظمی لیبرالی و سکولاریستی خواهد بود که در آن حاکمیت الهی هیچ جایگاهی نـدارد. بنابراین، هضم شـدن در این نظامات به مفهوم کنار گذاشتن اصل چهارم قانون اساسـی و احکام اسـلام است.

سـوم اینکه، هم مبانی انقلاب اسلامی به گونه‌ای نیستند که قادر به همزیستی بلندمدت با نظامات فعلی جهان باشد و هم سـاختارهای بین‌المللی امروز به گونه‌ای نیستند که بتوانند در کنار خود نظامات جدیدی را تحمل کنند؛ بنابراین درگیری قطعی و مستمر خواهد بود.

پی‌نوشت‌ها:
۱ـ امام خمینی(ره)، صحیفه، ج ۴، ص ۲۲۸.
۲ـ همان، ج ۲۱، ص ۸۸.
۳ـ بیانات در س

نکته‌گرام

عزت‌الله ضرغامی: اگر سلام دادن به خاتمی و هاشمی گرهای از مشکلات معیشتی مردم باز می‌کند، پیشنهاد می‌کنم دفتر رئیس‌جمهور فهرست بلندی از «کرویی» و «موسوی» گرفته تا «مکرون» و «جانسون» برای عرض سلام روزانه تهیه کند؛ شاید دردی از مردم دوا شود.

صادق زیباکلام: آقای روحانی خیلی خیلی دیر به سخن درآمدید. پس از آنکه اعتماد ۲۴ میلیون را از دست دادید تازه به سخن درآمده‌اید. بعد از اولین سخنرانی‌تان پس از انتخابات دور دوم گفتم چرا با مردم مثل بچه‌ها صحبت می‌کنید؟ چرا واقعیت‌ها را با مردم در میان نمی‌گذارید؟ چرا به مطالبات رأی‌دهندگان پشت کردید؟

محمدعلی ابطحی: کاش روحانی از مبارزه با فسادهای میلیونی و میلیارد تومانی تشکر می‌کرد و همزمان خواهان برخورد با فسادهای میلیارد دلاری بود. جناحی شدن مبارزه با فساد، به معنای پایان مبارزه با فساد است. تا وقتی هر دستگاه حاکمیتی فقط فساد رقبا را ببیند، مبارزه با فساد جدی تلقی نمی‌شود.

محمود صادقی: آقای روحانی! فساد، فساد است؛ چه میلیونی چه میلیاردی. به جای فراقتی با غده‌های فساد با دستگاه‌های زیرمجموعه خودتان مقابله کنید. بعضی از همکاران شما در هیئت دولت دست‌کمی از همتایان‌شان در دولت سَلَف ندارند.

رضا سراج: ترامپ با فریب خروج نیروهای نظامی آمریکا از سوریه، متحدان منطقه‌ای و اروپایی خود را به بازی ایران‌هراسی و روسیه‌هراسی کشاند تا با دوشیدن هر چه بیشتر آنان، امنیت را به مثابه کالای آمریکایی به متحدانش بفروشد. از سوی دیگر، با اطمینان از موفقیت اجرای طرح براندازی ترم در عراق و بی‌ثبات‌سازی در لبنان سعی کرد موضوع فشار به ایران برای خروج از سوریه را نیز اجرایی کند.

نرم‌افزار

«سایه» بر سر نیازمندان

نیکوکاری و کمک به افراد تهیدست و دستگیری از مستضعفان در فرهنگ اسلامی و ایرانی مردم کشور ما جایگاه والایی دارد و همیشه به مثابه یک ارزش قلمداد و از آن تجلیل شده است؛ اما در طول سالیان گذشته به دلیل نبود سامانه روشن و مشخص اطلاع‌رسانی امکان کسب اطلاع از نیازمندی‌های روز محرومان را نداشته‌ایم و نمی‌دانستیم دقیقاً به کجا و چگونه کمک کنیم.

خوشبختانه اپلیکیشن‌هایی، مانند «سایه» با همکاری چندین خیریه معتبر این کاستی را برطرف کرده و شما با مرور نیازمندی‌های منتشر شده در آن و بر حسب توانایی و علاقه خود می‌توانید در راستای کمک به نیازمندان تحت پوشش اقدام کنید.

موج دوم

نگاهی به پدیده زوج‌های واینر در اینستاگرام

نوید کمالی
کارشناس رسانه

بر اساس آمار سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، تعداد مشترکان اینترنت پر سرعت کشور به بیش از ۷۰ میلیون نفر رسیده که ۶۰ میلیون نفر آنها مشترک اینترنت همراه نسل ۳ و ۴ هستند. همزمان ارزیابی‌های بین‌المللی از جمله گزارش «Hootsuite» از رشد ۱۳۵ درصدی تعداد کاربران شبکه‌های اجتماعی ایران نسبت به سال قبل حکایت دارد که این آمار به معنای جمعیت ۴۷ میلیونی کاربران شبکه‌های اجتماعی کشورمان است.

بر اساس همین گزارش، رتبه‌های اول تا سوم جست‌وجوی کاربران ایرانی به کلیدواژه‌های «دانلود»، «فیلم» و «عکس» اختصاص یافته که این روند علاقه بالای کاربران ایرانی به محتواهای چند رسانه‌ای منتشر شده در فضای مجازی را نشان می‌دهد؛ از این‌رو بیراه نیست که در طول چند سال اخیر نفوذ رسانه اجتماعی اینستاگرام به ویژه در بین خانواده‌های ایرانی به شدت افزایش یافته و به طبع آن پدیده اینفلوئنسرها و واینرهای اینستاگرامی به یکی از مهم‌ترین تهدیدات ضد فرهنگی کشور بدل شده است. در فضای مجازی اینفلوئنسرها افرادی هستند که در یک بستر خاص، مانند اینستاگرام، دنبال‌کنندگان بسیاری دارند و نهادهای سیاسی، فرهنگی و حتی اقتصادی از طریق همکاری با این افراد، به جای کل بازار، گروه‌ها و افراد خاصی را برای بازاریابی هدف‌قرار می‌دهند؛ غالباً اینفلوئنسرها دو منشأ دارند که اولین آن فضای حقیقی است؛ به این معنا که اینفلوئنسر به دلیل سابقه هنری یا سیاسی خود در فضای حقیقی شناخته شده بوده و آن اعتبار فضای حقیقی موجب تبدیل شدنش به یک چهره تأثیرگذار در فضای مجازی شده است؛ اما برخلاف نوع اول بیشتر اینفلوئنسرهای فضای مجازی صرفاً به دلیل فعالیت‌های غالباً ساختارشکنانه خود در فضای مجازی به چهره‌های تأثیرگذار و پر مخاطب تبدیل شده‌اند!

برای نمونه، در طول سالیان گذشته در سایه بی‌توجهی نهادهای مسئول، کاربران دختر و پسر زیادی با عنوان اشتغال به حرفه مدلینگ و در سودای کسب شهرت و اعتبار عکس‌های بی‌حجاب خود را در اینستاگرام منتشر کرده‌اند که امروز برخی از آنها با عنوان «شاخ‌های مجازی» در بین میلیون‌ها کاربر فضای مجازی کشور شناخته شده‌اند.

اما این روزها پدیده «زوج‌های واینر» به تهدیدی به مراتب خطرناک‌تر از موج اول هجوم اینفلوئنسرها علیه ارزش‌ها و اعتقادات بدل شده است. واینرها در ادبیات رسانه‌های اجتماعی به کاربرانی گفته می‌شود که برای جذب مخاطب به انتشار عکس اکتفا نکرده و ویدئوهای کوتاه تولید می‌کنند.

دوسبک معروف و نام آشنای واینرهای مجازی، بیوتی بلاگینگ و فود بلاگینگ یا تولید محتوا درباره مسائل آرایشی و مواد غذایی است و بیشتر واینرها در سایه معرفی و آموزش محصولات آرایشی و همچنین رستوران‌گردی، زندگی خصوصی خود را با کاربران به اشتراک گذاشته و از این طریق گاه به بیش از ۳ میلیون دنبال‌کننده در اینستاگرام دست یافته‌اند که یک نمونه از آنها مدتی قبل از سوی مجله آمریکایی «فوربز» به عنوان برترین اینفلوئنسر زیبایی جهان معرفی شد. این چهره‌های مبتذل مجازی که دستی در تبلیغ همجنس‌گرایی، سگ‌بازی و... هم دارند، با مشارکت‌دهی به ظاهر همسران‌شان در تولید محتوا خط جدیدی از تهاجم فرهنگی با عنوان «غیرت‌زدایی از مردان ایرانی» را شروع کرده‌اند؛ زیرا بر اساس مفاهیم اسلامی- ایرانی، غیرت به منزله یک حس درونی موجب محافظت از حریم خانواده می‌شود و مرد باغیرت، ناموس خود را از دسترس لذت‌جویی و نگاه آلوده دیگران دور می‌کند. هماهنگی محتوایی و جهت‌گیری واینرها در هدف قراردهی غیرت مردان ایرانی از فعالیت سازمان‌یافته آنها تحت اشراف سرویس‌های اطلاعاتی دشمن حکایت دارد؛ زیرا از سال‌ها قبل در محافل اندیشکده‌ای غرب هجمه به غیرت در جامعه موجب از هم پاشیدن نظام خانواده و حرکت به سوی آندلوسیاسیون جامعه اسلامی می‌شود که نهادهای مسئول باید به این مسئله توجه ویژه داشته باشند و با انفعال خود عرصه را برای موج‌سواری این مزدوران فرهنگی دشمن باز نگذارند.

پژواک

فیلترشکن قانونی؟

محمدصالح نادری
کارشناس فناوری اطلاعات

«امیدواریم با توجه به اینکه اقتصاد وی‌پی‌ان تبدیل به اقتصاد بزرگی شده است و سازمان‌ها و افراد زیادی از آن بهره‌برداری می‌کنند با مسئولیت دادستانی و وزارت ارتباطات بتوانیم اپراتورهای وی‌پی‌ان رسمی در کشور شکل دهیم؛ به این معنی که وی‌پی‌ان طبق یک مقررات و با نظم مشخصی از طریق اپراتورهای رسمی واگذار شود.» این صحبت‌های «سیدابوالحسن فیروزآبادی»، دبیر شورای عالی فضای مجازی است که از ارائه «وی‌پی‌ان‌های قانونی خبر می‌دهد.

براساس آمارهای ارائه شده، میزان فروش فیلترشکن‌ها در سال حدود ۸۰۰ میلیارد تومان است که بدون هیچ نظارتی این مبلغ در گردش است. با توجه به اینکه بسیاری از شرکت‌ها، بانک‌ها، مراکز اداری، سفارتخانه‌ها و... برای ارتباطات خود نیازمند استفاده از وی‌پی‌ان‌ها هستند، رفع مشکلات در این زمینه مسئله‌ای ضروری است؛ چرا که تحریم‌ها مانع دسترسی و استفاده از بعضی پایگاه‌ها و نرم‌افزارهای ارائه‌دهنده سرویس‌هایی شده‌است که مورد نیاز پژوهشگران است. برای ما کارکرد وی‌پی‌ان برابر است با عبور از فیلتر، اما هدف اصلی وی‌پی‌ان‌ها ایجاد یک شبکه امن برای انتقال داده‌هاست. البته در روزهای گذشته برخی افراد فروش وی‌پی‌ان قانونی را برابر با آزاد شدن استفاده از فیلترشکن‌ها دانسته بودند که باید توجه داشت ایجاد وی‌پی‌ان قانونی به معنای قانونی شدن استفاده از فیلترشکن‌ها نیست. در واقع ایجاد وی‌پی‌ان‌های قانونی برای استفاده از تمام کارکردهای این سرویس است و تنها دور زدن فیلتر هدف نیست. ضمن اینکه استفاده‌کنندگان از وی‌پی‌ان‌ها مشخص خواهند بود و این مسئله نظارت را راحت‌تر خواهد کرد و در کنار آن ضمن استفاده نیازمندان اصلی از وی‌پی‌ان، دسترسی افرادی، مانند کودکان و نوجوانان به پایگاه‌های مخرب همچنان بسته خواهد ماند.

ترفندستان

ثبت در موتور جست‌وجوگر!

حامد مظلومی
خبرنگار

اگر فعال فرهنگی هستید؛ حتماً تا کنون به اهمیت فضای مجازی پی برده‌اید و به مثابه یک افسر جنگ نرم برای تأثیرگذاری بر این فضا دست به کار شده‌اید؛ اما شاید آنچنان که باید تا به حال مخاطبان میلیونی فضای مجازی محتوای تهیه شده از سوی شما را ندیده‌اند.

دلیل این مسئله انتشار محتوا است! به عبارت ساده‌تر، اینکه محتوای تولیدی خود را در چه فضایی منتشر می‌کنید، مسئله بسیار مهمی است؛ متأسفانه شاهد هستیم بخش عمده‌ای از جوانان و نوجوانان فعال جبهه انقلاب محتواهای تولیدی خود را تنها در کانال‌ها و گروه‌های مبتنی بر پیام‌رسان‌ها منتشر می‌کنند که این مسئله از سه جنبه اشتباه است!

اول اینکه، کانال‌های بزرگ و پر مخاطب اغلب محتوای فعالان جوان و کمتر شناخته شده را پوشش نمی‌دهند. دوم اینکه، محتوای منتشر شده در کانال‌ها و گروه‌های مبتنی بر پیام‌رسان‌ها مانند کف روی آب عمر محدودی دارند و با انتشار محتویات جدید از دید مخاطب دور می‌افتند. سوم اینکه، پیام‌رسان‌ها قابلیت جست‌وجوی ضعیفی دارند؛ یعنی بعدها اگر کسی به دنبال مطالب مرتبط با محتوای شما باشد، بعید است مطلب شما به چشمش بخورد! بنابراین توصیه می‌شود مبنای اولیه انتشار محتوای خود را بر فضای وب یا همان وب‌سایت‌ها و وبلاگ‌ها بگذارید و سپس این محتوا را در دیگر کانال‌های توزیع محتوا بازنشر کنید.

البته برای اینکه محتوای ثبت شده شما سریع‌تر به چشم کاربران بیشتری بخورد باید وبلاگ خود را در موتورهای جست‌وجوی جهانی ثبت کنید.

برای این کار یعنی ثبت پایگاه‌ها می‌توانید از entireweb.com/free_submission استفاده کنید. البته با جست‌وجوی عبارت «free submit in search engine» سرویس‌های دیگری هم برای این کار خواهید یافت.

مجازستان

یمن؛ هر ۱۱ دقیقه یک کودک می‌میرد!

سیمین فرخی
خبرنگار

جنگ یمن و تجاوز ائتلاف سعودی به یمن همچنان قربانی می‌گیرد؛ اما برخلاف بسیاری از جنگ‌های متعارف جهان همه قربانیان این جنگ تحمیلی به طور مستقیم در زیر آتش بمباران سعودی‌ها جان نمی‌دهند؛ بلکه بخش عمده‌ای از آنها به دلیل محاصره غذایی و دارویی صورت گرفته به وسیله رژیم سعودی جان خود را از دست می‌دهند.

این موضوع را نه منابع خبری وابسته به جبهه مقاومت، بلکه «دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل» اعلام کرد و نوشت: «جنگ و درگیری در یمن خسارات جبران‌ناپذیری را وارد کرده است و هر ۱۱ دقیقه یک کودک جان خود را از دست می‌دهد و ۴۵ درصد از کودکانی که می‌میرند، دچار سوء تغذیه هستند.» مدعیان دروغین حقوق بشر اقدامی برای توقف این جنایات انجام نمی‌دهند و حتی بر تداوم سیاست فروش تسلیحات پیشرفته به ارتش عربستان سعودی تأکید دارند. متأسفانه، با گذشت حدود پنج سال از شروع جنگ و به دنبال تشدید درگیری‌ها در این کشور، بخش بهداشت و درمان یمن به شدت آسیب دیده و امکان خدمات‌رسانی مناسب به مردم مظلوم این کشور وجود ندارد. خوشبختانه، طرح مجدد بحران انسانی یمن در رسانه‌ها توجه کاربران فضای مجازی جهان را به این موضوع جلب کرد؛ به گونه‌ای که کاربران زیادی با هشتگ #YEMEN در مقابله با تداوم تجاوزگری ائتلاف سعودی علیه مردم مظلوم یمن تأکید کردند.

سازمان صلیب سرخ جهانی با انتشار گزارشی از نبود امکانات تحصیلی و آموزشی برای دو میلیون کودک یمنی خبر داد که تداوم این مسئله در آینده ممکن است موجب بروز بحران‌های اقتصادی و اجتماعی برای این کشور شود.

استارت‌آپ

جست‌وجوی پزشک خوب!

اکبر محمدی
خبرنگار

درگذشته به دلیل کمبود پزشک‌ها و مراکز درمانی با گزینه‌های متعددی برای درمان روبرو نبودیم ولی امروزه انتخاب یک پزشک خوب همواره به دغدغه مهم بسیاری از مردم بدل شده است. به طور طبیعی در مواجهه با بیماری‌ها و کسالت‌های روحی و جسمی سؤال مهمی که همه به آن فکر کرده و می‌کنیم، این است که چگونه پزشک، دندان‌پزشک یا روان‌شناسی را برای مراجعه انتخاب کنیم که هم از تخصص کافی برخوردار باشد، هم رضایت عمومی مراجعان خود را جلب کند و هم اینکه قابل اعتماد باشد!

خوشبختانه، در سال‌های اخیر رشد فناوری اطلاعات و ارتباطات و افزایش ضریب نفوذ فضای مجازی رفع این دغدغه را برای ما آسان کرده است؛ یکی از استارت‌آپ‌هایی که به دنبال رفع این نیاز ما بوده، سایت «پزشک خوب» است که پلت فرمی برای پاسخگویی به بسیاری از نیازهای افراد در حوزه سلامت ایجاد کرده است. هرچند در حال حاضر جست‌وجو برای یافتن متخصص و رزرو اینترنتی پزشک، دندان‌پزشک یا روان‌شناس در تهران و دیگر شهرهای ایران در اولویت قرار دارد. در این پایگاه اطلاعات ۱۲ هزار متخصص شامل پزشکان، دندان‌پزشکان و روان‌شناسان جمع‌آوری شده است و امکان جست‌وجو بر اساس مؤلفه‌هایی زیادی، شامل تخصص، زیرتخصص، شهر، منطقه و بیمه تحت پوشش وجود دارد و جالب است بدانید این اطلاعات، شامل اطلاعات تماس، اطلاعات مکانی (شامل آدرس و موقعیت آنان بر روی نقشه)، اطلاعات فردی (شامل سوابق تحصیلی و حرفه‌ای، اطلاعات بیمه‌ای، تخصص‌های پزشک، خدمات مطب و...) و هر آنچه لازم است شما درباره یک پزشک، دندان‌پزشک یا روان‌شناس بدانید، می‌شود.

یادداشت

ستاره‌سازان پر افتخار

علیرضا جلالیان
کارشناس دفاعی

پروژه پالایشگاه میعانات گازی ستاره خلیج‌فارس به عنوان یکی از مهم‌ترین پروژه‌هایی بود که تحریم‌های تمام و کمال آمریکا را بی‌تأثیر کرد؛ این در حالی است که طرف‌های خارجی در کشاکش شروع تحریم‌ها در دهه هشتاد آن را ناتمام گذاشتند. در صورتی که کشور در خرید بنزین با مشکل مواجه می‌شد، عملاً تحریم‌ها اولین اثرهای خود را در کشور نشان می‌داد؛ اما از سوی دیگر میعانات گازی جزئی جدانشدنی از مواد خارج شده از چاه‌های گاز پارس جنوبی بود که در صورت پالایش نشدن یا باید صادر می‌شد یا سوزانده. همچنین در بحث صادرات محصولات هم با وجود تحریم‌های دلاری مشکلات اساسی به وجود می‌آمد. از سویی چون کشور برای تأمین گاز شبکه سراسری به تأمین گاز از پارس جنوبی نیاز داشت و در رقابت با طرف قطری حتماً باید میزان برداشت خود را از این میدان بیشتر می‌کرد، باید برداشت گاز افزایش می‌یافت. هزینه ذخیره‌سازی میعانات گازی در این وضعیت در مخازن شناور در دریا هم زمانی که از یک ماه می‌گذشت عملاً صرفه اقتصادی نداشت. بنابراین، همه راه‌ها یک مسیر را نشان می‌داد و آن، اتکا به داخل و تکمیل کردن پالایشگاه میعانات گازی بود.

روزگاری در ۲۰ کیلومتری غرب بندرعباس شاید تا ۱۵ هزار نفر نیروی متخصص و فنی در مجموعه ستاره خلیج‌فارس- که از شاهکارهای جوانان انقلاب در مجموعه قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص) است- مشغول بودند و با پشتکار و تکیه به خداوند متعال و در سایه توسل به ائمه اطهار قال اول بزرگترین پالایشگاه میعانات گازی جهان را ظرف چهار سال با مهندسی معکوس و تأمین تجهیزات از داخل اجرا کردند و فاز دو و سه این مجموعه هم هر یک طی ۱۸ ماه به بهره‌برداری رسید. پالایشگاهی که به اندازه مصرف دو روز آب شرب شهر تهران نیازمند آب روزانه است که این میزان هم از خلیج‌فارس تأمین شده و حوضچه‌های برای این منظور در نظر گرفته شده و تأسیسات تلمبه و آب شیرین کن آن خود یک پروژه عظیم و مجزاست. با ۳۸۸ کیلومتر لوله‌کشی مواد اولیه (میعانات گازی) را از پارس جنوبی دریافت و به با کیفیت‌ترین بنزین، گازوئیل، سوخت جت و... در جهان تبدیل می‌کند. اینها کشور را از بحران تأمین بنزین نجات داده و ما را صادرکننده بنزین می‌کنند.

اما جالب آنجایی است که سازندگان این ستاره نفتی بسته بر ساحل نیلگون خلیج‌فارس می‌خواستند سخن امام انقلاب خطاب به مسئولان نفت بر زمین نماند؛ در جایی که ایشان با اشاره به مشعل‌های فروزان در مناطق نفتی خوزستان تأکید کردند، کاری کنید که این مشعل‌ها خاموش شده و از مواد آن بهره‌برداری شود- حالا همان‌هایی که «ستاره» را ساختند، در خوزستان موادی را که روزگاری خوراک مشعل‌های پالایشگاه‌ها بود، به مواد با ارزش‌افزوده بالا در فرایند پتروپالایش تبدیل کرده‌اند. پتروپالایش‌هایی که راه برون‌رفت از اقتصاد خام‌فروشی نفت است، به دست اینها رقم می‌خورد و با اینان دیر نیست تا آن روزگاری که رهبر حکیم انقلاب فرمودند: «کاری کنید تا اهل علم دنیا ناچار شوند زبان فارسی یاد بگیرند.»

گزارش صبح صادق از همایش فصلی مسئولان دفاتر نمایندگی ولی‌فقیه در رده‌های سپاه

ظرفیت‌های سپاه گره‌گشای مشکلات کشور خواهد بود

حسن ابراهیمی
خبرنگار

همایش فصلی مسئولان دفاتر نمایندگی ولی‌فقیه در رده‌های سپاه در مجتمع امامت مشهد مقدس برگزار شد.

«حجت‌الاسلام والمسلمین رئیسی» در این همایش با بیان اینکه مقابله با جریان‌های انحرافی داخلی و خارجی کار نیروهای دین‌شناس واقعی است، گفت: «این بر عهده روحانیت است که چهره واقعی و حقیقی دین را برای مردم عیان کند که کار بسیار سختی است.» وی افزود: «دشمن در حال تخریب چهره دین است و متأسفانه سرعت تخریب دشمن در مقابل سرعت مقابله کردن ما بسیار بیشتر است و این نیازمند کار مضاعف است.»

رئیس قوه قضائیه در ادامه، با اشاره به اینکه روزگاری که یک فرد مثل صاحب جواهر یا «شیخ انصاری» می‌آمد و پاسخ شبهات را می‌داد و مسائل را حل می‌کرد گذشته است، افزود: «دوران صاحب جواهر یا دیگر علمای بزرگ اسلام، حاکم نبود و بالطبع هم مسائل مبتلا زیاد نبود؛ اما امروز و هر روز در دورانی که انقلاب اسلامی دین را به حاکمیت رسانده، در تمام مسائل نیاز به بررسی و بیان قواعد فقهی داریم و این لازمه‌اش بالا بردن دانش و علم در این حوزه است.» وی در بخش دیگری از سخنان خود، گریزی به مباحث داخلی زد و گفت: «رهبر معظم انقلاب اخیراً بعد از تأکیدهای گذشته به صراحت فرمودند برای گره‌گشایی از مشکلات باید نگاه به درون کرد و دیگر نباید امیدی به بیرون داشت. ما می‌توانیم با توانمندی‌های خودمان گره‌ها را باز کنیم. قوه قضائیه یک بخش کار را که مقابله با فساد و بگیر و ببند مفسدان و خائنان است دارد انجام می‌دهد و بنای ما در کار تعامل با همه قوا و دستگاه‌های کشور است.»

«حجت‌الاسلام والمسلمین رئیسی» در ادامه با اشاره به دستاوردهای جوانان نخبه در مجموعه قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص) گفت: «من تنها نمونه‌هایی از دستاوردهای بسزرگ جوانان عزیز مجموعه سپاه را در قرارگاه دیدم و در جریان گزارش‌های فرمانده این قرارگاه قرار گرفتم و به عینه دیدم که چه ظرفیت‌ها و چه نیروهایی در کشور داریم که می‌توانند چنین قدرتی را برای کشور رقم بزنند که یکی از آنها پالایشگاه ستاره خلیج‌فارس است که به حقیقت ستاره‌ای بر نقشه علم و دانش و فناوری و اقتصاد ایران و ساخته دست همین نیروهای داخلی است.» وی با بیان اینکه تصور مقابله با داعش در ابتدای ظهور آن سخت بود، افزود: «این پاسداران انقلاب اسلامی بودند که در مقابله با این جریان خشن تروریستی ایستادند و آن دست‌ساخته آمریکا با همکاری همه شرکای سیاسی‌اش را نابود کردند و همین‌ها در صحنه‌های دیگر گره‌گشا هستند.»

رئیس قوه قضائیه علم‌افزایی را الزام مهم روحانیت دانسته و افزود: «نیاز امروز انقلاب اسلامی برای تداوم جریان انقلاب «اجتهاد تمدن‌ساز» است که باید پرود به سراغ یافتن پاسخ شبهات و مشکلات امروز و فردا.»

وی تبلیغ را وظیفه مهم دیگر روحانیت در راستای حرکت انقلاب اسلامی دانست و افزود: «سخن از تبلیغ در شرایطی بیان می‌شود که همه ابزارها و امکانات تبلیغی دنیا در دست دشمنان ماست و ما هم امکانات متناسب با هجمه‌های آنها نداریم؛ اما اسلام همواره کثرت و قلت را نشانه پیروزی نمی‌داند و این ایمان‌های راسخ هستند که پیروزی را رقم می‌زنند.»

رخساره پاک و معنوی سپاه

فرمانده کل سپاه در این همایش با اشاره به اینکه سپاه باید چهره مطهر و پاک کننده داشته باشد، افزود: «همه موظف هستیم سپاه را با چهره‌ای درخشان، زیبا و پاک حفظ کنیم و به شکل‌دهی به این رخساره زیبا کمک کنیم. حقیقت این است که این سپاه باید برای مواجهه‌های بزرگ آماده شود.»

«سردار سلامی» با بیان اینکه در میدان جنگ قلب‌ها می‌جنگند، افزود: «در این شرایط انسان‌های

صبح صادق

هفته‌نامه
سیاسی، فرهنگی و اجتماعی

صاحب امتیاز
معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مدیرمسئول: یدالله جوانی/**سردبیر:** علی حیدری/**جانشین سردبیر:** فتح‌الله پریشان/ **شورای سیاست‌گذاری:** علی قاسمی، سیامک باقری، سعدالله زارعی، حسین عبداللهی‌فر، فرهاد مهدوی، مهدی سعیدی، مهدیار اسماعیلی/ **دبیر تحریریه:** سیدفخرالدین موسوی **مدیرفنی:** محمدصالح‌نادری/**صفحه‌آرا:** علی‌اکبر هدایتی **مدیر نگارش و ویرایش:** محبوبه حاجی‌آقائی **عکاس:** حامد گودرزی/**ناظر چاپ:** سعید قاسمی

تلفن: ۱۱۰و۷۷۴۶۰۱۰۰ (۰۲۱)
ssweekly.ir
@ssweekly
info@ssweekly.ir
نمابر: ۷۷۴۸۸۴۲۶
سامانه: ۳۰۰۰۹۹۰۰۳۳

شماره ۹۲۲ | دوشنبه ۲۷ آبان ۱۳۹۸

صبحانه

مأموریت ما در زندگی

برای خندیدن وقت بگذار، زیرا موسیقیِ قلبت است. از گریستن نهراس، زیرا نشانه یک قلب بزرگ است. برای خواندن وقت بگذار، زیرا راهِ کسب دانش است. برای رؤیاپردازی وقت بگذار، زیرا سرچشمه شادی است. برای فکر کردن وقت بگذار، زیرا کلید موفقیت است. برای گوش کردن وقت بگذار، زیرا آغاز هوشمندی است. برای زندگی کردن وقت بگذار، زیرا زمان به سرعت می‌گذرد و هرگز باز نمی‌گردد؛ مأموریت ما در زندگی بدون مشکل زیستن نیست، با انگیزه زیستن است.

صادقانه

جاودانه در بهشت و جهنم!

امام جعفر صادق(ع) می‌فرمایند: «اهل دوزخ از این رو در دوزخ جاودان هستند که نیت داشتند اگر در دنیا جاودان باشند، همیشه نافرمانی خدا کنند و اهل بهشت از این رو در بهشت جاودان هستند که نیت داشتند اگر در دنیا باقی بمانند، همیشه اطاعت خدا کنند. پس این دسته و آن دسته به سبب نیت خویش جاودانی شدند.» ایشان سپس قول خدای تعالی را تلاوت می‌کنند که «بگو هر کس طبق طریقه (نیت) خویش عمل می‌کند و...»

اصول کافی، ج۳، ص ۱۳۶ـ۱۳۵

پیشخوان

لیبرال‌های طناز!

«چلچراغ» نام هفته‌نامه‌ای است که به «فریدون عموزاده‌خلیلی» از فعالان اصلاح‌طلب قدیمی تعلق دارد. این نشریه که از سال ۱۳۸۱ با محتوای فرهنگی، ورزشی، هنری، اجتماعی، ادبی، سینمایی و طنز شروع به کار کرد، نگاهی لیبرال به مسائل فرهنگی دارد و با ضریب دادن به افراد مسئله‌دار درحوزه فرهنگ، به نوعی برای جوانان الگوسازی می‌کند؛ برای نمونه، در شماره ۷۶۰ مجله چلچراغ که در تاریخ ۲۲ تیر ماه امسال منتشر شد، مصاحبه‌ای اختصاصی با «بهروز وثوق» از چهره‌های سینمای قبل از انقلاب داشت و حتی عکس روی جلدش را به تصویر این بازیگر اختصاص داد. این هفته‌نامه حتی در دوره‌ای تلاش کرد فراتر از یک نشریه، مراسم‌هایی را در مناسبت‌های ایرانی، مانند شب یلدا را با حضور رئیس دولت اصلاحات برگزار کند و به «سمن» برای ساماندهی جوانان اصلاح‌طلب تبدیل شود! تا در بزنگاه‌های خاص از این ظرفیت بهره‌برداری‌های سیاسی کند.

گفتنی است، برخی از اعضای این نشریه با جدا شدن از چلچراغ جذب تلویزیون فارسی بی‌بی‌سی شده‌اند. «نیما اکبرپور» از برنامه‌سازان تلویزیون بی‌بی‌سی فارسی و مجری برنامه «کلیک»، آخرین مسئولیتی که در این هفته‌نامه داشت، معاونت سردبیری و در چند ماه آخر به عنوان جانشین سردبیر بود. هیئت نظارت بر مطبوعات، اول آذر ۱۳۸۹، نشریه چلچراغ را به دلیل «انتشار مطالب خلاف عفت عمومی و اصرار بر تخلفات»، مشمول بند ۲ قانون مطبوعات دانست و توقیف کرد. این هیئت ابلاغ سومین اخطاریه کتبی مبنی بر درج مطالب توهین‌آمیز را علت توقیف این نشریه عنوان کرد؛ اما روز سه‌شنبه ۱۴ دی ۱۳۸۹، رفع توقیف شد و از شنبه ۱۸ دی ۱۳۸۹ به پیشخوان مطبوعات ایران بازگشت.

یارمهربان

روایت رهبری

کتاب «روایت رهبری» در سه فصل و ۶۲۰ صفحه، روایت جامع و دست اولی از «رسمیت و قانونیت یافتن رهبری حضرت امام خمینی رحمه‌اللّه با مصوبه مجلس خبرگان قانون اساسی»، «تعیین آیت‌اللّه منتظری به رهبری آینده توسط مجلس خبرگان رهبری و سپس عزل وی» و در نهایت، «تعیین حضرت آیت‌اللّه خامنه‌ای توسط مجلس خبرگان به رهبری انقلاب اسلامی است».

از ویژگی‌های «روایت رهبری» می‌توان به استفاده از برخی خاطرات منتشر نشده سیاسی و مهم رهبر معظم انقلاب به تناسب موضوعات مطرح شده در کتاب اشاره کرد.

نویسنده این کتاب «سیدیاسر جبرائیلی» درباره این اثر ارزشمند می‌گوید: «اگر بخواهم در یک جمله کتاب را توصیف کنم باید بگویم این کتاب به دو پرسش پاسخ می‌دهد، رهبر در نظام جمهوری اسلامی چه کسی باید باشد و چگونه باید انتخاب شود؟»

قبیله عشق

مؤسسان بنیاد شهید بوسنی

با شروع جنایت‌های چتنیک‌ها (شبه‌نظامیان افراطی صرب) علیه مسلمانان بوسنی و هرزگوین، «حجت‌الاسلام عراقی» رئیس وقت سازمان تبلیغات اسلامی برای بررسی نحوه رسیدگی به آوارگان جنگ‌زده مسلمان بوسنیایی قصد سفر به این کشور را می‌کنند که چهار طلبه از میان داوطلبانی که با زبان انگلیسی و کار با رایانه آشنایی دارند، با وی همراه می‌شوند. یکی از این طلبه‌ها «محمدحسین» بود و از جمله اقداماتشان بنیاد شهید کوچکی است که برای رسیدگی به وضعیت نابسامان خانواده‌های شهدای بوسنی و هرزگوین راه‌اندختند.

به نقل از خانواده شهید سیدمحمدحسین نواب

سیدمحمدحسین سال ۱۳۴۵ه.ش، در شهرضا استان اصفهان و در خانواده‌ای روحانی متولد شد. پس از گذراندن دوره دبیرستان مشغول تحصیل در حوزه علمیه و طلبه مدرسه حقانی قم شد. او شاگرد ثابت جلسات درس اخلاق «آیت‌اللّه بهاءالدینی» هم بود. با شروع جنگ تحمیلی به جبهه رفت و پس از آن، با شروع جنگ بوسنی عازم آن دیار شد و در شهر «موستار» به دست «کروات‌ها» اسیر شد و بعد از تحمل شکنجه‌های بسیار در تاریخ ۸ شهریور ۱۳۷۳ به شهادت رسید.

کتیبه سبز

تماشا می‌کنم با یاد تو هر قاب خالی را

به پایت ریختم اندوه یک دریا زلالی را
بلور اشک‌ها در کاسه ماه هلالی را
چمن، آیینه‌بندان می‌شود صبحی که می‌آیی
بهارا! فرش راهت می‌کنم گل‌های قالی را
نگاهت شمع آجین می‌کند جان غزالان را
غمت عین‌القضاتی می‌کند عقل غزالی را
چه جامی می‌دهی تنهایی ما را؟ جلال‌الدّین!
بخوان و جلوه‌ای بخشای این روح جلالی را
شهید یوسفستان توام، زلفی پریشان کن
بخشکان با گل لبخندهایت خشک‌سالی را
سحر از یاس شد لبریز، دل‌های جنوبی‌مان
نسیم نرگست پر کرد ایوان شمالی را
افق‌هایی که خون رنگند، عصر جمعه مایند
تماشا می‌کنم با یاد تو هر قاب خالی را
کدامین شانه را سر می‌گذارم وقت جان دادن؟
کدام آیینه پایانی است این آشفته حالی را؟
تو ناگاهان می‌آیی مثل این ناگاه بی‌فرصت
پذیرا باش از این دلتنگ، شعری ارتجالی را

علیرضا قزوه

حرف تو حرف

مدیر پیاده!

شاید سطح زندگی بنده را باور نکنید؛ ولی اگه بگم از معمولی هم پایین‌تره، گزافه‌گویی نکردم. شاید جالب باشه بدونید محله ما حتی ایستگاه مترو هم ندارد و به خاطر وجود کوه و اینها حالا حالاها اونجاها خطی نخواهند کشید؛ به همین خاطر هی مجبوریم با این ماشین‌های سازمان جابه‌جا بشیم.

این رو هم بگم خنده داره؛ ولی خب برای اینکه فضا تلطیف بشه خوبه. به ما سه تا ماشین سپردن از طرف اداره. یکیش رو که خانم ممنوع کرده و گفته دست نمی‌زنی به ماشین من. ما هم زن ذلیل! گفتیم چشم.

اون دوتا هم یکیش آقازاده برمی‌داره و با رفقاش شمال و اینور اونور می‌ره. یکی هم صبیه تازه گواهینامه گرفته و باهاش میره دانشگاه و دور دور. حقیر می‌مانم و هر بار التماس به سازمان که آقا یه نفر رو بفرستید بیاد دنبال من.

اینم وضعیت ماست. مردم فکر می‌کنند چه خبر است؛ نخیر. ما هم سر و وضع‌مان بدتر باشد، بهتر نیست و نخواهیم گذاشت بین زندگی ما و زندگی مردم کف جامعه، خدای ناکرده شکاف طبقاتی و امثالهم ایجاد شود.

محمدامین میمندیان

نکته نظر

وعده‌هایی که در دسترس نیست!

نکته: هفته پیش یکی از کاندیداهای انتخابات اومد روستای ما و گفت چه مشکلاتی دارید؟ بگید تا حل کنم... گفتیم والا دوتا مشکل خیلی مهم داریم؛ اولیش اینه که گاز نداریم؛ دومیش اینه که... . هنوز دومی رو نگفته بودیم که گفت صبر کنید! به بغل دستیش گفت اون موبایلو بده به من الو! سلام آقای... بنده الان در روستای... هستم و این مردم گاز ندارن، لطف کنید براشون گازکشی انجام بدید... جان؟... خواهش می‌کنم... کی؟... یک هفته بعد از انتخابات؟... بله بله... پس من قول بدم از جانب شما؟... بسیار خوب. گوشی رو قطع کرد. گفت این حل شد، حالا مشکل دوم رو بگید! گفتیم مشکل دوم اینه که اینجا موبایل آنتن‌دهی ندارد و ما نمی‌توانیم از تلفن همراه استفاده کنیم.

نظر: وعده دادن‌های انتخاباتی در دوره‌های گذشته در شهرستان‌ها به گونه‌ای گسترده شده است که مردم نماینده را با رئیس جمهور و کل مجلس برابر می‌دانند و نمایندگان هم به گوش باشید اگر روزی کسی در خانه شما را زد و دیدید با یک جعبه شیرینی و تعدادی بادکنک دم در ایستاده است، تعجب نکنید؛ او حتماً تاریخ تولد شما را پیدا کرده و آمده است در جشن تولد شرکت کند و هدف خاصی ندارد؛ تنها کد رأی خود را به شما می‌دهد که آن را به خاطر بسپارید!

پیشنهاد هفته

قرار

محفل شعر «قرار» از شهریور ماه سال ۱۳۹۵ فعالیت خود را آغاز کرده است. هدف از شکل‌گیری این محفل، گرد هم آمدن شاعران در فضایی سالم، صمیمی و دوستانه است. آشنایی با شاعران جوان، معرفی چهره‌های تازه ادبیات، نقد آثار شاعران، ارتباط چهره به چهره مخاطبان شعر با شاعران از جمله اهداف برگزاری جلسه شعر قرار است. این محفل آخرین چهارشنبه هر ماه در محل باشگاه خبرنگاران پویای خبرگزاری تسنیم برگزار می‌شود. در حال حاضر، اجرای این جلسه برعهده «فضه‌سادات حسینی» مجری و گوینده خبر است. سعید بیابانکی، علیرضا قزوه، محمدمهدی سیار، قاسم صرافان، میلاد عرفانپور، احمد بابایی و صابر قدیمی برخی از شاعرانی هستند که در این محفل شعر می‌خوانند.

حسن ختام

انتظار شهد شیرین هدایت است

در این زمانه که دست‌های دشمنان و منافقان برای گمراهی ما دراز شده‌اند، دستی که به دستان هدایت شما گره خورده باشد از هدایت‌یافتگان است؛ چرا که پهنه زمین با تمام وسعتش نورانی شده به قدوم شماست و گستره زمان، لحظه لحظه حرکتش آغشته به رایحه محمدی‌تان و آن‌که در کوره راه‌های گمراهی و پستی و بلندهای ناامیدی اسیر می‌شود کور و کر است؛ زیرا نه چشمی دارد که آن پرچم مصباح‌الهدی آقایش را ببیند و نه مشامی که رایحه حضور مولایش را نفس بکشد. آری! تا آنجا که فریاد عبادت و عبودیت و آزادگی بلند است، رایحه محمدی(ص) به مشام می‌رسد و پرچم برافراشته هدایت نمایان است.

مولای من

شما آن محبوبی هستید که کبوتر دلم را اسیر خود کرده و انتظار آمدن‌تان در میان عاشقانه‌ها و دلتنگی‌هایم، بیشتر از همه آتش هجران بر جانم زده؛ سحرها به امید دیدار شماست که از جا برمی‌خیزم و کوچه‌های دلم را تطهیر می‌کنم و در کارم به تمنای رضایت شماست که با سلام بر وجود رسول الهی‌تان آغاز می‌کنم.

مهربانم

شیرینی و شهد انتظار شما قافیه همه خوشی‌ها و آرامش‌ها و آسایش‌هاست و آن‌که از این شهد چشید، معنای حقیقی زندگی را تفسیر کرد.